

איסוף חומר:

שרה שושן
נחמה מרזל
רעות הירש
רננה פליסר
שאול דה מלאך

הנחיה:

שאול דה מלאך

כתיבה:

שרה שושן
אפי הורוביץ
שאול דה מלאך

עריכה:

שרה שושן
שאול דה מלאך

בהוצאת:

עזרא - תנועת הנוער החרדי הלאומי בארץ ישראל

אגף חינוך

רח' בית הדפוס 11, ירושלים

טלפון: 02-5371640 פקס: 02-5372639

<http://www.ezra.org.il> hanhala@ezra.org.il

© כל הזכויות שמורות, ירושלים, תש"ע

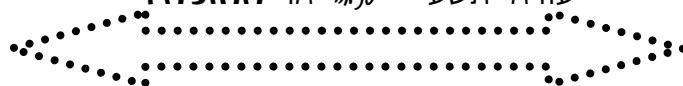
עזרא תשע - פנימה או החוצה?

תוכן עניינים

5	הקדמה
7	חינוך או עשייה
11	חינוך / עשייה - פנימה / החוצה?
14	ההיסטוריה של חינוך ועשייה
17	אה, צריכים לחשוב?
19	כחו של נוער
23	על קצה המזלג - נספחי העשרה
37	עזרא זו תנועה שלי
39	בונים חזון משנים מציאות
42	עזרא בשבילי זה סמל!
47	יעדים לשנים הבאות
93	נספח-הצעות החלטה ועידתשעים

עזרא תשע - פנימה או החוצה?

הקדמה

תנועת נוער מעצם הגדרתה היא גוף שמשנתה, מתחדש, זורם, נמצא כל הזמן בתנועה. פעם בכמה שנים מגיע זמן שאנו כתנועה עוצרים מהמרוץ ומהעשייה היומיומית, עוצרים ובוחרים את עצמנו: מה היה לנו עד כאן? איפה אנחנו נמצאים כיום? ובעיקר, לאן מועדות פנינו בשנים הקרובות? זכינו ואנו נמצאים בשנה כזו, שנת ועידה. זאת ההזדמנות שלנו לעצור, ללמוד, לברר, להתדיין ולקבל החלטות לעתיד. תנועת נוער כשמה כן היא, תנועה של נוער, והכדור נמצא אצלנו – הנוער. בכוחנו לקבוע מה הולך להיות כאן בשנים הקרובות, לאיזה כיוון אנחנו צועדים, אילו אתגרים חדשים אנו מציבים לעצמנו.

התנועה בחרה להתמקד בשנה הנוכחית בנושא שבוער בנו כציבור, נושא שדורש את התייחסותנו אליו כתנועה: פנים וחץ. כמה אנחנו כתנועה מתמקדים בחינוך כלפי פנים, בהשקעה בסיירת של הציבור הדתי לאומי, באפיון שלנו כתנועה אליטיסטית של החברה ה'טובים' כביכול, ועד כמה אנחנו פונים כלפי חוץ, משקיעים כוחות ומשאבים ביציאה החוצה ל'עם', לעוד סניפי מח"ר, לעוד ועוד הגשמות, התפשרות על כביכול 'איכות' למען הגעה למעגלים בעם שלא היינו חלק מהם עד כה.

מטרת החוברת שלפניכם היא להעמיק את הלימוד של שני הצדדים האלו, לברר את נקודות המחלוקת ונקודות המפגש, ולהכין את עצמנו בצורה טובה יותר בשנה זו – לקראת קבלת החלטות וצעידה קדימה. כמו כן ננסה להוריד את הדילמה מהרמה הפילוסופית אל הרמה המעשית, כיצד השאלה הזו באה לידי ביטוי בהתנהלות של סניפים, מרכזות, מדריכים וחניכים ובכך לקשר את העניין לשטח.

בהמשך החוברת ישנו מערך שלם המחבר לכל תהליך הוועידה והחיבור התנועתי. אנו מקווים שכמדריכים תפיקו את המירב מהחוברת ותצליחו לכל השנה להראות כחלק מתהליך ברור וחיבור תנועתי.

חזקו חברים

מחלקת הדרכה

ירושלים תשע

עזרא תשע - פנימה או החוצה?

עזרא תשע - פנימה או החוצה?

חינוך

או

עשיה

הדרך לזאת
בדרך

עזרא תשע - פנימה או החוצה?

כמה מחשבות על חינוך עשייה והקונפליקט ביניהם

חינוך

בעולמנו ישנם הרבה סוגי מחנכים והרבה סוגים של גישות ושיטות בחינוך. השאלה הראשונה היא היכן בעצם אנו פוגשים את המחנך? האם הוא חייב להיות בתוך מסגרת חינוכית מוגדרת או שבעצם כל אדם מהשורה הבא במגע עם קבוצה או בודדים יכול להיות מחנך? ברור לנו שמורה בכיתה הוא מחנך וברור לנו שמדריך הוא מחנך, אבל מה עם סוהר? או מנכ"ל משרד רואי חשבון? האם גם הם מחנכים?

נראה שכל אדם שאיתו אנו באים במגע הוא בעל פוטנציאל חינוכי. אנחנו קולטים רשמים מכל מה שמסביבנו ומכל מי שמסביבנו, הכל נכנס לתודעה בצורה זו או אחרת. השאלה כמה חזקה ההשפעה של אנשים בסביבה עלינו תלויה במוכנות שלנו לקבל ולקלוט ובתודעה שלו, האם הוא בא בתודעה של רצון להשפיע על מי שמסביבו והאם מעשיו באמת נובעים ממקום כנה ואמיתי, ומשום כך חזק ומשפיע, 'דברים היוצאים מן הלב נכנסים אל הלב'. מכיוון שכך, אחת הנקודות החשובות היא מהיכן יוצא המחנך ועם איזו אישיות הוא מגיע. מחנך חייב להיות אדם בעל אמונה באמת שאותה הוא בא להעביר הלאה. אחרת החינוך שלו לא יהיה אפקטיבי, כי הוא לא מגיע ממקום אמיתי.

מכאן אנו ממשיכים למטרה. לכל מחנך צריך שתהיה מטרה, שליחות מסוימת שאיתה הוא בא, ונשאלת השאלה מהי מטרתו של המחנך. בקצה אחד של הסקאלה ניצבת הגישה הטוטאליטרית, המוחלטת, שאומרת שמטרת המחנך היא 'לשכפל' את עצמו, להעביר את 'האמת' שאיתה הוא מגיע אל המתחנכים מתוך אמונה חזקה בצדקת דרכו, הדרך הנכונה. תפקיד המחנך הוא לעצב את תפיסת עולמו של המתחנך. גישה זו לא נותנת מקום לאישיות של המתחנך, לאמת שלו ולאופי הייחודי לו אלא המוקד הוא במחנך ובדרך שהוא בא להעביר.

בקצה השני של הסקאלה נמצאת הגישה שאומרת שמטרת המחנך היא לא להעביר שום דבר מעולמו הפנימי ומאמונתו אל המתחנך אלא כל מטרתו היא לעזור למתחנך לפתח את אישיותו הייחודית על פי נטיותיו הטבעיות, ללא השפעה כלל של המחנך ואישיותו שלו. על הסקאלה הזו כל מחנך מחפש את מקומו. ישנן כמה דרכים לחנך ויש לחשוב איזו מהן מתאימה לכל מתחנך ולסיטואציות שונות – דרך של שכר ועונש, דרך של חינוך ישיר, פורמאלי ולעומת זאת חינוך בלתי פורמאלי, חינוך על ידי דוגמא אישית ועוד. איזה קשר צריך להיות בין המחנך והמתחנך? חום ואהבה או אולי סמכותיות והצבת גבולות ברורים? פקודות או שכנוע או חופש בחירה? צריך ליצור קשר קרוב ואישי או הפוך, לשמור על 'דיסטנס', על מרחק? שאלה נוספת, וכאן אנו מגיעים לדילמה משמעותית ביותר בועידה, והיא עד כמה יכול המחנך לחשוף את המתחנך לתפיסות אחרות מהתפיסות שאליהן הוא מחנך. כל מחנך כמעט, לא משנה איפה הוא בוחר למקם את עצמו על הסקאלה שלעיל, מכוון לתפיסת עולם מסוימת. האם יהיה נכון לחשוף את המתחנך לתפיסות שונות שאולי יסכנו את העולם שמנסה המחנך לבנות? או שמא דווקא מתוך ההיחשפות לאפשרויות שונות נבנית תפיסה חזקה יותר ועמידה יותר? או אולי בכלל אין זכות למחנך למנוע מהמתחנך לפגוש עוד תפיסות עולם, שהרי בכך הוא חוצה את הגבול הדק בין חינוך לבין שטיפת מוח? כל זאת על קצה המזלג מחשבות על חינוך ועל התמקדות בפנים ולא בחוץ.

עשייה

לפני שאנחנו יוצאים לעשייה אנחנו צריכים קודם כל לשאול את עצמנו האם אנחנו בכלל צריכים את זה? למה עלינו להשקיע זמן וכוח למען משהו מבחוץ? האם לא ראוי שנשקיע בטיפוח עצמנו, בגידול אנשים גדולים מתוכנו?

עזרא תשע - תש"א או החוזה?

שאלה נוספת היא מה נחשב לעשייה, איך להגדיר עשייה? למשל, ברור לנו שגיוס לצבא הוא עשייה ותרומה לכלל, אך האם לימוד תורה הוא גם עשייה? ומה בנוגע לעזרה בבית? האם עשייה היא דבר אותו אני עושה למען האחר או שעשייה היא גם הדברים ה"קטנים", שאנו עושים למען עצמנו?

ישנם הרבה אנשים בעולם שעושים ותורמים לכלל. מדוע הם חשים בצורך הזה? הם לא חשים לעיתים כ"פרייארס"? יכול להיות שמעצם העשייה נבנה משהו באדם? האם משנה מה המניע של העשייה? תיתכן עשייה שבאה כל כולה בשביל להעצים את הנותן, בשביל לתת לו כבוד וכו'. האם עשייה כזו היא פחותה מעשייה של מישהו שרואה לנגד עיניו רק את המקבל?

האם העשייה באה מהפן הדתי, מצד מצוות התורה, או שהיא חלק ממוסר אנושי בסיסי? בחשיבה צריך לקחת בחשבון את הדברים החיוביים שאנו יכולים לקבל מיציאה לכלל העם וגם את החסרונות. הרווח הוא בהגעה לעוד מעגלים בחברה הישראלית, השפעה על עוד אנשים. החסרונות הברורים הם בחשש מ'התקלקלות', מהיחשפות לעולמות חדשים שאינם תואמים את אורח חיינו והשקפתנו.

אולי נוכל גם לנסות להבין למה ישנה תופעה גדולה היום במדינה שהרבה חברות גדולות שאינן קשורות לתחום החינוך יוצאות ועוזרות בתחום ההתמחות שלהם, למשל חברת "אינטל" שיוצאת לשיעורים פרטיים בתחום המחשב במועדוניות, מה שאולי מראה על צורך של אנשים לתת מעצמם לחברה.

יש לשאול ולברר גם עד כמה אנחנו יכולים לצאת לחוץ, כמה אנחנו מוכנים ומסוגלים לתת מעצמנו מבלי לפגוע במה שקיים, או אולי זה כלל לא אפשרי – אולי כל יציאה מהחממה המוגנת מחייבת פגיעה ברמה זו או אחרת.

קצת מחשבות על יציאה החוצה ועל עשייה.

הקופליקט...

לאחר שנגענו מעט בנושא של חינוך=פנימה, מול עשייה=החוצה באופן כללי, צריך לראות איפה זה נוגע בנו כתנועה הרוצה לקבל החלטה במה היא יותר מתמקדת.

האם בכלל נכון לצאת לעשייה? אולי עדיף להשאיר את העשייה בצד לאנשים אחרים ושנחנו נתמקד כרגע בחינוך חניכנו, בחממה שלנו – על מנת שלא יושפעו מהסביבה החיצונית שאליה הם עלולים להיחשף אם נצא לכלל העם.

אולי אם נתמקד בחינוך הטוב של חניכינו ואחרי כמה שנים טובות הם יהיו מסוגלים לצאת ולהשפיע, אבל כרגע כדאי שהם יהיו בתוך עצמם כדי לקבל את הכי טוב?

או מצד שני אם אנחנו לא יוצאים לעם, אז אולי אנחנו מפספסים חלק חשוב שלנו כעם ישראל? לא עומדים באחריות שלנו כלפי מי שלא נמצא במקום שלנו אלא במקום נמוך יותר – מבחינה כלכלית, מבחינה חינוכית, מבחינה דתית. אולי אחת המטרות שלנו כתנועה היא דווקא כן לצאת לכלל, וכן להשפיע גם אם הסביבה עלולה 'לפגוע' או 'לדרדר'.

האם עלינו לפתוח סניפים חדשים, ואם כן, ביישוב או בשכונת פיתוח?

אם החלטנו שצריך לצאת, אז מאיזה גיל צריך שהחניכים יצאו? כבר מההתחלה או לחכות קצת איתם בחממה המונחת והעוטפת ורק אח"כ לצאת?

אלו ועוד הם שאלות שישאלו במהלך הועידה וההכנה אליה.

ביחידות שבהמשך תוכלו למצוא צדדים נוספים ודוגמאות פרקטיות לשאלה הזו.

"חינוך מול עשייה" / "פנימה – חרצה"

קהל היעד: מרכזות תש"ע. כ-40 מרכזות (מחולקות לשתי קבוצות).

מטרות:

1. בירור של כל נושא בפני עצמו: חינוך, עשייה.
2. חשיפה לדילמה המרכזית של הוועידה שהיא עשייה מול החינוך.
3. לעורר את המרכזות לחשיבה ראשונית על הדילמה.

מהלך היחידה:

נפתח את היחידה בהפריה הדדית וניסיון ללבן את שני הנושאים המרכזיים. המרכזות יקבלו פלסטלינה צבעונית, (ניתן להוסיף: דפי עיתון מספריים ודבק). בעזרת חומרים אלו, המרכזות יבטאו את ערך ה"עשייה – החרצה" וה"חינוך – פנימה" לפי ראות עיניהן על ידי בניית שני מודלים.

המשימה של המרכזות: ליצור "חינוך" ו"עשייה" כל אחד על חצי דף 4A. לאחר שכל אחת תיצור את הדגם שלה נפגש להצגת הדגמים והסבר בפני כולם. ע"י הפעלה זו, המרכזות יחדדו לעצמן נקודות וערכים מרכזיים של כל אחד מהנושאים (על בסיס ידע מוקדם).

לאחר מכן, כדי לגעת בקונפליקט, בעמידה של הערכים האחד מול השני, נמשיך בלימוד הגמרא בקידושין "תלמוד גדול או מעשה גדול?" – חלוקת דף מקורות עם שאלות מנחות. למידה בחברותות של 5-7 דקות ומעבר על הדף ע"י המנחה. (נספח 1)

ואז ננסה לגעת בצד המעשי:

מחלקים את המרכזות ל-4 קבוצות.

כל קבוצה מקבלת דילמה. הדילמות הינן דילמות פרקטיות אשר מחדדות את הקונפליקט שבין חינוך לעשייה.

כל קבוצה עורכת דיון קצר על הדילמה שקיבלה. לאחר מס' דקות נפגשים במליאה שבה כל קבוצה מציגה את הדילמה שקיבלה, את תהליך החשיבה ואת המסקנות. (נספח 2)

לסיכומה של היחידה:

פתחנו במהלך היחידה את הנושא וטעמנו ממנו. תפקידנו כמנהיגות – מרכזות, להמשיך ללמוד ולברר ולהעביר זאת לחניכנו.

נספח 1: דף מקורות 'תלמוד גדול או מעשה גדול'

וכבר היה רבי טרפון זקנים מסובין בעלית בית נתזה בלוד,
נשאלה שאילה זו בפניהם – תלמוד גדול או מעשה גדול?
נענה רבי טרפון ואמר: מעשה גדול;
נענה רבי עקיבא ואמר: תלמוד גדול;
נענו כולם ואמרו תלמוד גדול, שהתלמוד מביא לידי מעשה.
(בבלי קידושין דף מ עמוד ב)

- האם למסקנת הגמרא האמצעי הוא התלמוד והמטרה היא העשייה? אם כן למה הגמרא אומרת שהתלמוד גדול אם הוא רק אמצעי למטרה?
- האומנם תלמוד מביא לידי מעשה?

...כבר אמרו (קידושין מ' ע"ב) גדול תלמוד תורה שמביא לידי מעשה, ואין הפירוש כמו שמבינים כי כאשר לומד תורה ידע אח"כ לקיים התורה על ידי שלמד התורה, וזה אינו, כי בשביל כך אין גדול התורה.
אבל הפירוש הוא כי התורה היא פועלת שיצאו המעשים לפועל... ומפני שהתורה היא עילה (סיבה) ופועל למעשה המצוות כמו שאמרנו בשביל כך אמר גדול תלמוד תורה שמביא לידי מעשה כי התורה היא עילה פועלת, וידוע כי העילה (הסיבה) גדול מאשר הוא עלול (התוצאה).
ודבר זה שייך לומר כאשר התורה היא עמו ואצלו כי כל דבר הוא פועל במה שהוא אצלו ולכך אמר הכתוב כי קרוב אליך הדבר מאוד בפיו ובלבבך לעשותו, כי כאשר התורה קרוב אליך שהיא בפיו שאתה חוזר עליה תמיד ולכך היא תמיד גם כן בלבבך דבר זה גורם שתהיה התורה נעשית בפועל כמו שפירשנו למעלה דברי חכמים. וכאשר נתרחקו מן התורה שאין התורה עם האדם אין כאן מעשה המצוות כמו שהוא נראה בדורנו... (מהר"ל, נתיבות עולם, נתיב התורה פרק ה')

- מה היחס בין התלמוד למעשה על פי המהר"ל?

האם עדין מדובר על יחס של אמצעי ומטרה כמו שנראה מהגמרא למעלה?

האם מדובר על לימוד של דברים מעשיים דווקא או גם על לימוד תיאורטי?

אמר רבה בר בר חנה הוה אזילנא בהדיה דר' יוחנן למשאל שמעתא (הייתי הולך אחרי ר' יוחנן לשאול אותו שאלות)
...והדר אמר לן אפילו קיים אמרינן לימד לא אמרינן (ואחר כך אמר לנו שמעלת קיום כל התורה קטנה ממעלת לימוד כל התורה)
והאמר מר (והרי נאמר) גדול תלמוד תורה שהתלמוד מביא לידי מעשה! (- ומכך נראה שהקיום גדול עוד יותר מהלימוד, שהרי הלימוד הוא בשביל הקיום)
לא קשיא, הא למיגמר הא לאגמורי (לא קשה, כאן ללמוד וכאן ללמד אחרים. כלומר המעשה עדיף על הלימוד אם הלימוד הוא לעצמו, אך אם הלימוד הוא על מנת ללמד אחרים, הלימוד גדול יותר)
(בבלי בבא קמא דף יז עמוד א)

על פי הגמרא הזו מה גדול יותר, הלימוד או המעשה? מה ההבדל בין סוגי הלימוד שהגמרא כותבת?

מה היחס בין הגמרא הזו לגמרא למעלה? האם הן חולקות?

נספח 2: הדילמות

דילמה 1:

התנועה קיבלה תרומה גדולה של כסף על מנת לפתוח סניף חדש. כמרכזת בתנועה ראו לנכון להתייעץ איתך בעניין הקמת סניף חדש. מה דעתך? האם ללכת לעיר פיתוח או שכונת מצוקה או שמא ללכת לשוב דוס שעוד אין בו שום תנועת נוער ולהקים את הסניף שם?

דילמה 2:

בתור מרכזת של סניף את מקבלת הרבה טלפונים שמבקשים ממך לשלוח את הסניף שלך להתרמות בעיר. החדש זה כבר הטלפון השלישי שאת מקבלת על התרמות, לשניים האחרים נענית ובאמת יצאתם להתרמה בעיר. תכננתם לעשות בשבוע הבא פעילות כיפית בסניף, אבל את יודעת שאם את לוקחת את ההתרמה יתכן מאוד שהפעילות לא תצא לפועל. מה תעשי?

דילמה 3:

המגשימים מהסניף שלך רוצים לעשות פעילות ערכית המצריכה שיתוף בין חניכי הסניף של חבריא א' לבין החניכים מהמועדון. המגשימים מבקשים להביא את החניכים לסניף (בידיעה שהם חבר'ה מופרעים ולא כולם דתיים). האם נכון להביא אותם לפעילות? או שבגיל כזה אנחנו צריכים להשאיר את התמימות של החניכים שלנו ורק בגיל מאוחר יותר שיצאו לכלל העם?

דילמה 4:

יום הזיכרון לרצח יצחק רבין מתקרב. את מקבלת שיחת טלפון מהרכז החברתי של השכונה שבו הוא מודיע לך על יום הידברות בין הנוער החילוני לנוער הדתי בשכונה, ומבקש ממך לשלוח ליום זה נציגים מהסניף. האם תשלחי? מאיזה גיל?

ההסטוריה של חינוך ועשייה

מטרות היחידה:

1. בירור הנושאים: חינוך-פנימה, עשייה-החוצה על ידי חשיפה לדעות של אנשים גדולים בנושא.
2. לתת לכל אחד לברר את דעתו בכל נושא.
3. הבנת הקונפליקט- החוצה, פנימה?

מרכזות יקרות לנו מביאים בפניכם מקבץ של רעיונות על מנת לענות על מגוון צוותי ההדרכה שקיימים בסניפים. עליך כמרכזת לבחור את האמצעים הרלוונטיים להעברת המטרות הרשומות מעלה.

מהלך היחידה:

1. לבירור הנושאים:

כל אחד מהמדריכים צריך להביע דרך יצירה מה זה בשבילו חינוך ומה זה בשבילו עשייה – אפשר ע"י פלסטלינה או על ידי גזירת קטעים מתאימים מעיתונים.
כך נעשה בירור של כל צד של הקונפליקט על ידי המדריך עצמו.

מביאים 2 מאמרים אחד על חינוך ואחד על עשייה.

– לבירור מה העניין בכל צד של הקונפליקט.

לבירור הדילמה:

1. פותחים דיון על מקרים פרקטיים שקשורים לסניף שלך. או מביאים דילמות כלליות שקשורות לחינוך מול עשייה (עיין יחידה למרכזות).

2. מביאים שני עיגולים, על אחד כתוב עשייה ועל אחד חינוך, והמדריכים צריכים ליצור מודל של היחס בין חינוך לעשייה על פי הבנתם (אחד בתוך השני, אחד לי השני, אחד נוגע בשני וכו')

3. מביאים לכל אחד שני גושי פלסטלינה בשני צבעים, אחד – חינוך, אחד – עשייה והם צריך ליצור מה היחס ביניהם.

4. מניחים על הרצפה ציר שבצד אחד כתוב חינוך ובצד השני עשייה. כל אחד צריך להניח משהו על המקום בציר שהוא הכי מתחבר אליו. (נספח 1)

5. מביאים הרבה אמירות של אנשים גדולים על עשייה וחינוך וכל אחד בוחר למה הוא יותר מתחבר. – על ידי זה אנחנו נותנים למדריך את האפשרות להיחשף למחשבות של אנשים אחרים ויכולת בחירה.

סיכום – בשביל זה יש ועידה!!

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

אמירות בנושא חינוך ועשייה:

"החינוך הוא מה שנשאר, כאשר שוכחים את כל הדברים שלמדנו בבית הספר." (אלברט איינשטיין)

"לאחר הלחם, החינוך הוא צורך האומה." (ד'ורז' ז'אק דנטון, ממנהיגי המהפכה הצרפתית)

תיקון העולם משמעו תיקון החינוך. " (יאנוש קורצ'אק)

"חינוך הוא נשק שהשפעתו תלויה במי שמחזיק אותו בידיו ובמי שהוא מכוון עליו." (יוסף סטאלין)

"לפיכך דנין אותו לפי מעשיו: אם עשה טובה, מטיבין לו; ואם עשה רעה, מריעין לו. הוא שהנביא אומר (מלאכי א ט) 'מידכם היתה זאת' (רמב"ם, משנה תורה הלכות תשובה פ"ה הלכה ד)

"רק דרך החינוך אפשר לשנות את העולם לטוב יותר." (יאנוש קורצ'אק)

"הדרך הכי טובה ללמד בני אדם היא לשמש להם דוגמא." (אלברט איינשטיין)

"על שלושה דברים העולם עומד: על התורה, על העבודה ועל גמילות חסדים" (אבות א, ב)

"דרש ר' שמלאי: תורה תחילתה גמילות חסדים וסופה גמילות חסדים. תחילתה גמילות חסדים דכתיב ויעש ה' אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם, וסופה גמילות חסדים דכתיב ויקבור אותו בגיא" (בבלי סוטה דף י"ד עמוד א)

"הדואג לימים - זורע חיטים, הדואג לשנים - נוטע עצים, הדואג לדורות - מחנך אנשים." (יאנוש קורצ'אק)

"מטרת החינוך היא להכשיר את האדם לצורתו המתקנת, שהנקודה המרכזית שבה היא לעשות טוב וישר" (אגרות הראי"ה קוק)

"חסר גלגל - אני הגלגל. חסרים מסמר, בורג, גלגל תנופה? קחו אותי. צריך לחפור אדמה? אני חופר. צריך לירות? אני חייל. משטרה? רופא? עורכי דין? מורים? שואבי מיס? בבקשה, אני עושה את הכל. אין לי פרצוף, אין פסיכולוגיה, אין רגשות, אין לי אפילו שם: אני - האידיאה הטהורה של שירות, מוכן לכל, אינני קשור בשום דבר; אני יודע רק ציווי אחד: לבנות" (יוסף טרומפלדור)

עזרא תשע - פנימה או החוצה?

אה, צריכים לחשוב?

עוצרים לחשוב

המטרה:

החניך יבין שמדי פעם צריך לעשות עצירה ולחשוב ולא לחיות מכוח ההרגל.

מהלך הפעולה:

בתחילה משחקים איתם שני משחקים שלאחריהם אפשר לנסות ולשאול מה המשותף לשניהם:

דמקה אנושית.

(לפני שאתה עושה צעד בחיים אתה צריך לחשוב איך לעשות אותו הכי טוב).

דף עם מלא משימות כשבמשימה השלישית לפני הסוף כותבים: "עליכם לעשות רק 4 מהמשימות".

הרבה פעמים בחיים אנחנו מקבלים משימה וישר עושים בלי לראות מה בדיוק צריך לעשות ואיך וככה אנחנו לא עושים את זה הכי טוב והרבה פעמים מפספסים.

ואז מגיעים לשלב הדיון:

מה המשותף בין יום כיפור, שבת, יומולדת וועידה? כל הימים האלה הם ימים של חשבון נפש, שבהם אנחנו עוצרים וחושבים איפה אנחנו עומדים, לאן אפשר להתקדם ואיך.

ואז פותחים איתם דיון (כל גיל לפי הרמה שלו) למה אנחנו צריכים לעצור ולחשוב בימים האלו?

קטע קצר על 'לאן אתה רץ'. (נספח 1)

ועידה – סיכום והסבר

ועידה זה הזמן שבו התנועה עוצרת וחושבת איפה היא היום, לאן היא רוצה להתקדם ובאיזה דרך יהיה הכי טוב ונכון להגיע למטרה. הועידה היא ההזדמנות שלנו לעצור ולחשוב, לא להמשיך מכוח האנרגיה אלא לעשות דברים מתוך חשיבה ושיקול דעת, תוך בירור שנעשה על ידי התנועה כולה ולא רק על ידי מקבלי ההחלטות בשגרה.

#צ'ופר-

"אל תחזור על שגיאותיהם של אלו הדבקים בהרגליהם".

עזרא תשע - סניף או החוזה?

כוח של נוער

מטרת היחידה: החניך יבין שיש בכוחו לעצב חלקים מחייו ולהשפיע על מה שקורה סביבו.

מבנה היחידה:

- להמחיש לחניכים את העובדה שכרגע, לכאורה נדמה שכמעט ואין להם שליטה על החיים שלהם, שהכל מוכתב מלמעלה.
- להראות שיש מצבים ומקומות שבהם יש להם את הכוח לבחור ולשנות ולעצב את חייהם לפי ראות עיניהם – לתת דוגמאות רלוונטיות לחיים שלהם ולסביבה שבה הם חיים.
- לספר על הועידה ועל המשמעות שלה ועל כך שזה מקומו של הנוער להחליט מה הוא עושה ולאן הוא מתקדם.
- חשיבה משותפת: אין ספק שבסניף יש לנו יכולת להשפיע ולשנות. חושבים ביחד מה משמעותי לנו לשנות ולוקחים על עצמנו אותו.

מהלך:

1. נדגים על ידי סיפור או הצגה של יום מממוצע בחייו של חניך ולהדגיש את הצמתים ביום שבהם אין לו כל כך השפעה על מה שקורה בחייו (הכוכביות מסמנות את הצמתים):
בכל צומת כל חניך יקבל פתק עם השם שלו וימקם אותו על פי ראות עיניו – 'יש השפעה' או 'אין השפעה'.

השעון מעורר צלצל בשעה שבע וחצי בבוקר. יוסי מתעורר אפוף קורי שינה ומוריד מעליו את השמיכה*. הוא קם לצחצח שיניים וליטול ידיים*.

יוסי יוצא מהבית בשעה רבע לשמונה כשבילקוטו עשרות ספרים ומחברות לקראת יום הלימודים*. בגלל שהשעה היתה כבר מאוחרת הוא רץ כל הדרך אל האוטובוס והספיק בקושי לדפוק על דלתו אחרי שהוא כבר התחיל ליסוע. מתנשם ומתנשף הוא עמד במעבר הצפוף המלא באנשים שממהרים לעבודה ומתעצבנים על הפקקים של בני ברק.

יוסי מגיע לבית הספר באמצע התפילה וחוטף מבט נזעם מהר"מ שלו תוך כדי שהוא מניח תפילין* וממהר כדי להדביק את הקצב של החזן.

בשעה תשע מתחיל שיעור ראשון ויוסי ניגש למבחן המסכם על החומר של המחצית שאליו הוא מתכוון כבר שבוע*. המבחן ממש קשה* ויוסי יוצא ממנו מאוכזב קשות.

יום הלימודים מתקדם לאיטו וסוף סוף בשעה חמש בערב* הוא יוצא לחופשי. הוא ממהר לאוטובוס הביתה ומפספס אותו*. שוב. אותו סרט כמו אתמול. הוא מגיע הביתה וחוטף צעקות מאמא על זה שהוא שכח להוציא את הזבל. הוא מוציא את הזבל* וכשהוא חוזר אמא מבקשת ממנו שישחק עם אחיו הקטן כדורסל בחצר כי משעמם לו והמון זמן הם לא שיחקו ביחד. בחוסר חשק יוסי יוצא החוצה לחצר* ומביס את אחיו הקטן בלי מאמץ. כשהם מסיימים השעה כבר שבע בערב ואמא מזכירה לו שיש לו ים שיעורי בית להכין ושלושה מבחנים ביומיים הקרובים*. בחוסר חשק, שוב, הוא יושב ליד השולחן ומתחיל לחזור על החומר*. השעה כבר תשע וחצי והוא הספיק לעשות רק חצי, אבל אבא אומר שהיה לו קשה לקום הבוקר וכדאי שהוא ילך לישון מוקדם. בעשר* יוסי הולך לישון אחרי עוד יום מבאס. להתראות מחר.

עזרא תשע - סניף או החוזה?

אחרי הסיפור נדבר על כך שנראה שלילדים בגיל זה אין כל כך הרבה יכולת השפעה על חייהם – רוב החיים שלהם מוכתבים מלמעלה, על ידי ההורים או על ידי בית הספר. אין להם כל כך בחירה מה לעשות, במה להתעסק, מה ללמוד וכו'.

2. נספר סיפור על יוסי (אחר) בצורה חיובית יותר.

נעמוד על צמתים שבהם היתה ליוסי בחירה ועל כך שיש לו אפשרות להשפיע על איך שיראו חייו.

"השעון מעורר צלצל בשעה שבע בבוקר ויוסי מזנק מהמיטה לאחר שתיים עזרה שעות שינה לקראת יום חדש ושמח. הוא קם לצחצח שיניים וליטול ידיים, חוטף סנדוויץ' מהמקרר ויוצא לדרכו. בילקוטו של יוסי כדורסל וספר קריאה להפסקות, את המחברות והספרים הוא השאיר בתא שלו כבר מאתמול אחרי שסיים כבר את שיעורי הבית שלו בשיעור חופשי האחרון (המורה צילה בחופשת לידה). הוא עולה בנחת על האוטובוס ומתיישב בשורה האחרונה החביבה עליו, אומר בוקר טוב לאנשים הנחמדים שלידו ומגיע תוך חמש דקות בזכות הכביש החדש שנפתח שבוע שעבר. יוסי מגיע לבית הספר עשר דקות לפני תחילת התפילה. הוא מניח תפילין, אומר קרבנות ומתפלל בדקות יחד עם החזן. הוא לוחץ יד לר"מ שלו ומגיע בזמן לארוחת בוקר. בשעה תשע מתחיל השיעור הראשון ויוסי ניגש למבחן המסכם על החומר של המחצית שאליו הוא מתכוון כבר שבוע. המבחן ממש קשה ולמרות זאת יוסי יוצא ממנו בסיפוק על הצלחתו הצפויה. יום הלימודים מתקדם בשמחה, ובשעה חמש בערב הוא יוצא לכיוון הבית. הוא ממחר לאוטובוס הביתה ומספיק אותו. שוב. בדיוק כמו אתמול. הוא מגיע הביתה ומתנדב להוריד את הזבל שעלה כבר על גדותיו. כשהוא חוזר אמא מציעה שאולי ישחק עם אחיו הקטן כדורסל בחצר כי משעמם לו והמון זמן הם לא שיחקו ביחד. יוסי יוצא לחצר ונותן לאחיו לנצח. כשהם מסיימים השעה כבר שבע בערב ואמא שואלת אם יש לו שיעורי בית להכין או מבחנים להתכונן אליהם. יוסי עונה בשמחה שלא ויוצא לבקר את דני חברו הטוב שחולה כבר שלושה ימים בשפעת חזירים. דני מאוד שמח לקראתו והם יושבים יחד להשלים את החומר שלמדו היום בכיתה. בדרך הביתה יוסי עוצר להתפלל ערבית, ובשעה תשע וחצי הוא מגיע הביתה. ארוחת ערב חמה עם כל המשפחה מחכה לו ולאחריה הוא עוזר לאחותו הקטנה בשיעורי בית והולך לישון מוקדם לקראת יום חדש ונפלא. להתראות מחר.

נבליט את הניגוד בין שני הסיפורים ונצביע על הדברים שגרמו ליומו של יוסי השני להיראות טוב יותר: העובדה שבמקומות בהם היתה לו בחירה הוא בחר בטוב ובכך השפיע לטובה על היום כולו, גם על החלקים ביום שעליהם אין לו שליטה כל כך. מתוך כך נגיע לדבר על הכוח שלנו כחניכים לעצב ולהשפיע על הסביבה שבה אנו חיים – הסניף.

3. לספר על הועידה ועל המשמעות שלה ועל כך שזה מקומו של הנוער להחליט מה הוא עושה ולאן הוא מתקדם, מקומו של הנוער לקבוע מה יהיה ולאן נלך ובמה נתמקד. ייחודה של תנועת נוער הוא גם בכך

שהנוער הוא הקובע, לא המבוגרים שיושבים אי שם למעלה במשרדים, אלא הנוער שחי את השטח. הוא מעצב את דרכו, שלא כמו במסגרות אחרות שבהן הוא נמצא – משפחה, בית ספר.

4. **חשיבה משותפת:** אין ספק שבסניף יש לנו יכולת להשפיע ולשנות וליצור סביבה על פי ראות עינינו (כמובן בתיאום עם שאר הסניף..). חושבים ביחד מה משמעותי לנו לשנות ואיך אנחנו לוקחים את זה על עצמנו.

קטע לסיכום שמדבר על הייחוד של הנוער לעומת המבוגרים, האמונה התמימה בכוח לשנות ולהגשים חלומות שאצל מבוגרים כבר קהתה ואולי איננה:

הים

מתוך שברי אופק / אילן נוב

אנחנו רוצים לספר לכם קצת על הים. אתם מכירים אותו מבעד לדגל הלבן, מבעד לדגל האדום ומבעד לדגל השחור. אבל אתם לא מכירים את הים מתוכו, אתם לא מכירים אותו מבפנים. ואנחנו רוצים לספר לכם על הים כמשל:

שהחיים בכללותם הם ים, וליים הזה כמו לכל ים אחר יש חוף, וליים הזה כמו לכל ים אחר יש אופק, ובני האדם תחילתם על החוף ומגמתם האופק, והאופק מאיר בזהרורי פלא, קסמיו מרמזים: בואו אלי בני האדם אני רז הרזים, אני פלא הפלאים, מכסה לעתיק יומין.

אבל בני האדם אינם מעיזים. הם חולמים חלומות ופחדים להגשים. עד שהחלומות נשכחים, מפני שהחיים הם ים והדרך אל האופק רצופה מערבולות.

ועל החוף, משכן בני האדם, מרביתם – תרבותם, על כל פנים, גם שם מערבולות, מערבולות חול ואבק, מערבולות מחנק, כרבולות מאבק, והוא חודר לעיניים ואוטמן, וסותמן. והאופק נחנק והאופק נשחק, כמו החלום. חלום ילדות שאין לו פתרון, שאין לו הגשמה, שאין לו פדיון. אולי יגשימו בני, אומרים אדמחוף, אולי הדור הבא יגיע שם.

ונולדים על החוף ילדים, והילדים עומדים על החוף, והאופק קורץ וקורא לעברם: בואו אלי, ילדים, שחו אלי, הגיעו עדי. אבל מיד נשמעת גערה מרה: זהירות, מערבולות, זהירות, סערה קרבה, כל כך פחדים בני אדמחוף מבבואת טעותם.

וכך הם משיבים לשאלות הילדים: אה האופק, גם אנחנו ראינו אותו פעם. יש דבר כזה? כן? נכון? אתם רואים? א-הו! חכו, תגדלו, גם אתם תשכחו, יותר לא תראו, שאלה של גיל, שאלה של תרגיל, שאלה של מה שהעין רואה, החלום? א-הו! החלום מתגשם בחוף, במטר מרובע. אבל ישנם ילדים שבטנם סימא החוף את עיניהם הם נכנסים לגלים, הם שוחים רחוק. תראו! משוגעים! נזעקות הבריות, אנחנו הרוב ועל כן תמיד אנחנו צודקים, שאלה של הצבעה, שאלה של מה שהעין רואה – דגל שחור הם צועקים, מערבולות, הם צועקים על משכבם בלילות את פחדם.

אבל אותם שנכנסים אל תוך הגלים, בתוך הזרמים, בתוך מערבולות הם לומדים את רזי הרזים, שאם תכנע, תתבטל לכוחות העזים המושכים לאובדן – יזרקוק זרמים אל הקצף החי, וממצולה למצולה, משתפר כושר

החתירה, כושר הנשימה, אומץ הנשמה, ואלי האופק, תמיד, אלי האופק, במשכת המגמה, ומלח הים יצורב, וישטוף, וינקה מזוועת החופים, מסימא הרובים, והחלומות ישובון, יגדלון, יתעצמון, יתגשמן.

היום יום רביעי ז' תשרי, לפני 44 שנה נמס באצו שעות עצבתי את בית המדרש בברכי צרמת הזלון ועימי אכר יונה הי"ד, חברותא, חבר וידי נפס.

בעיצומו של היום הקדוש פרצה המלחמה.

אכר לא חזר, שעות ספורות לפני שעזב את הישיבה נתן לי אכר תמונה אותה צילם מספר חודשים קודם, בתמונה אני רץ רץ לאורק גדר המערכת באכטון, שם עשיתי, שרות מכצעי יחידיו על גבי התמונה כתב הקדשה:

יעקב, מדי פעם עצור

הסתכל בתמונה ושאל את עצמך: "זאן אני רץ בעצמי?"

-אכר -

דעתיים יש ומיזים מתקבצות מלוא היקפן ועומקן ועוצמת משמעותן רק כחזון הנטון בפרספקטיבה הנכונה. היום יודע אני העיקר זה צוואתו של אכר.

(הרב יעקב פישר)

על קצה המזלג

נספחים
לפרק
בנושא

הילד נחמד, אבל / אורי אורבך

נקודה, מרחשוון תשס"ב (נובמבר 2001)

תשנ"ט

אבי ושרית ברדוגו, מסורתיים פלוס, הורים לשלושה ילדים.
בנם צחי בן השש לומד בכתה א' בבית הספר הממלכתי דתי "אבני שוהם" (שם בדוי)
בירושלים.

מספרת שרית:

אנחנו מסורתיים, בעצם אפשר לומר שאנחנו דתיים. חשבנו לשלוח את צחי לבית ספר חילוני, אבל במחשבה שנייה אנחנו רוצים שהילד ידע קצת תפילה, קצת תורה, שיהיה מחונך כמו ילדים דתיים.
אתה שואל אם אנחנו דתיים? השאלה היא איך אתה מגדיר דתי. אנחנו שומרים שבת וכשרות וכל מה שצריך, אבל לא מקפידים על כל דבר. בכלל, אצלנו הספרדים, אין כזה דבר "לא דתי", כולנו מאמינים בני מאמינים. זה שבעלי הולך לפעמים בלי כיפה זה בגלל שככה נוהג אצלם במשפחה. אבל בבית כנסת הוא שם כיפה. אני הולכת במכנסיים אבל אני אפילו יותר דתייה ממנו. לי זה ממש חשוב שהילד ילמד בבית ספר דתי. לא אכפת לי אפילו אם הוא יהיה רב. אבל לא רציתי לשלוח אותו לבית ספר של ש"ס, כי זה יותר מדי. אנחנו רוצים שהילד גם ילמד חשבון ואנגלית, ולא רק תורה כל היום.
אני רואה את צחי חוזר מבית ספר ופותח חומש וזה עושה לי טוב. הוא אפילו התחבר לילד טוב אחד, איציק, והם לומדים ביחד. הלוואי שאחותו ואחיו הגדולים היו מתנהגים ככה. מה שמצחיק זה שאפילו אני בעצמי אמרתי לו כמה פעמים בבית לשים כיפה על הראש כי הוא לא שם לב. גם ציצית קנינו לו. בשבת בערב אנחנו עושים קידוש, ואחר כך הולכים לבקר את הסבא שהוא ממש ממש דתי. בסוף אולי כולנו עוד נהיה ממש דתיים בעזרת השם.

תש"ס

אברום ושרי שטרן, דתיים, הורים לארבעה ילדים.
בנם איציק בן השבע לומד בכיתה ב' בבית הספר התורני הממלכתי דתי "אבני נועם"
בירושלים.

מספרת שרי:

איציק שלנו לומד עכשיו בבית ספר חצי פרטי "אבני נועם" ואנחנו מאוד מרוצים. הוא לומד עם ילדים כמוהו, ברמה שלו. בשנה שעברה הוא למד ב"אבני שוהם", אבל ראינו שזה לא זה. בעיקר מהבחינה הדתית. מגיעים לשם, סליחה על הביטוי, כל מיני ארזי-פרחי שהם בקושי דתיים. את רואה אמהות שמגיעות במכנסיים לבית ספר, ואני כבר לא מדברת על כיסוי ראש.
קצת נימוס, קצת כבוד למקום. זה לא שאנחנו איזה רבנים גדולים, אבל אתה שולח ילד לבית ספר ואתה רוצה שהוא ילמד עם ילדים דתיים, ולא עם כל מיני ילדים שלך תדע מה קורה בבית שלהם בשבת. אז אולי

הם לא נוסעים בשבת, ומאמינים בלב, אבל אני יודעת מי האחים שלהם, ועד כמה הם מקפידים. אתה גם רואה איך שהכיפה מונחת לילדים האלה על הראש, ואתה מביין שצדיקים גדולים לא יצאו משם. לא רוצה להגיד שמות, אבל תראי את זאת, שרית נדמה לי קוראים לה, אמא של הילד הנחמד הזה, צחי, שהיה חבר טוב של איציק שלנו. הילד נחמד, אבל זו לא משפחה לבית ספר דתי. משלמים כמה מאות שקלים בחודש, אבל איזה הבדל: איך המורות נראות, איך המורים מדברים. הילד לא יפגוש כל מיני ילדים שהרקע שלהם בקושי דתי. עכשיו למשל איציק לומד עם ילד מקסים בשם יצחקי, ואת רואה את ההבדל. אלה ילדים מאותו רקע.

ולא שאיציק שלנו לא מתעניין בספורט ובמחשבים. אני בעצמי אמרתי לו שהוא שקוע יותר מדי מול הטלוויזיה. אבל שבת זה שבת, כשרות זה כשרות. עם כל הכבוד, לבית ספר דתי אי אפשר לקבל כל אחד. צריך קצת קריטריונים.

תשס"א

אברהם ושרה מעוז, חרד"לים, הורים לשבעה ילדים.
בנם יצחקי לומד בכתה ג' בבית הספר התורני "נועם השם" בירושלים

מספרת שרה:

הוצאנו את יצחקי מ"אבני נועם" ופתחנו בעזרת השם את "נועם השם". לא שלא היינו מרוצים, אבל רצינו שהבן שלנו יקדיש יותר שעות ללימוד תורה. את כל האנגלית והחשבון אפשר להשלים בשנה אחת, אם הוא ירצה בעתיד לעשות בגרות. חשוב לנו שיצחקי ילמד מתוך אוירה של רצינות ושל קדושה. ב"אבני נועם" הילדים מאוד שקועים בכל מיני דברים שלא קשורים ללימוד. בהרבה בתים יש טלוויזיה ואינטרנט, ואנחנו לא רוצים שהנפש הטהורה של הילד שלנו תפגוש בכל זה. לא שאנחנו נגד קדמה, אבל לכל דבר יש זמן ועת לכל חפץ. אצלנו גם כל ההורים הם בני תורה והאמהות לבושות בצניעות. הם לומדים עד חמש בערב, והספיקו כבר מסכת שלמה מתחילת השנה. בנועם השם הילדים לא הולכים במכנסים קצרים ובחולצות טריקו עם הדפסים מכל מיני מקומות שלך תדע.

לא רוצה להגיד שמות, אבל תראי את זאת, שרי נדמה לי קוראים לה, אמא של איציק. הילד נחמד, אבל הוא לא בשביל בית ספר תורני. כל פעם שיצחקי הלך אליו הביתה הם ישבו וראו טלוויזיה. אנחנו, עם כל הכבוד, רוצים רמה יותר גבוהה בלימודי קודש. הילדים לומדים גם עברית, חשבון וטבע, אבל הדגש הוא על לימודי קודש. ולכן, למרות העלויות הגבוהות, פתחנו יחד עם עוד חברים, ובברכת הרבנים, את "נועם השם". וברוך השם אנחנו מרוצים. רק בשביל לראות את יצחקי שלנו לומד תורה עם יצחק מעוזה שווה הכל. אפילו השמות שלהם דומים.

תשס"ב

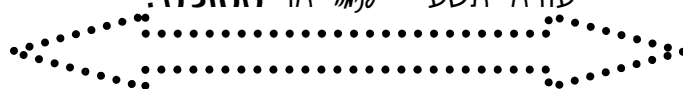
אברהם הכהן ושרה-יסכה מעוזה, הורים לעשרה ילדים.
בנם יצחק לומד בכתה ד' בתלמוד "נועם השם והיכלו" בירושלים.

מספרת שרה-יסכה:

לפעמים אתה רואה שני ילדים שהשמות שלהם דומים, המראה שלהם דומה, אבל איזה הבדל. שמים וארץ. אנחנו החלטנו: רק תורה! אם רוצים לגדל תלמידי חכמים וגדולי תורה, אסור שיהיו כל מיני נגיעות והפרעות. הילד צריך לגדול בצמר גפן, כמו אתרוג, וברצות השם להיות ספון כל ימיו בהיכלי תורה ומידות. ב"נועם השם והיכלו" הם לומדים עד שבע בערב בחשק רב. מקצועות חול הם כבר למדו די והותר עד כה. ד' בבית הספר "נועם השם". היה לו שם חבר טוב, יצחקי מעוז. לא, אין בעיות אתו. הילד נחמד, אבל עכשיו חשוב לנו שילמד עם ילדים ממש כמוהו, בכתה קטנה למצטיינים. זהו בית ספר שכולו על טהרת הקודש, עם הורים שיש להם שאיפות רוחניות אחרות, שרוצים לממש את הפוטנציאל של הילדים שלהם. אין להם דברים אחרים בראש, טלוויזיה, בני עקיבא, אלא רק תורה ותורה. אין חופשות ארוכות ומיותרות של ביטול תורה. לכן חשבנו שתלמוד תורה כמו שלנו מתאים יותר לילד טוב כמו יצחק.

תלמוד גדול או מעשה גדול

הרב חיים סמוטריץ'
סוכם על ידי תלמידים
מוקדש לעילוי נשמת
ר' אברהם בן דוד

הגמרא במועד קטן – מצוה שלא יכולה להיעשות על-ידי אחרים עדיפה

הגמרא במועד-קטן (ט, ע"א-ע"ב) מביאה סתירה בין שני פסוקים. פסוק אחד אומר "פלו מעגל רגלך וכל דרכיך יכוננו", פסוק שני אומר "אורח חיים פן תפלו". ומסביר רש"י את הסתירה, יש מצוות שבהן יש להעדיף הקטנה על הגדולה, ויש מצוות שבהן יש לעשות כל מצוה שבאה לידך, והגמרא מתרצת – כאן במצוה שיכולה להיעשות על-ידי אחרים, כאן במצוה שלא יכולה להיעשות על-ידי אחרים. אומר רש"י, מצוה שיכולה להיעשות על-ידי אחרים – פלו מעגל רגלך, שתעשה אתה הגדולה וחבריך הקטנה, מצוה שלא יכולה לעשותה על-ידי אחרים – עשה אותה, בין גדולה ובין קטנה. בהמשך – קושיה מפורסמת יותר, כתוב "כל חפצך לא ישוו בה (=בתורה)", הא חפצי שמים (=מצוות) ישוו בה, וכתוב "כל חפצים לא ישוו בה", דאפילו חפצי שמים לא ישוו בה, והתירוץ דומה, מצוה שיכולה להיעשות על-ידי אחרים אינה דוחה תלמוד תורה, מצוה שלא יכולה להיעשות על-ידי אחרים דוחה תלמוד תורה.

הגמרא בקידושין – תלמוד גדול

ישנה גמרא נוספת בקידושין (מ, ב). נשאלה שאלה: תלמוד גדול או מעשה גדול? נענה רבי טרפון ואמר – מעשה גדול. נענה רבי עקיבא ואמר – תלמוד גדול. נענו כולם ואמרו – תלמוד גדול, שהתלמוד מביא לידי מעשה. עד כאן הגמרא. יש הרבה לדקדק בגמרא זו, אבל השאלה הפשוטה היא – על מה מדברת הגמרא, האם השאלה היא מה גדול יתר בצורה סגולית, או שהשאלה יותר פרקטית-מעשית. אמנם יש גם להתבונן בצורת הצגת הדין, שאלה בלי נימוקים, דעות בלי נימוקים, ולבסוף הכרעת הלכה מנומקת. ומי זה 'נענו כולם', גם מי שנחלקו קודם? אבל השאלה העיקרית – מה השאלה?

לפי מסקנת הגמרא בקידושין "תלמוד גדול" לא מובנת הגמרא במועד-קטן

אם נבין שהשאלה כאן קשורה לגמרא במועד קטן, והשאלה היא כאשר מזדמנים שנים (תלמוד תורה ומצוה) מה יש לתפוס, אם כך – ישנה שאלה: מסקנת הגמרא בקידושין היא שתלמוד גדול, ותלמוד תורה נחשב בפשטות למצוה שאינה יכולה להיעשות על ידי אחרים, שהרי זו מצוה המוטלת עלי, ואחר לא יכול לעשותה במקומי, ומדוע הגמרא במועד קטן אומרת שמצוה שאינה יכולה להיעשות על-ידי אחרים דוחה תלמוד תורה? בשלמא אם מצוות גדולות מתלמוד תורה – מובן, כי שניהם אינם יכולים להיעשות על ידי אחרים, ובנוסף לכך מעשה גדול, אבל לפי רבי עקיבא שתלמוד גדול, מדוע מצוה שאינה יכולה להיעשות על-ידי אחרים דוחה תלמוד תורה? הרי גם התלמוד הוא מצוה שאינה יכולה להיעשות על-ידי אחרים!?

הסתייגויות: הקושיה היא רק על מצוות מזדמנות, וכן השאלה 'מה אם כבר עוסק במצוה' לא מתבארת כאן.
שאלה: לכאורה לפי המהלך של הקושיה בטלו כל המצוות?

תשובה: מסתבר שהגמרא שאמרה "יקרה היא מפנינים וכל חפצים לא ישוו בה" לא דיברה על מצוות שאדם חייב בהן כסדר. תפילה, תפילין, תקיעת שופר, ביעור חמץ וכדומה. הגמרא מתלבטת רק לגבי מצוות מזדמנות. בהגדרה למדנית אפשר לומר שבזמן המצוות התדירות אדם אינו מחויב כלל בתלמוד תורה. ישנה שיטה שאסור ללמוד לפני תפילה, כנראה שבזמן זה אין כלל חובת תלמוד תורה, וממילא אין גם התנגשות גורפת בין תורה למצוות.

איננו מדברים על אדם שכבר עוסק במצוה קטנה, אם צריך להפסיק בשביל מצוה גדולה, שברור שאסור לו להפסיק, שהרי העוסק במצוה פטור מהמצוה, ויש אומרים אפילו מצוה מדרבנן. ולכאורה גם בתורה זה כך, שאסור לו להפסיק, אבל רשום בזיכרוני שיש דיבורים על כך, איזה מהכללים גדול: "יכולה/לא יכולה להיעשות על ידי אחרים", או "העוסק במצוה פטור מהמצוה". יש דברי יחזקאל ויש הרב פרנק אבל נחזור לעניננו.

כל זה בתנאי שאנו מבינים נכון ששאלת הגמרא היא "מה קודם למה".

לפי שיטות שמעשה גדול – אין קושיה

באמת ישנן שיטות שמעשה גדול: רש"י בבבא-קמא יז. והשל"ה. אמנם קשה עליהם מהגמרא בקידושין שאמרה בפירוש "גדול תלמוד", אבל זו כבר קושיה התוספות על רש"י בבבא-קמא, והתוספות חולקים על רש"י בביאור הסוגיא בבבא-קמא 'מי נתלה במי, הוי אומר קטן בגדול'.

חילוק בין ימי הבחירות לימי הבגרות ויישוב הסוגיות

התוספות מביאים הסבר חדש: מי שנמלך אם ללמוד תחילה או לעסוק במעשים, עדיף שילמד. אבל מי שכבר למד, עדיף שיעסוק במעשים. בשטמ"ק בבבא-קמא מופיע הסבר לגמרא בקידושין: השאלה היא **מה עדיף שיעשה אדם בבחירותו**: יעסוק במעשים או שילמד, והתשובה היא שעדיף שילמד, כי המעשה גדול, ואם ילמד כעת יעשה הרבה מעשים בהמשך ימיו. בגמרא בבבא-קמא מדובר בסוף ימיו, ולכן מעשה עדיף. כך מעמידים הראשונים הללו את הסוגיה בקידושין.

וזה אולי מסביר לנו את השקלא וטריא בגמרא בקידושין. שאלנו: במה נחלקו בהתחלה, מי זה "נענו כולם", ומדוע המסקנה? בהתחלה – דנו במישור **העיוני-סגולי** אם תלמוד גדול או מעשה גדול, אבל **למעשה**, גם רבי טרפון מודה שתלמוד גדול, כי תלמוד מביא לידי מעשה.

ישנו גם תוס' ר"י הזקן אצלנו בקידושין:

"שהתלמוד מביא לידי מעשה – ...כלומר שמי שידע התורה עושה המצוות וירא מן החטאים בשלמות, אבל מי שלא ידע התורה, לא זה יראוי, שכבר נאמר, 'אין בור ירא חטא ולא עם-הארץ חסיד', מצורף לזה שבא לרמוז שחכם מצד חכמתו יגיע אל המעשה השלם והטוב והוא קנין המידות הטובות והממוצעות, מי שהוא בעל תכונות טובות לבד לא יגיע אליו חכמה שהוא בעל מידות טובות, וגם מעשיו שעושה אינם על דרך נכונה ולא על דרך אמת, שנאמר 'אין בור ירא חטא ולא עם הארץ חסיד'..."

אם נבאר את הגמרא בקידושין לפי הראשונים הללו, יתיישבו הגמרות בקידושין ובמועד-קטן: באמת מעשה גדול, והגמרא בקידושין התייחסה רק לימי הבחורות, והגמרא במועד-קטן באמת אינה מתייחסת לימי הבחורות. ומעשה גדול. רבי עקיבא מסתבר יחלוק על כך, כי סובר שהתלמוד גדול, ולכן הוא יקדום אף למצוה שאינה יכולה להיעשות על-ידי אחרים לא רק בימי הבחורות. ומסקנת הגמרא בקידושין נראית כרבי טרפון, "שהתלמוד מביא לידי מעשה".

מהרחבת דברי ר"י הזקן נראה שאין הכוונה ללימוד הלכה דווקא, אלא יש משקל הרבה יותר גדול: כל מבנה האישיות של האדם, סולם הערכים שלו והיותו בן תורה תלוי בימי הבחורות. וזה מה שנענו כולם ואמרו: יש תלמוד כזה ששוקל את כלל המעשה של האדם והוא איננו יכול להימדד רק בקנה המידה של הדקה הזו של התלמוד תורה, שודאי גם לה משקל עצום, אלא כל השעות והשנים של האדם על המכלול השלם שבהם, ושלמות המעשה התלוי בהם, כל אלו נותנים משקל עצום לשעת לימוד הזו, ולכן בשנים האלה התלמוד גדול. ולא דומה מי שעוסק במצוות מתוך תורה למי שלא כך: בזהירות, בזריזות, בנקיות, גם המסילת-ישרים אומר כך, הכל מתוך תורה. ואין דרך אחרת.

הכלל ההלכתי של הגמרא במועד קטן אינו חל בימי הבחורות

מה שכן, הכלל ההלכתי של הגמרא במועד קטן, שמצוה שאינה יכולה להיעשות על ידי אחרים דוחה תלמוד תורה, **אינו חל בימי הבחורות!** משום שבאותם השנים התלמוד, שהוא תמיד מצוה שאינה יכולה להיעשות על-ידי אחרים, הוא בנוסף לכך גם גדול, לכן הוא ידחה אפילו מצוות שאינן יכולות להיעשות על-ידי אחרים. הרא"ש בכתובות מביא מעשה מהירושלמי על אמורא ששלח את בנו ללמוד תורה, ושמע שהוא עוסק בלוית מתים. שלח לו אביו: הרי נמנו וגמרו שמצוה שיכולה להיעשות על-ידי אחרים אין צורך לעשותה. ר"י הזקן מסביר שאכן היו אחרים שהיו יכולים לעשותה. אבל אני חושב, אולי יש לתרץ את הבן. תוס' ר"י הזקן מסביר שזו היתה מצוה עוברת, וזו היתה ההוא-אמינא של הבן. אבל ניתן להסביר, וכן נראה בספר האשכול, שבאמת בהלוויות הללו **לא היה מספיק** כדי כבוד המת. הבן חשב שמכיון שזו מצוה שלא יכולה להיעשות על-ידי אחרים הוא מחויב לעשותה, ואביו שלח לו שהוא בחור, ולכן לגביו חל הפסק של עליית בית נתזה "גדול תלמוד". את הפרט הזה הבן לא ידע.

עכשיו, הכלל "גדול תלמוד שמביא לידי מעשה" מקבל משמעות גדולה הרבה יותר. אין הכוונה ללימוד סעיף זה בשו"ע שיביא לקיום הלכה פלונית זו. "**גדול תלמוד**", **כלל תלמוד התורה**, "**שמביא לידי מעשה**", **כל המעשה של כל החיים, בכמות ובאיכות**.

ועוד דבר אחד ברור. הלימוד של ימי הבחורות משפיע בצורה הרבה יותר רחבה. לא רק לימוד מעשי שמביא לקיום ההלכה. האדם נהיה אישיות אחרת, אישיות שמה שמדריך אותה הם חשבונות של תורה, האדם בלימוד בשנים הללו 'תופס' את התורה.

תלמוד תורה דוחה גם מצוות שלא יכולות להיעשות על-ידי אחרים הלכה למעשה

עד עכשיו הייתי אומר את הדברים הללו 'למעשה ולא להלכה'. לדעתי כך צריכה להיות ההדרכה לבחורי ישיבות, שאפילו מצוות שאינן יכולות להיעשות על-ידי אחרים בחורי ישיבה פטורים מהם שוב, אין המדובר בתפילין וכדומה. אחר זמן מצאתי את הדברים בשו"ע הרב בעל-התניא. הלכות תלמוד תורה עמ' 1684, ממש כל החשבון שאמרת.

מי מפחד מאינטגרציה?

שמות מחברים: ענבר כהן

30/08/2009

מצער אותי עד מאוד לשמוע על ההתנהלות הלא חינוכית של בתי הספר הפרטיים בפתח תקווה. גדלתי והתחנכתי בבתי הספר של פתח תקווה, ביסודי, בחטיבת הביניים ובתיכון והתברכתי בחינוך בתקופת תור הזהב של האינטגרציה. בתקופתי כמעט לא היו בתי ספר פרטיים בעיר ואלה שהיו קיימים היו קטנים ושוליים. בבית הספר היסודי בו למדתי היו שש כיתות בשכבה, לפחות, כשבכל כיתה היו תלמידים ותלמידות מכל שכבות האוכלוסיה: עניים, עשירים, אשכנזים, ספרדים, עולים וותיקים. גם אז לא הייתה אוטופיה. היו קריאות של הורים משכונות מסוימות להקים בתי ספר נפרדים לילדיהם, כך שלא יצטרכו לשבת באותה כיתה לימוד עם מי שאינו מספיק "תורני", או ליתר דיוק, אשכנזי, משכיל ובעל הכנסה משפחתית מסוימת (השלם את החסר).

בזכות השילוב המבורך בין כל חלקי הציבור, יכלו ילדים מתקשים ללמוד מחבריהם, שלמדו בתורם את חשיבותה של עזרה הדדית. בכיתתי למדו מספר עולות חדשות מאתיופיה, ממבצעי משה ושלמה, שהתמודדו בגבורה עם חומר הלימודים ורמתן הדתית לא נפלה מהמקובל. גם בעיות משמעת היו זהות בין ילדים מכל סוגי הבתים וגווני הדתיות. ילדים, כך מסתבר, הם ילדים. יהי מוצאם אשר יהיה.

עצוב לשמוע את נבואות הזעם על מה שעלול להשתבש בחינוך הילדים במידה ויפגשו, רחמנא ליצלן, ילדים "שונים" מהם. נביאי זעם אלו חושבים שהחינוך שלהם כה מושלם, שכל דבר חיצוני רק יכול להזיק. בפועל, ההדרה של קבוצות חברתיות שלמות מונעת מהן עולם נפלא של תובנות, יופי וחוכמה.

הציונות הדתית, על כל גווניה, מחוייבת לעזור לעולים החדשים (לא רק מקליפורניה!) עד כמה שאפשר, באהבה ותחושת שליחות. זוהי זכות ולא עול! העולים מאתיופיה מלאים ברגשות ציוניים עזים ובקרבה והערכה למסורת היהודית ומי אם לא הציונות הדתית ערוכה ובנויה להיות זו שמקבלת את פניהם?

ישר כח לבתי הספר הממלכתיים-דתיים, שממלאים תפקיד זה במאמץ רב, אך אין זה מספיק. בתי הספר הפרטיים אינם מוכנים למלא את חלקם באחריות זו, תוך סינון קפדני של ילדי העולים. כך נוצר מצב בו חלק מהממ"דים הפכו לבתי ספר של עולים חדשים בלבד, דבר הגורם להשתלבותם בחברה באופן תקין לקשה מנשוא ולפעמים לבלתי אפשרית. ילדים, כידוע, מסתגלים במהירות, וכשהיו ילדי העולים בכיתה אחת עם ילדים אחרים-ותיקים, התקדמותם והשתלבותם תהיה מהירה לאין שיעור. אינטגרציה נחוצה עד מאוד כדי לשמור על איזון בחברה בכלל ולסייע לעולים החדשים בפרט.

החוצפה לומר, "למה לא מעבירים אותם לבתי ספר חילוניים או חרדיים" היא גדולה מאין כמוה. איך פתאום מוכנים לוותר על חלקים נרחבים מהציבור לידי החילונים והחרדים? איזו יהירות יש לציבור המדבר על קירוב לבבות להחליט כי ישנן קבוצות שלא צריך לקרוב?

אם, למרות הכל, חוששים קברניטי בתי הספר הפרטיים על נפשות ילדיהם הרכים והמחונכים, שימשיכו לטפח את הפרישות שלהם מהחברה הישראלית ללא כל תמיכה ממשלתית. לא יעלה על הדעת שהמדינה, שנאבקת על קליטת עולים, משלמת למוסדות שלא נושאים בנטל. ברגע שיגמר המימון ישארו רק מעטים בבתי ספר כאלו והשאר ייאלצו לקיים אינטגרציה כהלכתה. אולי אף ייוכחו אותם הורים מבוהלים, שגם ילדיהם לומדים משהו מאותם עולים "לא תורניים". מעט אהבת ישראל, תורת ישראל ועם ישראל.

"תלמוד גדול או מעשה גדול?" / גד אלדד

איתא בקידושין (מ'):

"וכבר היה רבי טרפון וזקנים מסיבין בעליית בית נתזה בלוד, נשאלה שאלה זו בפניהם 'תלמוד גדול או מעשה גדול?'

נענה רבי טרפון ואמר: 'מעשה גדול'

נענה רבי עקיבא ואמר: 'תלמוד גדול'

נענו כולם ואמרו 'גדול תלמוד שמביא לידי מעשה' 1 "

ומסקנה זו, קשה להולמה, וכבר נתקשו בזה קדמאי. דלכאורה מסקנת הדברים שתלמוד גדול, אך הנימוק לדבר הרי סותר מסקנה זו. מדוע תלמוד גדול? מפני שהוא אמצעי לעשיית המעשה, ואם כך, הרי שבסופו של דבר המעשה הוא הגדול, שהוא המטרה, והתלמוד אך אמצעי לו. אך הלא אמרנו ש'תלמוד גדול'! ונראה להסביר הדברים על רקע דיון אחר.

העוסק במצווה פטור מן המצווה, ביחס לת"ת:

הנה איתא ברמב"ם (הל' אישות פט"ו, ה"ב):

"האיש מצווה על פריה ורביה, אבל לא האשה, ואמתי האיש נתחייב במצווה זו? מבין שבעה עשרה שנה וכיוון שעברו עשרים שנה ולא נשא אשה, הרי זה עובר ומבטל מצות עשה, ואם היה עוסק בתורה וטרוד בה, והיה מתירא מלישא אשה כדי שלא יטרח במזונות בעבור אשתו ויבטל מן התורה, הרי זה מותר להתאחר, שהעוסק במצווה פטור מן המצווה וכל שכן בתלמוד תורה."

ודבריו צריכים עיון, וכבר תמחו בזה אחרונים, שהרי כלל נקוט בידינו על פי הגמרא (מו"ק ט') וכן פסק הרמב"ם (הל' ת"ת פ"ג ה"ד):

"היה לפנינו עשיית מצווה ותלמוד תורה, אם אפשר למצווה להעשות ע"י אחרים – לא יפסיק תלמודו, ואם לאו – יעשה המצווה ויחזור לתלמודו."

וכן כתב המאירי (מו"ק ט'):

"אע"פ שאמרו העוסק במצווה פטור מן המצווה, אין תלמוד תורה בכלל זה."

ואם כן, היאך השתמש הרמב"ם בכלל זה כדי לפטור את העוסק בתורה ממצוות פריה ורביה, והלא בפשטות, מצווה זו מוטלת עליו ואי אפשר לה להתקיים על ידי אחרים?

וכבר ישב על מדוכה זו מורנו הרב ליכטנשטיין בספר "כבוד הרב" (עמ' 201187) ואנו נלך בדרכו, דרך המלך, בשנוי הצריך לעניננו. והנראה, שהרמב"ם סובר שאכן שייך דין 'העוסק במצווה פטור מהמצווה' אף לגבי מצוות תלמוד תורה. אלא שכדי שהאדם יוגדר 'עוסק במצוות תלמוד תורה' ועל ידי כך יפטור ממצוות

אחרות, לא די בעיסוק תיאורטי בלבד, אלא רק קיום מקסימלי של מצוות ת"ת פוטר ממצוות אחרות. ומהו קיום זה?

נקח דוגמא מעולם הקניינים. דעת מקנה וקונה בלבד אינה מספיקה לחלות הקנין, לביצוע הקנין דרוש אף מעשה קנין. כיוון שבעולמנו - המעשה הוא הצורה הטובה ביותר לבטא גמירות דעת, ומעשה קנין מבטא בצורה שאין למעלה הימנה, גמירות דעת והסכמה לקנות ולהקנות. ואף בת"ת הדבר כך, אין די שאדם ילמד באופן תיאורטי את התורה, קיום מצוות ת"ת במובנה המלא נשלם ומקבל מימד חדש כשנוסף ללימוד אף מעשה המצווה, הביצוע הלכה למעשה של התורה, מעתה קיום המעשים שהתורה דורשת, מעיד על מושרשות הלימוד בקרב הלומד, ומתוך כך פורצת תורתו לעולם המעשה, ומעשה המצוות אינם אלא גילוי על האדם, שהוא מושרש בלימוד התורה ובחיי התורה, המוצאים את ביטויים המעשי במצוות.

מעתה, הסיבה שאדם חייב לבטל מתורתו כדי לעשות מצוות היא: שאם לא יעשה כך הרי יתברר שאין תורתו מושרשת בקרבו כל כך, ואין הוא 'עוסק בתורה' במלא מובן המילה. אך אם הנדון איננו ביטול המצווה, אלא איחור זמן קיומה ללא ביטולה המוחלט, הרי שאפשר להמשיך וללמוד ולהפטר מהקיום של המצווה כרגע, וזאת באמת מכח הכלל 'העוסק במצווה פטור מן המצווה', שכאן הרי הוא עוסק בתורה במלא מובן המילה ואף לפן המעשי יגיע, אלא שלא עתה אלא בהמשך חייו, ושפיר נקרא "עוסק במצוות תלמוד תורה הפטור משאר המצוות".

והם הם דברי הרמב"ם בהל' אישות (פ"ו ה"ב) שציטטנו לעיל:

"ואם היה עוסק בתורה וטרוד בה, והיה מתירא מלישא אשה... הרי זה מותר להתאחר, שהעוסק במצווה פטור מן המצווה וכ"ש בתלמוד תורה". 2

היחס בין התלמוד למעשה

מעתה, נחזור לשאלה בה פתחנו, היאך מנומקת גדולתו של התלמוד' בכך שמביא לידי מעשה, הלא אם כך בעצם 'המעשה' הוא הגדול? ולצורך התשובה נעיקף מבט לענייני תחביר ולשון. הקושיא מבוססת על ההנחה שהמשפט 'שמביא לידי מעשה' מנמק מדוע התלמוד גדול מן המעשה, הלכך הוא 'משפט טפל סיבה'. אך יש להבין משפט זה כ'משפט טפל לוואי', והכוונה שהגמרא אמרה 'גדול תלמוד', ואיזה תלמוד? 'תלמוד המביא לידי מעשה'.

ובכך יושב היחס בין תלמוד למעשה, בו נחלקו רבי עקיבא ורבי טרפון. המעשה הוא חשוב ביותר, באשר הוא הביטוי המקסימלי בעולמנו אנו, עולם המעשה, להזדהותו של האדם עם הכוונות והרעיונות שהביאורו למעשה זה. אך עם זאת, המעשה הוא רק 'ביטוי', והוא אמצעי לבטא את ההזדהות עם הלימוד, שהביא למעשה. ולימוד כזה, השופע ופורץ החוצה למעשים הוא הלימוד הגדול והאידיאלי. ואין כאן כוונתנו ל"לימוד ע"מ לעשות" אלא ללימוד המביא לידי מעשה, לימוד אשר מתוקף עוצמתו והשפעתו על האדם הלומד, הוא מתפרץ החוצה וגורם לאדם, האחוז בלימוד, להביע את אמונתו בלימודו ע"י עשיית המעשים. 3

הסבר הגירסא שלפנינו בגמרא

כבר ציינו בהערה שהלשון לפנינו בגמרא אינו 'גדול תלמוד שמביא לידי מעשה' אלא 'תלמוד גדול, שהתלמוד מביא לידי מעשה' והדבר ברור שזהו משפט טפל סיבה, המנמק מדוע תלמוד גדול, וכך הבינו הרמב"ם (הל' ת"ת פ"ג ה"ג). אך נראה שעם זאת, יש להסביר את המשפט בגמרא, על פי דרכנו. 'תלמוד גדול, שהתלמוד מביא לידי מעשה'.

מדוע התלמוד גדול? כיוון שהמעשה אינו אלא ביטוי לעוצמתו, ואמנם הוא הביטוי המקסימלי לכך, אך אינו אלא ביטוי, ועל כן התלמוד גדול.

האם באמת 'התלמוד' הוא המביא לידי מעשה?

אמנם ביאור הענין בשלמות דורש הוספה. ואם נבוא לאמיתתם של דברים הרי שבעצם דילגנו על השלב היסודי. דהנה עוד אנו מדברים על הלימוד המביא לידי מעשה, יש לנו להבין מהו בעצם הלימוד? מהי התורה?

ולמדנו במדרש (תנחומא, סוף ויגש):

"ומהיכן למד אברהם את התורה?"

רשב"י אומר: נעשו לו שתי כליותיו בשתי כדים של מים והיו נובעות תורה".

וההסבר המקובל במדרש הוא, שהתורה איננה ספר חוקים חיצוניים שהאדם נתבע לפעול על פיו, אלא בעצם למצוות התורה יש משמעות עצמית, התורה נובעת מתוך האדם, והיא סדר חייו הטבעיים המתוקנים, היא מורה לו: היאך יטיב למצות את עצמו? באלו כוחות יש לו להשתמש? ובאיזו עוצמה ומתי? וא"כ התורה היא בעצם שיקוף מערכות החיים הטבעיים של האדם.

מעתה, ביסודם של דברים: מה ה' אלוקיך שואל מעמך כי אם לחיות חיים טבעיים המתאימים לטבע האמיתי של האדם, חיים המתאימים למבנהו הפנימי של האדם.

"האדם הישר צריך להאמין בחייו, כלומר שיאמין בחי עצמו ובהרגשותיו ההולכות בדרך ישרה מיסוד נפשו, שהם טובים וישרים, ושהם מוליכים בדרך ישרה. התורה צריכה שתהיה נר לרגלו, שעל ידה יראה את המקום ששם הטעות עלולה, שלפעמים תתע הנפש בתהו לא דרך. אבל המעמד התמידי צריך להיות הבטחון הנפשי. האיש הישראלי מחוייב להאמין שנשמה אלוקית שרויה בקרבו, שעצמותו כולה היא אות אחת מן התורה שהיא עולם מלא..."

(הרב קוק, אורות התורה, פי"א, ס"ב).

מעתה, לא הלימוד, בתור דבר עצמאי, מביא לידי מעשה, אלא הלימוד מכונן את האדם לדרך החיים הטבעית לו, בה יממש את כוחותיו בדרך הטובה ביותר ולכן הוא מביא לידי מעשה. כיוון שהאדם השקוע בתורה הרי הגיע לדרך חייו הטבעית ולכן המעשים פורצים ממנו החוצה, כפועל יוצא של שקיעתו בתורה. ואם אמנם המעשים הם ביטוי, אך הם ביטוי לאדם המכיר את עצמו ומכיר בכוחותיו, ובסדר החשיבות האמיתי בעולמו ומזדהה עמו – וזה כל האדם.

ואם דברים אלו חשובים לכולנו, כל שכן שהם חשובים לחיילים אשר זה עתה חווים את המעבר מעולם הלימוד לעולם המעשה, וחובה להשתדל, במיוחד בחיים אלה, לטפח את הטבע האנושי שהתורה חושפת בפנינו: גמ"ח, עזרה לחבר שלא הולך לו, כי אז הרי שהמעשים מעידים עליהם, שתורתם הוא טבעם.

1 נקטנו כגרסת התוס' ב"ק י"ז. למרות שבגמרא שלפנינו הגירסא שונה, כיוון שהרעיון דלקמן יובהר יפה ע"פ גרסא זו, ועל יסוד גרסא זו נשוב להבין את הגרסא שלפנינו בגמרא.

2 לשון הרב ליכטנשטיין בספר 'כבוד הרב (עמ' 194): "והנראה בזה, דיש להציע שעקרונית דין 'העוסק במצווה פטור מהמצווה' נאמר אף ביחס לת"ת, אלא שכדי שהתורה הנלמדת תפטר – היא חייבת לשאת אופי מסויים והוא שתהא 'על מנת לעשות', דכל שאינה מלווה מחויבות ונכונות להגשימה, התורה עצמה פגומה ולקויה, ... ומכאן שכל שהגיעה מצווה לידו באמצע לימודו – שהוא חייב להפסיקו, שהרי בתוך כך תורתו עומדת במבחן האם ע"מ לעשות אם לאו" עכ"ד. ולדברינו, אין הגדרת 'העוסק בתורה', הפטור משאר מצוות 'העוסק על מנת לעשות', ועוד יבואר להלן.

3 הרב ליכטנשטיין נוקט בניסוח 'לימוד על מנת לעשות' ומתוך כך הוא נאלץ להתמודד עם דברי ר' חיים מוולז'ין (נפש החיים, שער ד') שלימוד תורה הוא 'לשם התורה', אך לדברנו הדברים עולים בקנה אחד עם דברי ר' חיים ומשלימים אותו.

עזרא תשע - פנימה או החוצה?

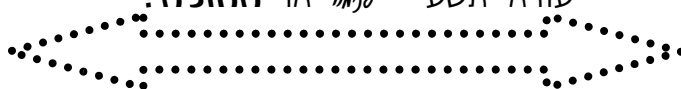
עזרא זר תנועה שלי

אברהם
אברהם
אברהם...

עזרא תשע - פנימה או החוצה?

בונים חזון משנים מציאות

החג"ס יכיר את חזון התנועה. החג"ס ילמד על דרכה של התנועה, ויגבש דעה ביחס אליה.

מטרת הפעולה:

מבנה הפעולה:

1. עימות בין ארבעת דמויות העזראי
2. הכרות עם החזון
3. עימות החזון ביחס לדמויות אלו
4. מה בהמשך?

מהלך הפעולה:

א) עימות בין ארבעת דמויות העזראי

(נקדים כי מומלץ מאוד להפוך את הפעולה לסוג של הצגה, ולדאוג לארבע דמויות שיציגו כל אחד מטיפוסי העזראים. כמובן שהדבר מצריך קצת הכנה מראש, אך הוא משתלם. באם לא ניתן, נעשה זאת כפי המוצע כאן על ידי כרטיסיות, בכל מקרה, יש צורך במנחה – מעביר הפעולה:)

נספר לקבוצה כי מפאת גילה המתקדם של התנועה (תשעים שנים לתנועה זו גם הזדמנות להכניס קצת היסטוריה תנועתית) נפטר אחד ממייסדי התנועה, שזכה לעושר רב. אותו מייסד, כתב בצוואתו הוראות מפורשות בדבר חלוקת הונו. בצוואה כתוב שחור על גבי לבן: "את הונו אוריש לעזראי האמיתי" להתמודדות זו הגיעו ארבעה עזראים, אשר כל אחד מהם טוען, כי הוא העזראי האמיתי. נבקש מהקבוצה להכריע בדבר לאחר שמיעת טענותיהם. (חשוב להציג כל דמות עם צדדיה החיוביים והשלילים, ולא לנסות ליפות!)

מיהו העזראי האמיתי?

1. עזרא בעשייה מתמדת – (נדב)

נדב, העזראי הטוען לכתר, מתנדב בכל תחום אפשרי, ותמיד עם חולצתנועה. אין פרויקט הגשמה שהוא לא חלק ממנו, ואין מבצע התנדבות שהוא לא הראשון שיארגן. הוא טוען באדיקות כי מטרת התנועה היא לצאת החוצה, להשפיע ולתרום כמה שיותר לעם ישראל, ובכלל, לכל מי שזקוק לנו. הסניף לדעתו, הוא רק מערך ההכשרה שלנו כלפי חוץ, וכל מי שמסגול, עדיף שיצא החוצה מאשר שישאר לגדל את הדור הבא. הרי בשביל מה אנחנו פה?

2. הסניף זו החיים שלי והחניכים הם הנשמה שלי... – (חנוך)

חנוך, גדל בסניף ותמיד חלם להדריך בסניף. הסניף הוא המרכז של כל החיים שלו, הוא תמיד שורץ שם, הוא תמיד נמצא שם, וכל מטרתו שיבואו כמה שיותר אנשים לסניף. החניכים שלו הם המרכז של חייו, הם ואין בלתם. לדעתו, הסניף נמצא במקרה בשכונה, ולא חייבים לקחת חלק בכל מה שקורה, וגם לא בחלק. העיקר זה שהסניף יצליח והחניכים יקבלו ערכים, ולא משנה האם כמה זקנות מסביב יצליחו לחצות את הכביש.

3. עזרא זה מה שהיה פעם – (שמעל)

שמעל, הוא דור רביעי בסניף. הוא עוד זוכר את הסיפורים על סבא רבא (שמעל גם, על שמו הוא קרוי) שהיה הקומונר של הסניף בפולדא (גרמניה). מאז, דור אחרי דור כולם מגיעים רק לעזרא, וכמובן שגם לשושלת מצד אמא יש עב מפואר בתנועה. (אמא שלו היתה מהגרעין הראשון שהקים

את ההאחזות במצפה עזרא). אם תשאלו את שמרל, הוא יוכל לספר לכם על כל התאריכים של כל המעוזים מאז המעוז הראשון בפתח תקווה(מה? אתם לא יודעים מה זה מעוז? זה הטקס שבו מעלים את שמות חברי התנועה, והוא מגובה בהחלטת הועידה הז', פרק רביעי סעיף 5g). כמובן ששמערל לא מוכן לזוז מילימטר ממנהגי התנועה כפי שנקבעו בגרמניה, וחודשו על ידי חברי התנועה כאן בארץ הקודש. על התנועה לדבוק בערכיה, ולהיות נאמנת לדרכי מקימיה. עליה להתמקד בחינוך הנוער לתורה ולמצוות, ואין לעשות שום פשרה בכל נושא הקשור לתורה. כך אפילו כתוב בסיסמת התנועה "שלטון התורה מטרטנו".

4. אני פה כי כאן נולדתי, זהו עזרא... - (מוישה זוכמיר)

מוישה זוכמיר נמצא בעזרא, סתם כי הבית שלו נמצא מול הסניף, וכל החברים מהכיתה מגיעים לשם. אם תשאלו את מוישה מה זה עזרא, הוא יגיד לכם שאין דבר כזה, ושהוא בדיוק אותו דבר כמו החבר בכיתה שהולך לתנועה אחרת. נכון, פה ושם ניתן למצוא הבדלים, אבל הוא מבקש לא להתחכם עם אידיאולוגיות, אלא ברור לו שהוא ולא אחר העזראי האמיתי. כי עזראי אמיתי זה כל מי שנמצא בתנועה, גם אם הוא הגיע אתמול.

לאחר שפגשנו את ארבעת הדמויות, נקיים ויכוח על מי הוא העזראי. חשוב להציף את ארכיטיפים הללו - דמויות על אלו, ולחבר אותם עם מקרים הדומים להם בשטח (יש הרבה, גם אם פחות מוקצנים...).

(ב) הכרות עם החזון

לפני שנתקדם, ונחבר את השאלות הללו יחד עם החזון, נספר על התהליך שהתנועה עברה בשנה האחרונה. התנועה, יצאה לשנת ועידה, אשר מטרתה הייתה לרגל תשעים שנותיה לחדש את חזונה, ולבחון אותו לאור מציאות ימינו. ההחלטה על כינוס הועידה התקבלה על ידי מועצת התנועה והועידה יצאה לדרך. בשבת תולדות, בה השתתפו מאתיים מצירי החג"ס בתנועה, דובר על השאלות שהעלינו כאן, גם אם לא קראנו להם המושגים ה"ציריים" הללו. הצירים נתבקשו להכריע ביחס לכיוון הרוחני של התנועה, ומתוך כך לקבוע את דרכה לשנים הקרובות. הצירים ניסחו חזון, שבסופו של דבר נבחר בוועידה הארצית, לאחר שכל סניף בחר בנוסח המועדף עליו בוועידות הסניפיות. לאחר שנספר פרטים אלו, נפרס על הריצפה בריסטול עם חזון התנועה:

"תנועת הנוער עזרא תבנה חברה המגשימה את הצו האלוקי של ממלכת כהנים בארץ ישראל. חברה אשר תקרא בשם ה' ותחיה חיי קודש לצד מחויבות מלאה לעולם של מעשה ומתוך אחריות למדינת ישראל כולה. מתוך דברים אלו נגזרת מטרת התנועה והיא לחנך לתורה עם דרך ארץ תוך הצבת רף תורני וערכי גבוה. יחד עם זאת, התנועה רואה בעשייה דרך מרכזית בהגשמת מטרתה."

נבקש מאחד מחברי הקבוצה להקריא את החזון, ואחר כך נבקש מחברי הקבוצה עצמם להסביר אותו, כפי הבנתם.

(ג) עימות החזון ביחס לדמויות אלו

כעת לאחר ש"הזכירו לנו" מהו החזון, נשאל אם הוא אומר משהו ביחס לשאלות ששאלנו קודם - מיהו העזראי האמיתי. האם הוא נטוה לצד מסויים, ואם כן מהו? תוך כדי הדיון חשוב להעלות שאלות רבות, ביחס לכל התהליך. למשל:

- בסמכות מי לפרש את החזון?
- מה לעשות אם אני לא מסכים לחזון?

עזרא תשע - סניף או החוזה?

- האם החזון יכול להגדיר מיהו עזראי אמיתי?
- מה זה אמור ביחס למטרות הסניף להמשך?

נסכם את הדיון, ונסביר את החשיבות של המעורבות התנועתית, בהדגמת ההשפעה של כל מי שלקח חלק בועידה וקבע במו ידיו את חזון התנועה. התנועה, כתנוה בתנועה כל הזמן משתנה, ועם זאת יודעת לשמר את עברה. חשוב לקחת חלק בדיונים אלו, על מנת להשפיע על דרכה וצביונה בעתיד

עזרא בשבילי זה סמל!

מטרות הפעולה:

1. החניכים יכירו בצורך בסמלים
2. החניכים יכירו את סמלי התנועה: המנון, סיסמה, סמל

מבנה:

1. פתיחה – סמלים
2. סמל התנועה
3. סיסמת התנועה
4. המנון התנועה

מהלך הפעולה:

1. מי צריך סמלים??

I

- המדריך יכין רשימה של סמלים מוכרים (קבוצות כדורגל או כדורסל, סמלים של מדינות, סמלים של יחידות בצבא, סמלים של חברות מוכרות וכד') או סמלים שהוא המציא. כל חניך יבחר סמל ציור ויסביר מה הסמל מבטא בשבילו. המדריך ישאל את החניכים אם יש עוד משמעויות לסמל חוץ ממה שאמר החניך.
- מניחים על הרצפה משולש ומבקשים מכמה מהחניכים לדרוך עליו. אחר כך מניחים על המשולש עוד משולש ויוצרים מגן דוד. שואלים עכשיו את החניכים מי מוכן לדרוך על הסמל עכשיו.

II

- המדריך יחלק את הקבוצה לשלוש תת קבוצות. כל קבוצה תקבל משפט. הקבוצה הראשונה צריכה לבטא אותו בעזרת סמל, הקבוצה השנייה צריכה לבטא אותו בעזרת סיסמה בת 6-8 מילים והקבוצה השלישית צריכה לבטא אותו באמצעות פנטומימה.
- מראים לחניכים תמונה של איש צבא עם הרבה דרגות וסמלים על הכתף. שואלים את החניכים מה הם חושבים על האיש הזה, מה הוא עשה בחייו.

=

- תחרות 'של מי השורה הזאת': המדריך יציג ציור אבסטרקטי (מופשט) וכל קבוצה בתורה תצטרך לומר מה הציור הזה יכול לבטא. הקבוצה שנתקעת ראשונה מפסידה ועוברים לציור הבא. מסבירים שכדי שסמל יהיה משמעותי הוא צריך להיות ברור למי שעונד אותו ולמי שרואה אותו.

עזרא תשע - סניף או החוזה?

העיקרון הוא שבעולם שבו יכולת הריכוז של בני אדם כל כך קטנה יש משמעות אדירה למה שאנחנו רואים בעין, לסמלים חזותיים. סמלים יכולים לבטא רעיונות בצורה הרבה יותר פשוטה, קליטה וברורה מאשר בדרכים אחרות. סמל אינו משהו סתמי, רק ציור, אלא משהו בעל משמעות, משהו שמייצג ערכים מסויימים ומעיד משהו על מי שעונד או מציג את הסמל.
מה הסמל שלנו???

2. סמל התנועה

המדריך יציג בזה אחר זה את חלקיו השונים של סמל התנועה. החניך שמנחש ראשון את משמעות החלק הזה בסמל מקבל את החלק לידי. לאחר שכל החלקים פוזרו בין החניכים כל מי שקיבל חלק ידביק אותו לפולגל שהוכן מראש בעיניים קשורות (בעזרת סקוצ'ים, כמו בזנב של החמור במסיבות יום הולדת).

- עיגול: מסמל את כל העולם.
- שלושת המשולשים הכהים: עם ישראל, ארץ ישראל, תורת ישראל והשילוב ביניהם.
- המשולש הבהיר יוצר מגן דוד שהוא החוט המשולש שמקשר ביניהם.
- לוחות הברית: התורה.
- שנים עשר הקווים: שנים עשר שבטי ישראל שהם אור לגויים.

עם חניכים גדולים אפשר לעורר דיון – מה אנחנו רוצים להציג כלפי חוץ בעזרת הסמל שלנו? למה דווקא הערכים האלה (תורה, עם, ארץ, העולם כולו, אור לגויים)?

3. סיסמת התנועה

א. הישיבה היא בית חינוכנו

I

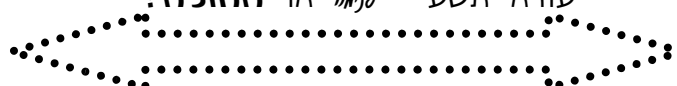
החניכים יקבלו פלסטינה בלי הנחיות מה לעשות איתה. מן הסתם מה שיקרה הוא שכל אחד יעשה משהו אחר – יש כאלה שייצרו צורות, יש כאלה שיזרקו אותו אחד על השני וכו'. לאחר כמה דקות המדריך יתן הוראות מה לעשות עם הפלסטינה (על פי ראות עיניהם. אופציה: ליצור צורות של חיות, לבנות מגדל מכמה צבעים שונים וכד').

העיקרון הוא שהתורה היא זו שמכוונת את חיינו, היא נותנת לנו כיוון לחיים. אפשר לספר את הסיפור על האיש ושתי מכוונות הכביסה – הסיבה שבגללה המכוונות לא עבדו היא שהאיש לא קרא את ההוראות ולכן שום דבר לא פעל כמו שצריך. כך התורה, בלי התורה לא ניתן לחיות חיים נכונים. (הרחבה למדריך – פסקה של הרב קוק).

II-III

נערוך משפט ציבורי למוסד הישיבה התיכונית (בחוברת תורה עם דרך ארץ)

עזרא תשע - תשס"ה או החוזה?

ב. שלטון התורה מטרתנו – המדינה היהודית כפי שאנו שואפים אליה

לפני 62 שנים קמה מדינת ישראל. יהודים בארץ ובכל העולם ראו בהקמת מדינת היהודים התגשמות חזון של אלפי שנים. אך המציאות שונה – המדינה שלנו היא אמנם נפלאה, אך מושלמת היא לא. ועל כן האמירה שלנו היא – שלטון התורה מטרתנו. נשלים את החזון רק כשתהיה כאן מדינה שמתנהלת בכל דרכיה על פי דרכה של תורה. אנו שואפים לכך שהתורה תהיה זו שתכוון ותדריך את ראשי המדינה בחיים הלאומיים.

=

נחלק את החניכים לשלוש קבוצות. כל קבוצה תקים יישוב. כל קבוצה תצטרך להחליט את ההחלטות הבאות:

- שם היישוב
- איפה בארץ (יהודה ושומרון, גליל, נגב, מרכז הארץ, הר, שפלה, גולן)
- כמה תושבים (20 משפחות, 500 משפחות, 10,000 תושבים וכו')
- סוג אוכלוסייה (דתית, חרדית, חילונית, ערבית, מעורבת)
- סוג בית הספר שיהיה ביישוב (קהילתי, תלמוד תורה, דמוקרטי, סביבתי וכו')
- תנועת נוער
- איך תיראה השבת ביישוב
- על שם מי יהיו הרחובות ביישוב
- אילו מוסדות יהיו ביישוב
- מה יהיה סמל היישוב

לאחר שהקבוצות יסיימו נשתף את כולם ביישובים החדשים שהוקמו.

נקריא או נפזר בחדר כתבות על דברים לא טובים שיש במדינה. נקיים דיון בעניין – מה אפשר לעשות כדי לשפר את העניינים? נכוון לכך שמדינה שתתנהל על פי התורה תהיה מדינה טובה יותר, מכיוון שהתורה היא דבר ה' וממילא מצווה עלינו לקיים אותה גם ברמה האישית, אבל גם ברמה הלאומית מה שלא מספיק מתקיים כיום. מטרתנו היום היא לקדם את עניין 'שלטון התורה מטרתנו'. המצב הקיים כיום הוא שלב ראשון – מדינה של העם היהודי בארצו. השלב הבא, האידיאל שאליו אנו מכוונים הוא מדינה של העם היהודי בארצו שמתנהלת על פי התורה. אם יש צורך – חשוב להדגיש שהכל צריך להיעשות בדרכי נועם וכו' ולא בדרכי כפייה. דרכים – הפצת יהדות, דוכנים של מעייני הישועה, כתיבה, לימוד תורה וכו'.

ג. לעם ולארץ נקדיש את חיינו – מסירות נפש למען העם והארץ

שתי הצלעות האחרות של המשולש הן העם והארץ.

- משחק משימות עוקבות – כ"א מקבל פתק 'כשמישהו מוחא כף תעמוד על הכיסא' וכו'. העניין הוא להדגים שאנחנו חלק ממשהו גדול, חלק מעם ישראל. על מנת להגיע אל המטרה הסופית, אל

עזרא תשע - סניף או החוזה?

הגאולה, אנחנו צריכים לחיות בתודעה הזו של חלק ממשהו גדול. השלב הבא, הוא להבין שמה שאנחנו עושים משפיע על כל השאר – 'כולנו רקמה אנושית אחת חיה' ו'כל ישראל ערבים זה לזה'.

- טריוויה ידיעת הארץ

4. המנון התנועה

נחלק את הקבוצה לקבוצות קטנות של שלושה-ארבעה חניכים, כל קבוצה תדון בעזרת שאלות מנחות בהמנון אחר – המנון צרפת, המנון מצרים, המנון בריטניה והמנון קונגו.

שאלות מנחות

- הסבר המילים של ההמנון
- מה העקרונות והערכים שעולים מתוך ההמנון?
- ההמנון הוא סוג של סמל שמייצג את המדינה. מה רוצה המדינה להציג כלפי חוץ וכלפי עצמה בעזרת ההמנון?
- לאחר שהקבוצות יסיימו לדון הן יציגו את מסקנותיהן בפני הקבוצה כולה.

נשמיע את המנון המדינה –

- באיזה הזדמנויות משמיעים את ההמנון?
- מה זה עושה לכם לשמוע את המנון המדינה?
- מה המשמעות של זה?

כעת נפרוש את המנון התנועה בפני כולם ונדון באותן שאלות מנחות על ההמנון של התנועה. העיקרון הוא שההמנון מייצג את הערכים החשובים לנו כתנועה כפי שכבר דיברנו –

פה נעבוד צורנו בחדווה וברננה – פה, בארץ ישראל, נעבוד את ה' בשמחה.

פה נחיה את חיינו תחת שלטון התורה – מקומנו בארץ ישראל תחת שלטון שמקיים את דרך התורה.

בנה נבנה את ארצנו – הדרך להגשמת מטרות אלו היא בניה של הארץ, הן בניה פיזית והן בניה רוחנית.

חזקו חזקו ונתחזקו!

אפשר לדון עם החניכים על דרכים לחיזוק ההיכרות עם ההמנון בסניף – שירה במפקד, לתלות את המילים במקום בולט בסניף וכו'.

עזרא תשע - פנימה או החוצה?

יעדדים לשנים הבאות

אוסף
מאמרים
בנושא

עזרא תשע - פנימה או החוצה?

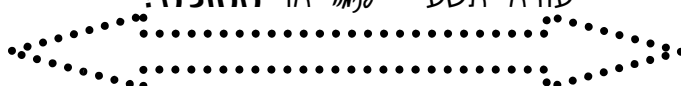

נושאי הדרכה

הדרכה היא נשמת אפה של התנועה. בנושא זה נעסוק בשאלות המהותיות לתחומי ההדרכה- מהם התכנים התנועתיים, מהי אמירתה התורנית, החינוכית והמקצועית של התנועה.

הנוא יתחלק לארבע תתי נושאים:

- א. נושאי תוכן תנועתיים
- ב. תנועת הנוער עזרא - קוד
- ג. אופי המדריך והסניף - תורה, חינוך ומקצועיות
- ד. צניעות

א. נושאי תוכן תנועתיים

לכל תנועה ישנם ערכי בסיס ויסוד שהם ליבת התנועה - האני מאמין שלה - מס' נושאים אותם היא חורטת על דגלה. (נושאים לדוגמא - ארץ ישראל, צדק חברתי, קירוב, אחריות ציבורית, חינוך וכו') על נושאים אלו תכין התנועה מערכי פעילות קבועים, שיועברו באופן קבוע לכל חניכי התנועה על מנת לגרום לכל חניך להזדהות עמם ולפעול לחסן הגשמת ערכים אלו.

לשם הרחבת היריעה מצורכים לכרך זה:
 ✓ אתם יודעים מה נדמה לי (אמיל גרינצוויג)

אתם יודעים מה נדמה לי? אמיל גרינצוויג

אתם יודעים מה נדמה לי, (נדמה לי היא הגדרה צנועה...)
 נדמה לי, כי תנועת הנוער איבדה את החזון שלה! נכן, החזון כי תנועת הנוער הינה
 מנוף לשינוי.
 נדמה לי, כי תנועת הנוער איבדה את השליחות שלה בחיי האומה! נכן, השליחות של
 חלוץ לפני המחנה...
 אתם יודעים מה הורג אותי?
 הורג אותי שאיש מבין מעצבי המדיניות הזאת, בעיריות, במוטצות המקומיות - אינו
 חושב. שיש להתחשב בדעת עשרות אלפי חברי תנועות הנוער בארץ, אינו חושש
 מדעתם, כוחם, יכולת השפעתם...
 הורג אותי כי השכם והערב זועקים במדינה הזאת ומציבים משימות לאומיות לעם -
 ולא קמה תנועת נוער ואומרת: "נקום ונעשה".
 אם לא אנחנו מי יעשה זאת?
 מדברים על בעיות פער חברתי.
 מדברים על יהוד הגליל.
 מדברים על כגיעה בדמוקרטיה הישראלית (גיוס בנות לקרבי, למשל).
 מדברים על מלחמת חורמה בשחיתות.
 מדברים על הידוק חגורה "קנה בכחול לבן".
 מדברים על...
 מדברים...
 איכפת לכם שאומר משהו חד משמעי? !
 תנועת הנוער נמדדת בשני תחומים:
 1. במידה שהיא מצליחה לעצב אדם שיהיה תורם, איכפתניק, מעורב...
 2. במידה, ובכל רגע, היא משמשת מנוף לשינוי פני החברה.....
 תאמרו - "קטנו".
 אומר - "הבה נסגור את העסק..."

מדברי אמיל גרינצוויג (נרצח בהכגנת "שלוש עכשיו", טבת תשמ"ב)

עזרא תשע - פנימה או החוצה?

ב. תנועת הנוער עזרא - קוד

כעמים רבות שמענו אנשים המגדירים את הסניף כ"חינוך משלים". חינוך שמטרתו להספיק מה שלא הספיק בית ספר. אחרים מתייחסים אל תנועות נוער כאל מתב"ס משוכלל. גישה שלישית תאמר כי מטרת תנועות הנוער היא לפתח תחומי למידה והתנהגות שונים שאינם באים לידי ביטוי במסגרות אחרות. הגדרת התנועה כתנועת נוער, מחייבת אותנו לעשות ברור בין הגישות, לקבל הכרעה ולקרוא לתנועה לפעול באופנים שיתאמו אמירה זו.

לשם הרחבת הריעה מצורכים לכרך זה:

✓ ריבוי האינטליגנציות

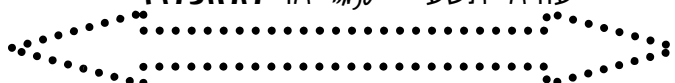

ריבוי האינטליגנציות

הנחת היסוד בתאוריות פסיכולוגיות היא שבמקום התפיסה הפסיכומטרית המסורתית, המגדירה מהי אינטליגנציה כללית (GENERAL I.Q.), יש להבחין בין סוגים שונים של אינטליגנציות, שלכל אחת יש אפיונים ייחודיים. גרדנר מגדיר שמונה אינטליגנציות בעלות חשיבות זהה (בשונה ממבחני I.Q. המתמקדים באינטליגנציה לוגית-מתמטית ובאינטליגנציה לשונית) ומדגיש את היותן תלויות-תרבות. הנחת היסוד של גרדנר היא שניתן לפתח את האינטליגנציות השונות, אם מזמנים לילד או לילדה אפשרות להתנסות במימושן בפעילויות השונות בבית הספר ומחוצה לו. שמונה האינטליגנציות הן אלה:

1. לשונית - מתבטאת ביכולות הקשורות בדיבור, בהאזנה, בקריאה ובכתיבה.
 2. לוגית-מתמטית - מתבטאת ביכולת לחשב מספרים, לפתור בעיות לוגיות ולנסח הוכחות מדעיות.
 3. חזותית-מרחבית - מתבטאת ביכולת להתמצא במרחב (ניווט) ובכל יתר הפעולות המתרחשות במרחב, כגון יצירה או קליטה של אמנות חזותית, משחקים במרחב (משחמט ועד כדורגל) ועוד.
 4. מוזיקלית - מתבטאת בכל הקשור ליצירה, להפקה ולקליטה של צלילי מוזיקה בשירה, בנגינה, בניצוח ובהאזנה.
 5. גופנית-תנועתית (קינסטטית) - מתבטאת בכל סוגי הפעולות המצריכות שליטה מוטורית או שימוש בגוף ככלי הבעה, מתנועות הספורטאי והרקדן ועד לפעולת ידו של הרופא המנתח.
 6. בין-אישית - מתבטאת בהבנת רגשותיו של הזולת, גם כאשר אינם גלויים, וביכולת ליצור עמו תקשורת מילולית ולא-מילולית ההולמת את צרכיו.
 7. תוך-אישית - מתבטאת במודעות עצמית וביכולת לרפלקציה עצמית ולהסקת מסקנות לגבי ההתנהגויות הרצויות במצבים שונים.
 8. נטורליסטית-סביבתית - מתבטאת ביכולת להתחבר לפרקטיקה של חיי היום-יום והסביבה, מה שנקרא "חכמת חיים".
- כל אחת מהאינטליגנציות מתבטאת במיטבה אצל מומחים ויוצרים בולטים (ציירים, מוזיקאים, ספורטאים וכד'). עם זאת, אצל כל אדם, גם אם איננו גאון-יוצר או מומחה בעל-שם, ניתן למצוא ביטוי לאינטליגנציות השונות במינונים שונים.
- בתאוריה שלו, גרדנר מציג את החשיבה המטפורית, שאינה עומדת בפני עצמה, אלא יוצרת יחסי גומלין עם האינטליגנציות השונות. הוא מתאר את החשיבה המטפורית לא כאינטליגנציה, אלא כיכולת לחפש קשרים, ליצור אנלוגיות בין יסודות מתחומים שונים, למצוא דמיון בין ניגודים ולחשוף משמעויות שונות.
- תפקידו של בית הספר לתת הזדמנות לכל התלמידים לפתח את האינטליגנציות השונות על ידי יצירת הזדמנויות התנסות בתחומי הידע השונים שבהם האינטליגנציות הללו פועלות. יש להדגיש כי אין תמיד חפיפה בין מקצועות הלימוד והאינטליגנציות. לדוגמה: האינטליגנציה המרחבית פועלת הן בלימודי הגאוגרפיה והן בענפי הספורט המצריכים התמצאות במרחב ו"קריאה נכונה של השדה" (בכדורסל, למשל, או בשחמט). עם זאת, ברור שהספורט מבוסס על האינטליגנציה הגופנית-קינסטטית, בעוד שלימודי הגאוגרפיה אינם מחייבים את הפעלתה.

עזרא תשע - פנימה או החוצה?

ג. אופי המדריך והסניף -

תורה, חינוך ומקצועיות

לסניף ולמדריך ישנם חוקים משלהם. ישנו גיוון גדול בין סניפי התנועה, ותופעות מקובלות במקום אחד יחשבו לבלתי חינוכיות במקום אחר, ולהפך. לא אחת שמענו את השאלה הנוקבת לאחר מעשה של מישהו מהתנועה - "זו האמירה התנועתית שלנו?!" כאן המקום לענות על שאלה זו, ולהציב את הכיוון ביחס לתחומים אלו, הן מבחינה תורנית (קביעת הרף התורני אותו קוראת הועידה לאמץ בסניפים) והן מבחינה מקצועית וחינוכית (שאלות מקצועיות, למשל - תדירות הגעה של מדריך, יציאה לימי העשרות וסמינריונים. חינוכיות, לדוגמא - היחס לשונה, אופי השיתוף, צורת התנהלות במפעלים תנועתיים)

לשם הרחבת הריעה מצורפים לכרך זה:

✓ אם (יהודה אטלס)

אם!

יהודה אטלס (בעקבות ר' קיפלינג)
 אם תהיה ראשון לחובות ואחרון לזכויות
 אם תדע לציית לפני שתדרוש ציות.
 אם לא תבטיח מה שלא תוכל לקיים
 אם יהיה בך העוז להודות כי שגית,
 כי אתה במבוכה,
 כי אינך יודע
 ותדע לתקן את המעוות – להבהיר את המעורפל,
 ללמוד דבר מתוך דבר.
 אם תשווה לנגדך את המטרה, אך לא תשכח פרטיה,
 אם יהיה לבך פתוח -
 למצוקת החלש, למבוכת החדש,
 לבדידות של האיש בשוליים.
 אם תהיה לחניכך כאמא, אבא, אח, יועץ.
 ככותל דמעות ביום סגריר, כצל ביום שרב.
 אם תדע לאמור את הדבר הנכון
 במקום הנכון ובזמן הנכון.
 אם תזכור לא לגזור על חניכך
 גזירה שאינם יכולים לעמוד בה.
 אם תשכיל לכבוע רגשותיך ולא לשאת פנים.
 אם באמת ובתמים תאהב את הארץ הזאת,
 על חמסיניה ושולוליותיה, על פרחיה וקוציה.
 אם באמת תאהב את העם הזה על תקותיו
 ומשוגותיו, על חסידיו ומתנגדיו,
 על צדיקיו וחוטאיו.
 אם באמת תאהב את חניכך כמות שהם.
 לא לכפות - אלא לשכנע
 לא לאכוף - אלא ללבן
 לא לסבך - אלא לפשט
 לא להטיל דופי - אלא להורות דרך
 לא ללגלג - אלא לעודד
 לא לחטוף - אלא להיות מופת אישי
 לא לייאש - אלא לעודד תקווה
 אם תדע כל אלה -
 כי אז מחנך הנך !

ד. צניעות

בתנועה קיימים מגוון רב של סניפים, ומגוון רב של אמירות חינוכיות ביחס לנושא. לא אחת אך מתגלעת מחלוקת חריפה בין אזור לאזור, בין סניף לסניף, או בין מדריך למדריך על הדרך הנכונה להתמודד עם נושא זה. על התנועה להציב אמירה ולמסד את אופן התנהלותה במישור הסניפי – בקבוצות השונות, הגרעינים וצוות ההדרכה. גם באופן ההתנהלות במישור התנועתי יש לקבוע עקרונות. עקרונות אלו ינחו את אופי התנהלות האירועים התנועתיים והאזוריים.

לשם הרחבת הריעה מצורכים לכרך זה:

- ✓ עד כמה מחמירים בצניעות? (הרב ויצן)
- ✓ על החברה המעורבת (הרב שרלו)
- ✓ להאיר את העור (הרב טויבר)

עד כמה מחמירים בצניעות?

הרב יוסף ויצן רב התנועה

בדיני צניעות יש דברים הקשורים להלכה מוחלטת ויש דברים הנוגעים למידות טובות. מה הבדל בין הלכות ומידות. לגבי הלכות אין לנו שיקול דעת. אסור לעבור על הלכות בצורה מוחלטת. אולם בנוגע למידות כאן יש שיקול דעת. אנו צריכים להיבנות כאנשים שכל המידות בנויות בהם. אולם לפעמים מידה אחת היא מצרנית למידה אחרת. למשל בנוגע לצניעות אנו מעריכים כל הנהגה של חסידות בענין מידת הצניעות. יש חסידויות שגם לאחר שנישאים האיש והאישה לא הולכים ביחד ברחוב. אני לא צוחק על הנהגה זו. הנהגה זו נעשית מתוך הידור במידת הצניעות. אולם אני לא אציע לתלמידי לנהוג בהנהגה זו. הנהגה זו יכולה לגרום שבמידות אחרות אנו נקל ולא ננהוג במידות חסידות. יש בכך מיעוט קשר עם האישה. יש בכך דמיונות שהדיבור בין איש ואישה מעוררים את היצר מעבר למה שבאמת זה מעורר.

לכן לפי דעתי ראש לכל יש להבחין בין הלכות למידות. אנו בתנועת העזרא מקפידים על כל הלכות צניעות. איסור קול אישה ועוד. לשם כך יש רבנים שצריכים קודם כל להשאל בנוגע להלכות צניעות. לפי דעתי תנועת נוער מעורבת היא כשלעצמה לא איסור אולם היא בקלות ובדרך כלל יכולה לגרום לאיסורים. אנו צריכים לעשות מאמץ מיוחד שלא לעבור איסורים. מעבר לכך אנו צריכים לבחור איזו הנהגה אנו נקבל על עצמינו בנוגע למידת הצניעות.

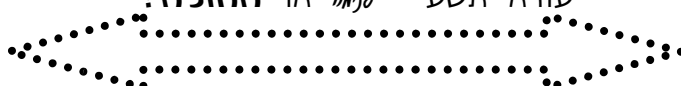
אנו כתנועה לוקחים על עצמנו לנהוג בעניני צניעות בדרך האמצע. אנו יודעים שאנו לא נוהגים מנהגי חסידות בצניעות ואנו הולכים על חבל דק אולם זאת נעשה מתוך רצון לעשות חשבון כולל של כלל המידות שבהם אנו רוצים לקס את החברה.

לדעתי באופן כללי יש להבחין בין פעילויות תנועתיות לבין פעולות סניפיות או קבוצתיות. אם יש מקום שיש קבוצה שרוצה לנהוג במידות צניעות יותר מאשר אחרים תבוא עליהם ברכת טוב. אולם חסידות בעניני צניעות צריכה להעשות מתוך שיקול דעת האם יצא שכרנו בהפסדנו. יש לשקול זאת בכובד ראש. אם הנהגות חסידות בצניעות יגרמו למיעוט חניכים או למיעוט פעילות סניפית יש לשקול בכובד ראש כיצד לנהוג.

בכל מקום אנו רואים ערך שיהיו קבוצות איכות שהם מרוממות את החברה כולה. אחד מהנושאים החשובים אולם בהחלט לא הבלעדיים שקובעים את המדרגה רוחנית תרבותית שלנו היא מידת הקדושה שבנו. אולם כפי שאמרתי כל מידת חסידות דורשת שיקול דעת. זאת למדנו מהרמח"ל בספרו מסילת ישרים שבהגיעו למידת החסידות כתב על "משקל החסידות". הנהלת התנועה אחראית לקביעת הרמה הארצית. אולם ההנהלה ראוי לה שתיתן לכל מקום להתאים את הנהגותיו כפי מה שמתאים לו. זאת כל עוד שהדברים יעשו בנעימות ולא בכפייה. לפי דעתי למשל בנושא זה יש להבחין בין מקום שיש בו סניף פעיל של אריאל לבין מקום שאין בו אריאל. תנועת אריאל לקחה על עצמה לרומם את החברה דווקא על ידי הפרדה מוחלטת בין סניף הבנים לסניף הבנות.

תנועה העזרא ברמה הארצית סבורה שתוכל לגרום בסך הכל להתפתחות טובה יותר דווקא אם לא יהיה החלטה גורפת בנוגע להפרדה. העזרא חושבת שיש מקום להתאים ענין זה בכל מקום לפי מה שמתאים לו. בכל דרך יש מעלה ומניה ומניה מתקלס אילעה. אנו לא נגד תנועת אריאל אולם רוצים לתקן בדרך שלנו.

לפי דעתי אם יושבים בנים ובנות מבוגרים ושומעים הרצאה בחדר אחד אין בכך איסור. יש בכך גם איזו אמירה רוחנית שאנו לא מדמיינים כל הזמן שמא ישתלט עלינו היצר. גם זו דרך לבסס

את הקדושה. הרבה דרכים למקום ואנו בוחרים בדרך שיסודות הצניעות הם נר לרגלינו אולם לא כנושא בלעדי.

כפי הידוע לך כשם שפרצופיהם אינם דומים כך דעותיהם לא דומות. אני מכבד את הרב סתיו אולם כל נביא מתנבא בסגנון שלו. טוב שיש בתנועת העזרא שייכות לסגנונות דומים מאד אולם גם קצת שונים. התנועה רוצה לבנות תנועה שי בה מרחב נשימה לסגנונות שונים. ואשמח לבוא לסניפכם ולהפגש עימכם פנים בפנים בכדי להעמיק בנושא זה ובנושאים אחרים וכפי רצונכם הטוב והטהור.

היו ברוכים והוסיפו עוד חניכים עוד פעילות ועוד הפצה של ערכינו בכל רחבי עם ישראל זה העיקר. וכל זאת נעשה בעזרת ה' מתוך קדושה נעימות ואחדות. (מתוך שאלה שנשאלה באתר ישיבה)

על החברה המעורבת / הרב יובל שרלו:

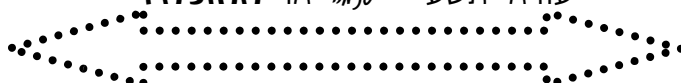
מבוא קצר:

הבנה זו בתורה נכתבת לאור בקשות חוזרות ונשנות להעמדת משנה סדורה של תנועת נוער צנועה מעורבת. היא פורשת בראשי פרקים את היעדים בענייני הצניעות שעל התנועה להעמיד לעצמה לאור התורה והמצוות. ברם, בראש הדברים מצוי גם חוסר נוחות עמוק מהעובדה כי זה הנושא בו דנים בכל עת שמדברים בה על התקדמות דתית ורוחנית, בעוד שנושאים אחרים מוזנחים. עצם העובדה שאין כמעט מפעל של התנועה שלא סובבים בו סביב עניין זה צריך להדאיג את כל מי שדבר אלוקים נוגע בליבו, ולהצטרף לצורך להאדיר תחומים נוספים בתורה שהם בבחינת מת מצוה. ברם, חשיבות הצניעות והטהרה בישראל היא העומדת בבסיס הדברים. בין השורות מסתתרת זעקה גדולה על גדרי צניעות שאין אנו מתקדמים לעברם, דווקא משום שאנו מקדישים את הזמן לנושא הלא נכון, ומפקירים את החשיבות הגדולה של הקדושה.

א. נצטוונו בתורה "לא תקרבו לגלות ערווה", ומכאן למדו חכמים שלא רק ביאה על ערווה אסורה כי אם גם קירבה אליה. בשל כך פסק הרמב"ם בהלכות איסורי ביאה פרק כג פסקים כיצד יש להתרחק מן העריות, והשולחן ערוך בעקבותיו בסימן כא באבן העזר פסק כי יש להתרחק מהנשים מאוד מאוד.

ב. פסקים אלה חייבים להיות נר לרגליה של תנועת נוער דתית, ותנועת נוער מחוייבת לצניעות. ברם, אין הם מחייבים תנועה נפרדת - כשם שהעובדה שצריכים להתרחק מאוד מלשון הרע, ולא זו בלבד אלא שחז"ל אמרו כי אין שיחה בלי אבק לשון הרע - לא הביאה לאיסור קיום חיי חֲבֵרָה בכלל, כך גם הלכות אחרות אינן באות לבטל את דרך הארץ הנורמאלית. שכן החיים הם בסיס ההלכה. והעובדה כי כך עושים אינה המקור והסיבה לפסיקה חס ושלום (שכן ההלכה נקראת לעצב את המציאות ולא להיכנע לה) כי אם סימן שזאת נורמליות החיים מלכתחילה, ועל כן הלכות אלה מחייבות את לקיחת החברה הנורמאלית ועיצובה לאור גדרי ההלכה.

ג. לפיכך, החברה הצנועה המעורבת היא הדרך הראויה לחיות בה במציאות ימינו, בה אין מתחתנים בגיל העשרה. אין בני עקיבא צריכה לשאוף להפרדה מוחלטת של התנועה, והיא צריכה להתרכז בהפיכתה לצנועה במובן האמיתי של המילה כפי שיפורט בהמשך.

ד. גם לו היה הדיון על רמת הבדיעבד בלבד, אין זה נכון כי יש להפריד את התנועה, בעיקר במציאות הנוכחית בה יש אלטרנטיבות למעוניינים בהן (עזרא ואריאל). הסיבות לכך הן:

1. בסך הכל, החברה הדתית לאומית יכולה להתגאות בקדושת חיי המשפחה שבה לאור המציאות הסובבת בעולמנו. זה הושג בדרך הקיימת וכלל אינו מובטח בהפרדה.
2. הפרדת התנועה תרחיק ממנה אחוזים ניכרים. למעשה, הבנים והבנות ימשיכו להיפגש, אך לא בבני עקיבא כי אם במקומות אחרים, ומה הועילו חכמים בקלקולם?
3. לא ניתן לקיים חברה נפרדת כאשר גיל הנישואין הולך ועולה.
4. לא הוכח שבחברה נפרדת יש פחות בעיות על רקע מיני, או שהחילון בה קטן יותר.
5. חברת המבוגרים היא מעורבת, ועל חברת הילדים להכין עצמה לחיים אלה.

ה. בני עקיבא משלמת מחיר יקר בתחומי הצניעות בכך שהיא עוסקת בשאלת החברה הנפרדת כבר עשרות שנים, ובשל כך אין היא מקדמת את הצניעות באמת, ואלו המחירים:

1. לא ניתן לקיים תנועת נוער כאשר המסר המרכזי העולה בה הוא שהיא בדיעבד. מכל עבר (כולל על ידי חלק מראשיה או שלוחיה) משודר מסר תורני כי בעצם על בני עקיבא לפעול לחיסולה של המציאות בה היא פועלת כיום. הדבר מביא נזק רוחני עצום, וחיים מתמידים בהכרה שמדובר בחטא.

2. בני עקיבא אינה ממקדת את פעולותיה העיקריות בניסיון המתמיד להיות צנועים יותר במסגרת הנתונה, ועל ידי כך הצניעות מופקרת (ראה להלן). המציאות של היום אינה טובה דיה, אך לא עוסקים בתיקונה כי אם בויכוח העקר על ההפרדה, וכך אינם מקדמים דבר.

3. עצם העיסוק המתמיד בשאלה זו הוא דבר שאינו צנוע, ונראה כי הוא משמש תחליף ל"עריות הקודש". הרוצים לעסוק בעריות במסווה של קדושה עוסקים בשכנוע הבנות כי הבנים הם בעלי תאוה וכדי וכל השיחות על כך לוקות בחוסר צניעות.

ו. במקום לעסוק בשאלת הפרדת התנועה יש להתבונן אל המציאות. חניכי התנועה אינם יכולים להסתפק בבינוניות הנדושה, והם מחפשים גדלות של תורה. על כן, אסור לקבל את המצב הנתון, ואסור לברוח לפתרונות מסגריים שאין בהם היענות לשגב ולגדלות אותם מבקשים החניכים. המציאות בבני עקיבא צריכה שיפור משמעותי ביותר, ועל הסניפים כולם להעמיד את ההתקדמות בצניעות כאחד היסודות הגדולים שבהם.

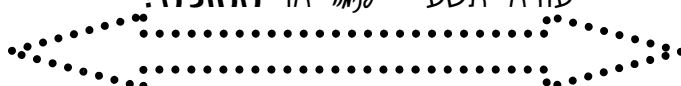
על כן, על התנועה להעמיד לעצמה ארבעה יעדים להתקדמות בתחום הצניעות:

1. הוצאת "שומר נגיעה" מהלקסיקון. הגדרת מי שאינו נוגע בבני המין השני כמיוחד, תחת כותרת של תואר "שומר נגיעה" נותנת למעשה לגיטימציה למי שאינו, ואף קובעת אותו כנורמה. בני עקיבא צריכה לפעול בפעולה חינוכית עמוקה להוציא מאוצר המילים וההתנהגות מגע בין המינים.

2. שמירה קפדנית על דיני ייחוד, שהם יסוד מוסד בשולחן ערוך.

3. לבוש בצניעות - הן צניעות מינית, הן זו של שפת הגוף, הן זו של עושר מופגן ומופרז והן זו של משיכת תשומת לב.

4. התקדמות מתמדת בכובד ראש שבין המינים, וחיפוש אחר דרכים נוספות להפוך באופן פנימי את החברה המעורבת ליותר צנועה. ניסיונות שונים בסמינריונים להביא את אלה לידי ביטוי הם ניסיונות חיוביים ביותר.

ז. העיסוק בארבעת יסודות אלה, בלימוד הלכה וקיומה, במאמץ מתמיד לקדם את התנועה לעבר שמירתם ובמערכת חינוכית סביבם הוא המימוש של קדושת ישראל וטהרתם. אשרי המקבלים עליהם את עול הצניעות והטהרה בישראל, וממשיכים להקים דור ישרים מבורך.

להאיר את העור

הרב מאיר טויבר

החומר לדבר אטום, לכן, היא מסוכנת ביותר, וחשוב לא להתכחש לעובדה זו. העולם לפנינו, ואנו עדים למצב שבו התפקידים והסדרים נהרסו ונהפכו!

במצב כזה, לא רק האדם נהרס מבחינה רוחנית, אלא אף העולם כולו. היחסים האנושיים נהרסים אף התא המשפחתי, וכמובן גם היחסים שבינו לבין. נשים הופכות להיות כלי משחק.

לפעמים יש תחושה כאילו צריך לבנות עולם נפרד של בנים ובנות – ואין זה כך! אם בונים נכון את המערכת האנושית בין איש לאישה – מערכת עניינית טובה, שאמנם עדיין יהיה בה צורך לשמור ולהיזהר, ברור שזה יהיה הרבה יותר פשוט. אם אכן נבנה חברה כזו, נוכל לבנות חברה שהיא מעורבת בפועל אבל נפרדת במהות – כגון: החברות הפנימיות שלנו, בעולם הישיבות, שאכן מצליחות לבנות עולם כזה (אברכים). הם אמנם נפגשים ומדברים, אולם יודעים לשמור על צניעות ועל ערכה היקר, כפי שהסברנו את המושג של 'כל כבודה של בת מלך פנימה'.

יש לשים לב לכך שההלכה מורכבת, ויכולות להיות פסיקות הלכתיות שונות לאנשים שונים באותן סיטואציות.

ונפרט. בחברה מעורבת עם תנועות נוער – נמצאים מגיל צעיר, בנים ובנות יחד. והנה בגיל ההתבגרות הם לכאורה "מתנהגים באופן טבעי" ומדברים זה עם זה – "בלי שום בעיה".

והם מצדיקים את מצבם ה"טוב" בטענה, למשל, שבחור ישיבה שלומד כל ימיו ייפגש עם בחורה דתית – יהיה נכון, לא יידע כיצד לדבר עמה, והיחסים ביניהם כביכול אינם טבעיים – "וזהו בעיה גדולה", לדבריהם.

במצב כזה, תינתן תשובה הלכתית שונה לגבי השאלה אם מותר להם לדבר עם בנות. לבחור מהחברה המעורבת יתירו כמובן, וזאת, משום שלבו גם, וכבר אינו מעלה על דעתו לכאורה דבר.

לבחור הישיבה – ייאסר הדיבור, משום שזה עלול להרוס את כל עולמו הרוחני שבקדושה. ואמנם זהו חסרון שלוקה בו הבחור מהחברה המעורבת, בזה שליבו גם, וייתכן שכבר לא יוכל לנסוק לאותם רבדים של פנימיות וקדושה, ביחסים עם המין השני אלא הוא מצוי במצב של רדידות מבחינה זו. ואילו בחור הישיבה, יוכל להגיע למושג נישואין שכל כולו קודש קודשים.

אך מובן שאסור לבחור מהחברה המעורבת להתיימשך. יש באפשרותו לשנות את מצבו אם יקפיד לבנות מראש מערכת נכונה, אבל אם לא נהג כן, ספק בדבר. הגמ' בקידושין אומרת ש"כל שהגיע לגיל עשרים ולא נשא אישה תיפח עצמותיו שכל

בניית חברה ומערכת יחסים בין אישית של צניעות

כיצד נבנה חברה אידיאלית, על-פי מה שאמרנו?

א. ישנו כלל הלכתי לגבי רופא, שב"עבירתייהו טרידי" ²⁴ כלומר, כאשר רופאים מתעסקים וטרודים במלאכתם, דברים אחרים אינם מעניינים אותם.

כלל זה תופס גם כאן. כשאנשים פועלים בעולם, כלומר יוצרים, ונמצאים במצב שמלכתחילה לא נועד ליצירת קשרים, אלא לעצם העניין, יש להם הדין של רופא שמרפא. ניתן לדבר ולשוחח וליצור חברה אידיאלית בצורה טובה, שאכן מבוססת על דברים ענייניים בלא שיחות בטלות.

"י' קבין שיחה ירדו לעולם" ²⁵ כלומר, יש לדיבור מידה. הדיבור מוגבל למה שנצרך – והעולם יכול להמשיך ולעסוק בענייניו. ולכן, אם מדברים על אנשים שעוסקים ופועלים במלאכתם, אז הדין הוא כפי שאמרנו. אבל, בו ברגע שאנשים יוצאים לבידולים לצורך חיזוק הקשר, בצורה עצמאית, שלילי הדבר.

ב. חז"ל הבדילו בין נשוי לשאינו נשוי. דברים רבים מותרים לאדם נשוי, כי חל עליו הכלל של מי שיש לו "פת בסליו". אך אדם, המחפש עדיין את אבדתו הריהו בגדר מחפש, ועליו להתרחק יותר.

אין זה אומר שעל אדם נשוי בטלו כל האיסורים, אלא חז"ל התירו לו דברים מסוימים: למשל, בייחור – בעלה בעיר וכו', משום שמערכת החיים הטבעית לאדם נשוי שבנה ביתו, היא מערכת של קבלה ונתינה מאוזנת. ואם היא מאוזנת נכון, אין הוא צריך לחשוש חששות גדולים.

יש להבין דבר חשוב נוסף. כדי לתקן חברה צריך להתחיל מן החינוך. בניית חברה אידיאלית צריכה להתחיל קודם כל בבניית האדם הפרטי.

אם בונים אדם באופן נכון, שלא יהיה מקבל אלא נותן, ממילא יבנה את ביתו נכון, וממילא שכינה תהא שורה בביתו. אם אדם מחונך ליראת שמים, למידות ולצניעות – כלומר, לקשר נכון בינו לבין העולם, ומתוך קשר זה בונה הוא את ביתו, אז כשיעבור למעגל היותר רחב של בניית החברה, תהא הבנייה שונה לחלוטין.

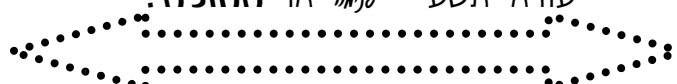
לעומת זאת, חברה שאינה בנויה כך, היא אכן בעייתית מאוד. ולא נתכחש לעובדה שחברה מערבית היא מתירנית. חברה מתירנית היא בעצם כל כולה, הפיכת

חייו בעבירה ²⁶. שואל המהרש"א שם על אתר: מה פירוש "שכל חייו בעבירה"?

הרי אם התחתן בגיל עשרים ואחת פסק מצב העבירה?

אלא שכפי הנראה צריך לומר, שאם נחשף האדם למערכת מסוימת של פגמים, היא תשאיר את סימניה חקוקים בנפשו תמיד. הכוונה היא שהאדם נמצא כעת במדרגה אחרת לגמרי. אמנם, יכול להיות מצב שבו יתהפך האדם לגמרי, ואז יוכל להתחיל הכל מהתחלה, ממצב של קדושה.

השינוי קשה, ורק בשינוי מהותי שיבוא מתוך "תשובה מאהבה" יוכל האדם להפוך את המציאות.

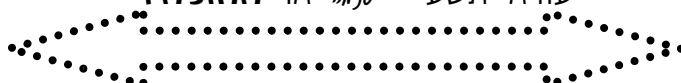

נושאי התנועה

הנושא יתמקד בתפקיד התנועה, בהגדרת מוסדות התנועה, והסדרת התפקידים של סגון שדרות ההנהגה בה.

הנושא יתחלק לארבע תתי נושאים:

- א. העצמת התנועה כלכלי חוץ
- ב. העצמת התנועה כלכלי פנים
- ג. הבוגרים בתנועה
- ד. הנהגת נוער

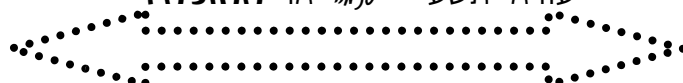
א. העצמת התנועה כלכלי חוץ

התנועה התפתחה וגדלה בשנים האחרונות באופן חסר תקדים. כריזה זו מציבה בפנינו שאלות רבות. כיצד עלינו לכנות אל אותם שאינם חברי התנועה, האם עלינו לגדול ולהציב לעצמנו כיעד לכתוח סניכים חדשים? האם עלינו "לשווק" את התנועה, או שמא על התנועה להתמקד בעצמה? מה אחריותנו כלכלי אותם שאינם חברים בתנועה, והאם מתפקידנו לפעול למען חיבורם לערכים בהם דוגלת התנועה? האם ברצוננו לעשות זאת? אם כן, כיצד?!

לשם הרחבת הריעה מצורכים לפרק זה:

✓ "עשית ולא כרסמת- לא עשית!" הרב חיים

סבתו

"עשית ולא פרסמת- לא עשית!" הרב חיים סבתו

"עשית ולא פרסמת- לא עשית!" הוא וירוס הרייטינג הנוגף בכל המערכות. בבחירת מנהיג נזקיו ניכרים במיוחד. נכון, מן הראוי שמנהיג ייבחר לפי רצון הציבור, וכדי שהציבור יבחר זקוק למידע לצורך החלטתו, אלא שתורת השיווק והפרסום גילתה שניתן להשפיע על ההחלטה באמצעות כלים פסיכולוגיים שעיקרם ניצול חולשות האדם. דומה שהיום ידוע לכל שמוכרים מוצר לא בתיאור האכזריות והמחיר שלו בלבד, אלא בשימוש באמצעים שמנצלים את הדמיון והחושים; בסיסמאות קליטות חוזרות וקצובות, בקול נאה של קריין או במראה נאה ומושך את העין.

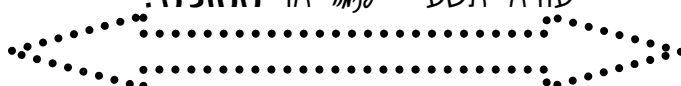
מי שרוצה להיבחר לכל תפקיד שהוא בין אם הוא תפקיד פוליטי ובין אם הוא תפקיד מקצועי, אין די לו במעלותיו, אלא זקוק הוא למערכת שלמה של מומחים ליחסי ציבור שתפקידם הוא למכור אותו כדרך שמוכרים בשוק כל מוצר אחר ובאותם כלים ממש. עד שכבר טבעו את הסיסמה: פרסם או היעלם. או בנוסח אחר: **עשית ולא פרסמת - לא עשית. לא עשית ופרסמת - עשית!**

התוצאות של התהליך הזה ברורות. למנהיגות בכל התחומים נדחפים האנשים המרשימים בהופעתם, הנאים בחזותם, הצעקנים בקולם, בעלי ממון או מקורבים לבעלי ממון שיש בידם לגייס מערכת יחצנים מייצרי סיסמאות שקליטות ברגע; ובורחים ממנה, כמו מאש, האנשים הרגישים, המתונים, המורכבים, המבקשים את האמת ושנפשם סולדת מן הכבוד. ולא עוד אלא שלעיתים המנהיגים מחליטים החלטות גורליות תוך מחשבה על הכותרת של מחר. ברור שמצב כזה יוצר תלות בין הנבחר לבין בעלי הממון ורבי ההשפעה, והתוצאות מובנות.

הבעיה איננה במנהיגות בלבד. שיטת העברת המסרים המהירה שלימדה תורת השיווק והפרסום מייצרת אנשים שטחיים, רדודים ועצלים, ודוחקת את העמל והיגיעה, ההתבוננות וההעמקה. תלמיד חכם מעמיק, מדען רציני, סופר רגיש, לא יעזו להופיע באותם מקומות, שהרי שם צריך לצעוק מסר בהרף עין שאם לא כן דבריו יקטעו, ומה לעשות ויש עדיין חכמות שדורשות מעט יותר מכמה רגעים?

התופעה עצמה ביסודה איננה חדשה. המקרא מתאר את שמואל, הנביא הגדול, כשהוא מבקש לראות מי מבין בניו של ישי העוברים לפניו בסך יימשח למלך ישראל, וכך נאמר: 'ויהי בבואם וירא את אליאב ויאמר: אך נגד ה' משיחו. ויאמר ה' אל שמואל: אל תבט אל מראהו ואל גבה קומתו כי מאסתיהו כי לא אשר יראה האדם, כי האדם יראה לעיניים וה' יראה ללבב'. גם בשווקי קדם היה הרוכל מכריז על מרכולתו בקול ואם ידע לחרוז היה חורז עליה בנעימה כדי לפרסם אותה. במשניות בבא-מציעא יוכל הקורא ללמוד על שיטות האונאה בפרכוס הפירות ובחלוקת מתנות לילדים כדי להרגילם לבוא אצלו. כל נואם ידע שעליו ללמוד את חכמת הרטוריקה אם רצונו שדבריו יישמעו ושאיין די בתוכנם.

מה אם כן השתנה? העצמה והממדים. הממדים של הכלים הפרסומיים גברו מאד. ניצול חולשות האדם הפך למדע מכובד ההולך ומשתכלל. וגם הבושה נעלמה. אנשים נכבדים אינם רואים פגם בכך שהם עומדים ומונים את מעלות עצמם ומפקירים עצמם בידי מומחים שקובעים להם איך ייראו ומה יאמרו ומה לא יאמרו ואיך יאמרו את מה שרוצים שיאמרו.

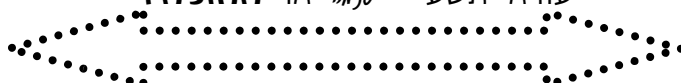

אין בדברי אלו כל חידוש. הכל יודעים אותם. הכל גם יודעים לאן זה מוביל את חברתנו. סופרים כותבים ספרים לא לפי האמת הפנימית הבוררת בתוכם אלא לפי מידת התקבלותם. מערכת יחסי ציבור משומנת מוכרת ספר שכולו גדוש שקרים וזיופים והוא נהפך לרב מכר וסילופיו ייהפכו לעובדות שכמעט ואי אפשר יהיה להתגונן מפניהם. הכל יודעים שהרייטינג של תכניות גדושות האירוטיקה והאלימות הוא גבוה, והכל יודעים למה הוא גבוה, האם מפני איכותן או מפני חולשות הצופים. הכל גם יודעים מה הן עושות לנוער שנחשף אליהן יומם ולילה. ואף על פי כן כולם ממשיכים להשתלב במערכת הזו מי יותר ומי פחות. מי בצד המפרסם ומי בצד המתפרסם ומי מבין ההולכים שבי אחריהם. לא פעם אתה משתומם לראות אדם נכבד עומד בציבור ומונה את כל מעלותיו בלי שום סלידה של הנפש היפה, וכמעט שנתרגלנו שכך ראוי להיות. כולנו רואים את התופעה ואין מוחה ואין מערער.

האם יש בכלל מה לעשות, או שזו גזירה שאין דרך להתמודד עימה? והאם יש לחינוך איזה שהוא תפקיד?

רבים מהקוראים ודאי נושאים איתם איזה זיכרון ילדות של ספרן טרחן ממושקף בספריה העירונית שמנסה שוב ושוב לדחוף לידו ספר טוב והוא מתחמק ורץ לקרוא את אחת הסדרות השטחיות והמרתקות שלא נותר מהן דבר אחר זמן. כל אחד זוכר את אותה הפעם היחידה שהוא נכנע לו מאיזו סיבה מקרית וקרא ספרות יפה וחווה פתאום חוויה עמוקה וחדשה וגילה עולמות נפלאים נפתחים לפניו, והבין מה בין מה שקרא עד לרגע ההוא לבין העולם שנפתח לפניו. וכל ימיו הוא אסיר תודה לאותו מתמיד שלא ויתר.

לא זו בלבד שיש תפקיד לחינוך, אלא שהוא הדרך היחידה להתמודד בבעיה החמורה הזאת שעלולה להרוס את חברתנו. אמנם הדרך ארוכה, מייגעת, מתסכלת ורצופה כשלונות, אבל אין אחרת. החינוך יוכל בתנאי שהמחנכים יהיו מוכנים להיאבק נגד הזרם ולא להשתלב בו. כמובן שמי שמיואש בכלל מן החינוך כי יצר לב האדם רע מנעוריו ועקוב הלב מאוד אנוש הוא מי ידענו, אין הדברים מופנים אליו. גם לא למי שסבור שכל תפקידו של המחנך להכין את תלמידיו ל'הצלחה', שהרי אותו אדם דווקא ילמד את חניכיו איך לנצל את ערוצי הפירסום באופן הטוב ביותר ויכין אותם להכיר את כל השיטות המצויות לפרסם את עצמם ולהבליט את מעלותיהם. אבל יש גם דרך אחרת. האם יכול מחנך אמיץ לקרוע את המסכים מעל הזייפנים, היהירים, החנפנים וגסי הרוח? האם יכול מי שהוא לחנך היום לכללים הפוכים מן המקובל ולומר: מקובל לומר, עשית ולא פירסמת - כאילו לא עשית, אבל אחד מגדולי המחשבה שלנו כתב דוקא להיפך: עשית טוב ופירסמת - כאילו לא עשית. האם אי אפשר להראות שבמורשתנו, המופתיים היו דווקא הצדיקים הנסתרים, והפירסום, אם היה הכרחי לעיתים, נתפס כעונש ולא כזכות? האם יכול מחנך אמיץ ללמד את תלמידיו למאוס בכבוד, לבוז למפרסמים את מעלותיהם ולברוח מן הריצה לשררה? האם עוד אפשר לחנך בעידן הרייטינג שאין לך יפה מן הצניעות, אהב את המלאכה ושנא את הרבנות, וכל העוסק בתורה מבפנים תורתו מכרזת עליו מבחוץ? האמנם התייאשנו מלחנך לברוח מן הכבוד ולא כאותו בורח שמציץ בכל פינה לראות אם אכן הכבוד רודף אחריו? גדולי הנביאים הציגו את הסכנות שבהליכה עיוורת אחרי טעם ההמון. בעלי המוסר המעמיקים שלנו תקפו את ההולכים שבי אחר המידות הפגומות, טובי הסופרים בעולם חשפו בסיפוריהם את הזייפנים ואת החנפנים, את בעלי השררה ורודפי הבצע והכבוד ועשאוים ללעג ולקלס. האם אין זה תפקיד המחנכים? הרי כל עיקרה של תורת השיווק האגרסיבית

באיתור חולשות האדם והבקעה דרכן. ואם כן, בכך שנחנך אדם נבון שיודע את חולשות הדמיון ופתויי החושים ולומד איך לנסות ולהתמודד עימם ואיך להעביר כל דבר בכור הבחינה והביקורת החריפה של התבונה ושל הרגש האמיתי ושל עדינות הנפש, נצליח לפחות שיידע איך לא ליפול בפח שאורבים לו.

ב. העצמת התנועה כלכי כנים

תנועה נבחנית בשגרת יומה, לא כחות מאשר באירועי השיא שלה. טקס שבת הארגון, המסדר לכני מנחה בסניף ולבישת חולצת התנועה הן דוגמאות אחדות לכך. על התנועה להסדיר ולהתאים את אופי וצורת ההתנהלות בנושאים הללו, לאמירתה ומטרתה החינוכית, ולקבוע את אופי התנהלות התנועה על מנת להטמיע נושאים אלו בין חניכיה.

לשם הרחבת הריעה מצורכים לכרך זה:

✓ כנימה- הרב זלמן ברוך מלמד

פנימה! הרב זלמן ברוך מלמד

הרב קוק מסביר את המחלוקת בין יוסף לאחיו, באופן שונה. הם חלקו על הדרך להאיר את אור ה' בעולם. יוסף סבר, ששיטת ההשפעה של עם ישראל על העולם, היא לעשות 'מזרח תיכון חדש'. להשפיע על כל העולם, להתקשר עם כולם, להתקרב אל הגויים, לטשטש את ההבדלים, וכך נקרב את כולם לאבינו שבשמים. לטשטש, כמובן, לא באופן מוחלט, אלא, לא לחדד, לא להסתגר, לא להיות 'עם לבדד', שמרומם את עצמו, ודרך הרוממות הזאת מרומם את העולם. אלא, לצאת, להיות קשור עם כל יושבי תבל, וכך להשפיע.

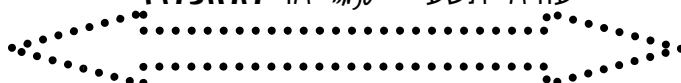
שאר השבטים, ויהודה בראשם, סברו אחרת. לשיטתם, עם ישראל צריך לבנות את עצמו בתוך תוכו, להתרומם, להתעלות, להתקדש ולהתייחד. ורק בהיותו במדרגותיו הגבוהות, השלמות, רק אז, כעם מיוחד, העומד ברשות עצמו, רק אז, הוא יכול להאיר לכל העולם כולו. לא ע"י התפזרות, לא ע"י טשטוש מסוים של הייחוד שלו, אלא דווקא ע"י התכנסות והתרכזות, והשתלמות פנימית. גם בדור שלנו, יש שיטות חינוכיות שונות. בחב"ד אומרים, שמי שידע אל"ף בי"ת, כבר ייצא ללמד אל"ף בי"ת. ידע עוד משהו, יצא להשפיע עוד. מה שיש לך, תן! יש שיטות אחרות, שאומרות, שלפני שיוצאים להשפיע, צריך להמשיך בכתה ב', כתה ג', לומדים עוד כמה שנים, על מנת להתמלא, ואז יוצאים להשפיע. ומה שאדם יותר מלא וגדוש, אז השפעתו גדולה בכפל כפליים. היא לא שיטחית, אלא עמוקה, כפי התגדלותו והתעלותו בתורה.

יוסף חשב, שיש לנו כח להשפיע על הגויים. לא צריכים לחשוש מההתקרבות אליהם ומהקשרים איתם. הם יושפעו. אנחנו לא נתקלקל. (ולכן יוסף מתרועע עם בני השפחות). אבל זה לא כל כך פשוט. הרב מזכיר את הפסוק, "אפרים בעמים הוא יתבולל". ומסביר הרב, שלא תמיד זה מצליח, לפעמים יש מזה מפולות ומשברים. לפעמים אתה הולך להשפיע, ובסוף אתה מושפע. אבל אם בונים את הבסיס הפנימי, העמוק, היסודי, ומתוך כך מתעלים למדרגות גבוהות, עליונות. אח"כ אפשר להשפיע על כל העולם כולו בעוצמות אדירות וגדולות.

אנחנו לא ממצאים כל מיני רעיונות ותולים בהם את המחלוקת בין יוסף לאחיו. לאורך כל הדורות אנחנו מוצאים את הבחינות הללו בעם ישראל. לפעמים מהלך אחד מתגלה בשבט אחר, אבל הוא מתגלה.

חז"ל אומרים: "יוסף שקדש שם שמים בסתר - זכה והוסיפו לו אות אחת משמו של הקב"ה, דכתיב: עדות ביהוסף שמו, יהודה שקדש שם שמים בפרהסיא - זכה ונקרא כולו על שמו של הקב"ה". יוסף קידש שם שמים בסתר. אולי גם הדברים האלה מתקשרים. יוסף הוא איש פנימי, יש לו עוצמה פנימית רוחנית. הוא לא מפחד לצאת החוצה, מפני שיש לו כוחות סמויים, פנימיים. ולכן הוא מקדש שם שמים בסתר. אנחנו מברכים: "ישמך אלוקים כאפרים וכמנשה", דווקא כאפרים וכמנשה - בני יוסף, שהם בחינה של דגים, השמורים מעין הרע. גם כאן באה לידי ביטוי העוצמה הפנימית, שיכולה להתמודד עם יציאה החוצה, ולהצליח. אבל יהודה מקדש שם שמים בגלוי, זו הופעת מלכות ישראל.

יוסף הוא פורץ דרכים, וכך גם משיח בן יוסף, ומשיח בן דוד הוא המסיים. יש אנשים שיש להם את העוצמה, את האומץ ואת הגבורה להתחיל, אבל, להשלים את הדברים, הם לא יכולים. לא בזה כוחם. זה הבחינה של יוסף, הכח הפורץ. יהודה, זה הבחינה של הכח המשלים. אלה בעצם השורשים הראשוניים, שאח"כ מתגלים במשך הדורות. כל אחד צריך ללמוד מההתבוננות הזאת של ההופעה של שבטי י-ה, את התכונות, ולראות, מה אנחנו יכולים ללמוד מהמהלכים הגדולים הללו.

עזרא תשע - פנימה או החוצה?

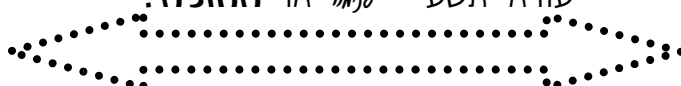
ג. הבוגרים בתנועה

זו אמנם נראית שאלה צדדית, אך מקומם של הבוגרים בתנועת הנוער, הוא אחת מהשאלות בעלות המשמעות הרבה ביותר לתנועה. האם התנועה היא אפיזודה חולפת בחיינו? האם עלינו כעזראים, לפעול באופן שונה גם לאחר שנכסיק לקחת חלק פעיל בהנהגת התנועה, ואם כן כיצד? האם יש להקים מסגרות תנועתיות על סנת לגרום לכך לקרות? אילו סוג של מסגרות ולמי עליהן לכנות?

לשם הרחבת הריעה מצורכים לכרך זה:

✓ בוגרים או נוער?

✓ מבחן ברשת

בוגרים או נוער?

תנועת נוער הינה גוף של נוער שצמח מתוך הצורך של הנוער לבוא לידי ביטוי, להשמיט את מחשבותיו, להילחם את מלחמותיו.

כל זמן שהיינו בשיכבה הצעירה הנחו אותנו, המטירו עלינו פעילות, אך היום סוף סוף אנחנו עומדים לפני 'הסיבה לקיומנו' (נשמע אמנם 'גדול' אך גם אמיתי!).

כעת אנחנו מרגישים בעלי יכולת להשפיע, לתרום, לשנות, לכוון את הדברים בעולם המטורף הזה לכיוון קצת הוגן יותר, קצת יפה יותר, ואף נאיבי יותר...

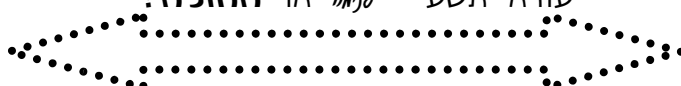
השיכבה הצעירה הינה שלב מכין לשיכבה הבוגרת!

לעתים אנחנו מאבדים את הצפון. החניכים בשיכבה הצעירה הם אלו החשובים ואנחנו צריכים לקיים להם פעילות בלי סוף - כשיכבת השירותים שלהם, אך מה איתנו?

האם היוצרות לא התהפכו? האם אין הם שלב מכין לגיל שלנו שבו צריכה להתרחש הפעילות עצמה (עם כל הכבוד לשלב המכין...)?

נשמע מאוד אגוצנטרי! אך מה לעשות, אכן, אנחנו, השכבות הבוגרות, הננו הגוף המרכזי של התנועה והסיבה לה! ואולי סוף סוף ניתן לכך תוכן...

(מדברי חבר שיכבה בוגרת מתוך: 'היה נכון' - עיתון תנועת הצופים)

מבחן ברשת

מאת: עמית מיטלמן, מחנה רעננה

חמישי, 01 פברואר 2007

י"ג בשבט תשס"ז

סמינר החתימה שהיה לאחרונה בבית- ברל לא עורר בי ריגוש מיוחד, בקושי הבנתי את הריגוש שהוא עורר בקרב חברי לשכבה, קושי רב. הפעולות היו לעוסות עד דק, האווירה מנומנמת. הערב החברתי היה רגע השיא, רק בגלל הצחוקים.

האכזבה הזו רק החריפה אצלי את הלבטים לגבי ההחלטה על יצאה לשנת השירות. אינני יודע אם זהו הדבר הנכון. אינני יודע אם בצורה זו אממש את מלוא יכולתי לתרום לחברה הישראלית. וכן, גם אם זה נשמע גס, אינני יודע אם בצורה זו אני אממש את מלוא הפוטנציאל הגלום בי, לטובת עצמי, בעצמי.

יכול להיות שהדבר, חוסר האמונה שלי במסלול, נובע מספקנותי הטבעית ומעמדתי העקרונית בנושאי חברה וכלכלה- אינני חסיד של הסוציאליזם והקיבוציות.

אבל אני גם לא חושב שיהיה זה נכון לפתור את השאלות שאני מתחבט בהן בטיעונים שטחיים אלו. אני חושב שיש כאן בעיה עמוקה ומקיפה בהרבה, שנוגעת לטובי בחורינו. את הסיפור יש להתחיל מן ההתחלה, כמובן:

פעמים רבות שמעתי מאנשים, עוד כשלא הבנתי מה פשר הדבר, שהם מקווים שאני לא אתעייף, שלא ימאס לי. רבים אמרו לי ש"אנשים כמוני" בסוף מתייאשים מהתנועה ולא ממשיכים את המסלול התנועתי עד תומו. לא הבנתי למה. היום התמונה קצת יותר ברורה. חברים רבים שגדלו בתנועה, לא רק ברעננה, בוחרים שלא לצאת לשנת השירות בתנועה ולמסלול הנח"ל.

לא אזכיר כאן שמות, אבל ברור לי שכמעט כל מי שיקרא את הרשימה הזו מסוגל להעלות בדעתו מדריך נערץ מימי ילדותו בתנועה שעזב את המחנה בכיתה י"א או י"ב ולא המשיך לנח"ל. וכי למה? הרי אלו הם בני העשירון העליון של הפעילים בתנועה, טובי המדריכים.

אני מרשה לעצמי להעלות כאן השערה חצופה: לתנועה שלנו אין הרבה מה להציע בשנת השירות לאותם האנשים שכבר עשו הכל במחנה שלהם.

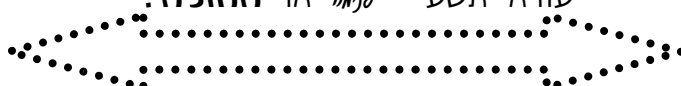
מי שכבר היה מדריך, וחניך, ואירגן כייפת וסמינר הדרכה, ופורימון ושמורימון, וכבר ראה יותר מחג תנועה אחד או שניים, פשוט מתקשה לראות במה תעזור לו, או במה הוא יוכל לעזור בשנת שירות בתנועת המחנות העולים.

לא מפליא אותי שדבר נדיר הוא שמגיע למחנה קומונר שלא צריך להסביר לו מה הוא חג תנועה או איך עובדת השבעה. מי שלא מיצה את עצמו בפעילות במחנה במשך שנים, שמח לצאת לשנת השירות, וזה דבר חיובי. כמובן שישנם גם חברה שהיו פעילים בתנועה עד זוב דם ובכל זאת מוצאים עניין בשנת השירות. אבל בכל זאת, שלילי הוא שהתנועה אינה מוצאת מה לעשות עם מי שכבר מכיר ועשה הכל בתנועה.

למרות שבתהליך הגרעין עוד לא סיפרו לנו אף פעם מה באמת עושה קומונר, ונדמה כאילו שעושים מאמץ כביר להסתיר זאת מאיתנו, ניסיתי לברר זאת בעצמי. בשיחה שהזדמנתי לה עם בוגרת מחנה רעננה, שהייתה קומונרית בתנועה, שאלתי אותה- מה עושה קומונר כשהוא קם בבוקר?

באמת נשמע מרשים. אבל בסרט הזה כבר היינו. לא מרגש אותי לארגן גיוסים וערבי ט"ו בשבט לחבורת ילדים במחנה שאין לי קשר אליו. סליחה, אבל כבר עשיתי את זה.

עזרא תשע - תשס"ז או החוזה?

המחשבה הזו התעוררה אצלי כשהתחלתי לקרוא מאמר ב"במבחן ברשת" שכתבה בת שכבתי, ענת ענבר. הבחנתי בנימת הכתיבה שלה, כמה שהיא מתרגשת לקראת שנת השירות. חשבתי לרגע על רשימת האנשים שאני מכיר שמתלבטים לגבי הש"ש ורשימת האנשים שכבר גמלה בליבם ההחלטה לצאת. מי שלא פעיל בתנועה, מי שלא סוחט את מיציו שלוש פעמים בשבוע במחנה, מתייחס לשנת השירות כאל הזדמנות פז. אבל באוזני מי שכבר עשה וראה הכל, הדבר עלול להישמע סתמי.

אתעכב לרגע על הביטוי הזה: "עשה וראה הכל". יגידו הספקנים: אתם רק חושבים שכבר עשיתם וראיתם הכל, ואולי בכלל "זוהי הבעיה עם רעננה". אז זהו שלא. עשיתי את הבדיקה שלי. שאלתי, שמעתי סיפורים. אין שם שום דבר חדש. עוד לא הייתי קומונר ועוד לא עשיתי שנת שירות, אבל על כל השאלות שלי לגבי "מה עושה קומונר כשהוא קם בבוקר" כבר קיבלתי תשובה.

זה לא שאני חושב שכבר עשיתי מה שקומונר יכול לעשות, אם רק ירצה וישקיע מספיק. ברור לי שיש קומונרים שעושים בשנה אחת כפול ממה שאני עשיתי בארבע שנים בבוגרת. אבל נראה לי שחשוב למצוא דרך להציע לבוגרי י"ב של התנועה קצת יותר.

אני יודע שלחברי בצופים יש מגוון עצום, אינספור אפשרויות, של תפקידים שהם יכולים לבצע בשנת

השירות. דוגמה אחת היא בחורה שבשנת השירות שהיא עושה בפנימייה, דרך הצופים, היא פתחה חוג אנגלית לבנות שנפלו קורבן לאלימות בילדותן והוצאו מביתה. זה משהו. זה מרגש, מעניין. ויש ים של דוגמאות כאלו.

למה המחנות העולים לא מציעה דברים כאלו? אם יש בשכבה שלי 19 גרעינים, ועוד קומונרים בוגרים, ועוד חבריה מהשל"ת והשד יודע מה עוד, אז למה שלא ישלחו גרעין אחד להדריך בפנימייה לנוער בסיכון, או במרכז קליטה, או במקלט לילדים מפגרים? למה אנחנו מרגישים מחויבים להיות כל כך מרוכזים בעצמנו?

אני מנסה לחשוב על הקומונר שלי. אני לא חושב שאני במקומו הייתי בדיוק מרגיש כמו השליח של החברה הישראלית לחיסול העוני והפגרים החברתיים. נכון שהמחנה שינה לי את הילדות ואולי גם את החיים, אבל אני מזליסט, נולדתי ברעננה, למשפחה טובה. אולי עדיף שבמקום להעביר לי פעולות על סמים היה אותו הקומונר משוחח ומשחק עם ילד מוכה ורעב בלוד, שהביוב זורם לו לפני הבית ושאבא שלו נרקומן?

אני לא רוצה להיות השעשוע של ילדים פלצנים אי שם, זה נראה לי בזבוז זמן. אנחנו מתבצרים לנו במגדל השן שלנו, ברעננה, בקריית ביאליק וביטבתה, קוראים לעצמנו לוחמים חברתיים. אולי אנחנו נוער איכותי וחלוצי, אבל למה שלא נשלח את חברי שכבת י"ג, החלוצים, לשליחות אמיתית במקום בו זקוקים להם באמת? על התנועה להתחדש, להמציא. בוגרי שכבת י"ב יכולים וצריכים לעשות יותר.

ד. הנהגת נוער

תנועת נוער. תנועה של נוער. אך האם התנועה היא בשביל הנוער או של הנוער? אז איך הנוער מקבל סמכות להחליט בשאלות עקרוניות? באיזה שאלות עליו להכריע? מי משתתף בהחלטות אלו בזמנים שבין ועידה לוועידה, מי צריך להימצא בגוף כזה, מה יהיו סמכויותיו והאם ניתן להפוך דבר זה לישים הן רק אחדות מהשאלות הגדולות שנושא זה מזמן לכתחנו.

לשם הרחבת הריעה מצורכים לכרך זה:

✓ העולם שייד לצעירים

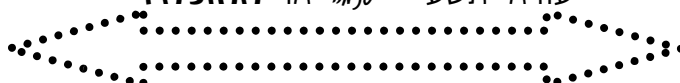
✓ תנועה של מבוגרים או של נוער?!

העולם שייך לצעירים!

מדינה עם רמטכ"ל בן 32
 ושגריר באו"ם בן 34 יכולה להווצר רק כאשר בחור בן 35 מתכנן אותה...
 הרצל - היה בן 35 כשכתב את "מדינת היהודים".
 איינשטיין (ולא אריק) - היה בן 26 כאשר ניסה את תורת היחסות.
 ואריק (לא איינשטיין) - היה בן 25 כאשר הקים את חטיבת 101 הנודעת.
 והאריי (לא פוטר) - הנהיג את תורת הקבל בצפת בגיל 34.
 כי העולם שייך לצעירים! (אם הם רק רוצים...)
 ואל תגידו לי שהמבוגרים מציבים מכשולים,
 והזקנים מעמידים מחסומים,
 והישישים בגופם משמשים מעצור להתקדמותינו,
 כי אז אספר לכם כי דוד בן-גוריון היה יו"ר ועדת היסוד של פועלי ציון בגיל 20,
 ושיא נדיר אחר שלו - שעוד לפני כן היה פועל ביקב.
 תגידו לי, כמה בני 20 פועלים כיום ביקב?
 גולדה מאיר - צורפה בגיל 27 להנהלת סולל בונה,
 ובגיל 30 הייתה מזכירת מועצת הפועלות - כן אני יודע שאתם מחייכים...
 אני רואה את זה, ואני מוכן להסתפק בקצת כחות מזה,
 אבל חשבו לעצמכם - הטובים האלה,
 ועוד הרבה אחרים עם הקוקו והסרפן או בלעדיהם,
 לא בזבזו חצאי ימים בצפיה בטלוויזיה או בגלישה באינטרנט,
 ולא כילו לילותיהם בפינוח סעיפי משכורת
 וכנראה גם לא כיצחו גרעינים בערבי שבתות...
 כי העולם שייך לצעירים!

תנועה של מבוגרים או של נוער!?

תנועת הנוער שלי הייתה תנועת של נוער, היום היא תנועה של מבוגרים. תנועת נוער היא תנועה המונעת מכוחם של בני הנוער, הם המובילים אותה ומנווטים אותה בדרכה. היום תנועת הנוער היא תנועה של מבוגרים. ההורים מקימים ועדה שתקבל או תדחה מרכזת, הם מצלצלים למדריכים ומביעים את ביקורתם הבונה או ההורסת. במקביל להפיכתה של התנועה לתנועה של מבוגרים, היא הפכה לתנועה של רבנים.

תנועת הנוער ההיסטורית הייתה תנועת המרד הקדוש, תנועה שעקרונית הציבה עצמה ללא רבנים! תחושת החיים שהובילה אותה, הייתה כי הדתיות המיוחדת לה היא מעל ומעבר לכח ההכלה של הרבנים. היום תנועת הנוער מונעת ומובלת על ידי רבנים המורים את דרכה, רבנים 'כלליים' ורבני מחנה ורבני סמינריון. שתי התופעות הללו מצטרפות לתופעות כלליות, המשנות בשנים האחרונות את פניה של הציונות הדתית. זו הופכת לחרדית לאומית, כשה'לאום' הוא יצור מופשט המתנתק ומתרחק מהעם הממשי וממדינתו הריבונית.

אני מתגעגע לתנועת הנוער. אני קורא להורים לשמוט את אחיזתם בתנועה, לרבנים להרפות ממנה. תנו אמון בנוער, תנו לו להתמודד בכוחות עצמו עם שאלות זהותו. ההתמודדות הזאת מפחידה, מי יודע מה תהיינה תולדותיה. ייתכן ואף אני וילדי ותלמידי נמצא עצמנו רחוקים מהמקום אליו תשא רוח הנעורים את הספינה. אך זאת מהותה של תנועת נוער, ואזורי החרדה הם המרתקים והמסעירים שבה. בנעורנו היינו יושבים בלילי שבת עד השעות הקטנות, ומתווכחים מהי הדרך הראויה שיבור לו אדם ותבור לה חברה. היום יושבים הצעירים ומקשיבים למבוגרים, כדי שהם יורו להם את הדרך.

תולדת משנה של הפיכת התנועה לתנועת מבוגרים, היא הפיכתה לתנועה בורגנית ושבעה. כל טיול וכל מסע, זוכים לחולצה ועליה ציורים מציורים שונים. מחירה כמה עשרות שקלים, המצטרפים להוצאות הגדולות הכרוכות ב'החזקת ילד בתנועת נוער'. והרי זו נגזרת טבעית. אם התנועה היא תנועה של ההורים, הרי שנכון שהם ישלמו. לו הייתה זו תנועה של בני הנעורים, לא היה עולה על הדעת לנהל אורח חיים נהנתני שכזה. כמובן שהעובדה כי פעם תכלית החברות בתנועה הייתה הגשמה, שכחו גם האבות והאמהות של חברי התנועה.

שתי דרכים בפני התנועה, וההבחנה ביניהן חדה כתער: האחת – תנועה של בני נוער, תנועה דלה בתקציבים, תנועת מרד רעיונית, תנועה המחפשת דרכים להגשמה במציאות המשתנה. השנייה – תנועה של מבוגרים, תנועה עשירה ושבעה, תנועה שמרנית, תנועה שרבנים מורים לה הכל.

נושאים

בעם ישראל

הנושא יתמקד באפיקים בהם כועלת התנועה לחינוך
וחיבור כלל הציבור בארץ לערכיה. במושב תעלה
שאלת מטרות התנועה בנושאים אלו ודרכי פעולתה.

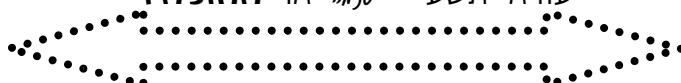
המושב יתחלק לארבע תתי נושאים:

א. המח"ר

ב. הגשמה

ג. חיבור הסניף לקהילה

ד. אמירה תנועתית בסוגיות שעל סדר היום

א. מח"ר

סניכי המח"ר הם סניכי העולים והפיתוח המהווים אחוז נכבד מסניכי התנועה. בהקמת ליווי והפעלת הסניכים יש משום אמירה חברתית. מהו המינון של סניכים כאלו ביחס לשאר סניכי התנועה, מהו הרך התנועתי אותו מציבה התנועה לסניכים אלו, והאם הוא זהה לרך התנועתי? מה היא דרכה החינוכית של התנועה לכיה יש לחנך בסניכים אלו, וכיצד יש ללוות תנועתי את המדריכים והחניכים במח"ר.

לשם הרחבת הריעה מצורכים לכרך זה:

- ✓ להאמין ולדרוש- אהובה צוקרמן
- ✓ מכתב לצוות גני אלון- איתן פינקלשטיין

אם כמחנכים נאמין שיש לחניך יכולת לבחור בטוב ומתוך כך נטיל את האחריות למעשיו עליו, דבר המקשה עליו ללא ספק-נפתח בפניו דרכי תשובה!

כך גם כותב הרמב"ם: "ויצווה ויוזהר ויוענש ויוגמל ויהיה כל זה צדק"-שכן אם אין הדבר בשליטתו או תלוי בו מדוע ייענש על כך? וכיון שהדבר בשליטתו-הרי זה צדק!

יזעקו הזועקים: "איזו קשיחות", "איזה חוסר הבנה וחוסר התחשבות כלפי החניך?" מדוע אינכם יוצאים מתוך הנחה שהוא עושה את המקסימום במצב הנתון?!, "קצת אמפתיה!"... האמנם?

אומר הרמב"ם: ואל יאמר אדם ישנם כבר בו (=במצב) שאי אפשר לשנותם, כי כל מצב אפשר לשנותו מטוב לרע ומרע לטוב והבחירה בידו בכך".

כאן יש להעיר כי ברור שהדרך שכל אחד עושה לשינוי מצבו, תהיה בקצב וברמת קושי שונים.

גם הדרישות מהחניך יהיו שונות, בהתאם לנקודת הבחירה בה הוא נמצא, במקום שממנו לדעת טוב ורע.

נוסיף, שאם "מבינים" את החניך ומתוך כך לא דורשים או דורשים רק מעט יתקבל אצלו שדר שאין מאמינים בכוחותיו.

לעומת זאת מתוך האמונה בהשגחה הפרטית, שאין הקב"ה מנסה אלא את מי שיכול לעמוד בניסיון, נפנה אל החניך בדרך אחרת: "אני מבין שיש לך הרגלים כאלו/הסביבה מקשה/העבר קשה וכו' אבל עדין יש לך שתי אפשרויות-לעשות טוב או רע. יכולת הבחירה לא ניטלה ממך, ואני מאמין שיש לך כח, למרות הכל, לבחור בטוב."

זוהי רמת אמון! אולי קצת מבהיל ומחייב אך אמון זה ייתן כוחות אדירים לחניך ולעתידי.

פעמים רבות נחסם אדם בהתפתחותו בשל חוסר אמונתו בגדלותו ובכוחותיו.

יקר כוחו של האדם, גולת הכותרת שבו, היא היכולת ההכרעה-יכולת הבחירה החופשית בטוב-למרות הכל.

(אהובה צוקרמן)

מכתב

צוות גני-אלון, שלום!

...יש להודות, מושגי אהבתנו ומושגי אהבתם שונים לחלוטין. מלבד העובדה שהם עולים ואנו וותיקים, הם ילדים ואנחנו מתבגרים. העולמות שמהם אנו מגיעים וצורות החשיבה שלנו שונות לגמרי. בעוד שאנו שואפים לחניכים, הם שואפים לאחים גדולים, לאו דווקא למדריכים. בעוד שאנו שואפים לגלות את טובם הפנימי, הם מתכוונים לזכות באהבתנו ובהנאה חיצונית... עלינו ללמוד להתכופף אל עבר החניך שלנו ולחיות במושגי עולמו. להתעניין בעולמו הקטן, ובמאפייניו שלו. לנסות ולחיות את חייו, את לבטיו, את הרהוריו. אנו חייבים להצליח לתת לכל אחד מחניכנו את התחושה שאמנם "שמונים המה מלכות ושישים פילגשים ועלמות אין מספר", ושעליו ללמוד על קיומו בעולם של ריבוי, אך מבחינת אהבתנו אליו, עליו להרגיש שאנו כולנו שלו, שבשבילו נברא עולמינו, שהוא יונתנו האחת.

במרבית סניפי התנועה, אלו שאינם סניפי עולים, אני עוצר כאן. אני טורח לחזור ולהדגיש את הצורך בהבנת העולם של החניך, בקשר האישי אליו, באכפתיות כלפיו ובניסיון לחיות את עולמו. אך בסניפי עולים זה לא מספיק. יודע אני שאתם כבר משתדלים בכל מאודכם לממש רעיון זה. משקיעים אתם באהבת החניכים שלכם עד כלות נשמתכם. משקיעים ללא קבלת תמורה מרובה. הקשר האישי שלכם עם החניכים הוא על פי רוב מן הקשרים היותר טובים שיש בין מדריך לחניכו

בתנועה כולה. בניגוד לשאר סניפי התנועה שבהם הקשר מתבסס פעמים רבות על המסגרת, על חובת הציות ועל מושגים ברורים של מדריכים כנגד חניכים, מושגים הרחוקים מעולמי מושגיה של האהבה, סניפי העולים מצטיינים בהתמקדות בתוכן האהבה.

אך לצערי, במקום שבו יתרונו הגדול נמצא גם חסרונו...

עם כל יתרונותיה, סכנה גדולה טמונה בהרעפת אהבה ללא גבול וללא כל דרישה...

אנו לא מעוניינים להשאיר את חניכנו בעמדת מקבלים. הדבר האחרון שהיינו רוצים הוא לקבע את מעמדה של החברה האתיאופית כחברה נזקקת. רוצים אנו לחשוף לחניכנו את העולם המופלא של האהבה, של ההשקעה למען האחר, של השאיפה לאידיאלים. שאיפתנו הגדולה היא להפוך את חניכנו בעצמם לנותנים, לאוהבים. כאשר אנו מעניקים לחניכנו ללא גבול וללא דרישה אנו חוטאים פעמיים. אינני מדבר על חטא עצמי, כחטא איבוד הכבוד העצמי וערכים כגון אלו. על "ערכים" שכאלו ניתן, ולעיתים אף רצוי, למחול בשמה של האהבה.

החטא כאן הוא חטא כלפי חניכנו עצמם. ראשית כל, בעצם ההתרפסות כלפיהם אנו מחנכים אותם להיות חסרי אחריות, כאלה שאין להם כללים ומשמעת, אנו משדרים להם שעושים הם טובה בעצם הגעתם לפעילות. במקום לדפוק בדלתם, ולגרות אותם לצאת מעולמם אל עבר עולמנו שלנו, אנו בוחרים בדרך הקלה. אנו לא רק דופקים בדלת אלא גם פותחים אותה ביעף, מטלטלים אותם ממיטתם, כורעים על ברכינו ומתחננים שרק יאותו להסב פניהם אלינו. בזה אנו מאבדים כל יכולת להוציאם מעולמם אל עבר עולמנו, בזה אנו מאבדים כל היכולת לחנך.

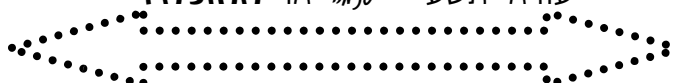
החטא השני הוא חוסר קישורם באהבה אלינו. בשורה קשה לי אליכם, מדריכי היקרים. מרבית חניכנו לא אוהבים אותנו. עצוב לומר זאת. גם אם הם רצים אלינו בבואנו לשכונה, עדיין אין זה מראה על אהבתם כלפינו. ריצה זו מורה שהם אוהבים את הסיפור והמשחק שאנו מעניקים להם, או, לכל היותר, את אהבתם לחום ולאהבה שאנו מספקים להם. עצם העובדה שכאשר אנו נדרוש מהם דרישה כלשהי, יכולים הם לענות לנו תשובה בנוסח "למה מי אתה?", מורה שאין הם מוכנים להשקיע בנו כהוא זה. אם זהו מצבינו, לא הצלחנו לחנכם לאהבה. ולא שאנו נזקקים לאהבתם, חס וחלילה. לא. הם אלו שיזדקקו לאהבה זו.

כל מדריך שמדריך בימים אלו, חייב להבין את הבעיה הבסיסית שבחוסר הקישור האהבתי של חניכיו אליו ואל התנועה. גם אם תתבסס "אהבה" זו על אהבת אגוצנטרית של החום והרעות שאנו מספקים להם, עלינו לקחת בחשבון שהמדריך שיבוא אחרינו לא יהיה מוצלח כמותנו (הנחה מאוד סבירה, והלא מי כמונו יודע שאין כמונו...), או שלחילופין החניכים יזדקקו לסוג אחר של רעות ואהבה. וודאי שאם כל ה"אהבה" שלהם מבוססת על אהבתם לסיפור, למשחק, או לממתק שאנו נותנים להם, תתמוסס אהבה מדומה זו בו ברגע שהסיפור יהיה ילדותי, המשחק טיפשי, או הממתק לא טעים. זו הסיבה לכישלון הכמעט מוחלט של סניפינו בטווח הגילאים של 13-18, הגילאים המשמעותיים בהם אישיותו של האדם מתבססת. סביר להניח שאם עד גיל 13 לא הצלחנו לבסס קשר של נתינה מצד החניכים לסניף, אך טבעי שהם יעזבו.

בהערכה גדולה,

איתן פינקלשטיין,

ישיבת ההסדר פתח-תקווה.

עזרא תשע - פנימה או החוצה?

ב. הגשמה

ההגשמה בתנועה כבר איננה תינוקת. המועדוניות הן כבר עשייה ותיקה, כרויקט בת מצווה פועל באופן שוטף ועוד מספר רב של כרויקטים הרימה ההגשמה במהלך שנותיה. חשוב לקבע ולמצב מחדש, כאמירה תנועתית את מגוון השאלות והאתגרים אתם מתמודדת המחלקה, ולהציב בכל הנושאים את אמירת הועידה כמנחת ההתנהלות בשטח.

לשם הרחבת הריעה מצורפים לכרך זה:

✓ חדלו להתנדב

חדלו להתנדב

/ ד"ר צבי צמרת

ביקורי הראשון בקריית שמונה, עם ההחלטה לעבור מירושלים אליה, היה לקראת אותו 17 במאי. את פני קידמה שדרת ספסלים עטורי כתובות צבע אדומות: "הצביעו _____ שהרי _____ נגד קיבוצים". נימוקה המכריע של אותה מפלגה היה- "הצביעו למעננו- אנו נגד הקיבוצים". נימוק יקרי, חזק, שניתן לתמצתו לכתובת בחירות בת כמה מילים. צריך להודות: גם תעמולה זו שפיעה. סיסמה שאינה נתפסת ע"י הקהל איננה הופכת לתעמולה. מאותם ימים חלפו כבר למעלה שנתיים. כתובות הצבע עדיין קיימות. הקריאה ההיא עדיין חרוטה. עדיין בולטת באדום על פסלי פלסטיק כתומים. הקריאה עדיין זועקת. היום אני תושב קריית שמונה. כמעט לכל דבר. עיר עם רבה יופי, שונה מכל דימוי מקובל שלה, משפחתית מאוד, חמה מאוד, אנשיה (ולא פקידיה) ולטים היטב. מערכת החינוך שלה- ברובה מעולה. הפעילות התרבותית מרובה ועוד ועוד. ומזווית ראייה המעורבת של איש קריית שמונה- שעדיין די זר וחדש בתוכה בכדי להיות "ניטרלי", מה סוד כוחה של אותה תעמולה ארסית נגד הקיבוצים? מה לייפץ לידידים הרוצים בכנות לבטל את סודותיה של אותה טינה אנטי קיבוצית המסתתרת בבסיס התעמולה המצוטטת?

אבליט הפעם צד פחות מובלט: ניזקה להתנדבות הקיבוצית בעירות פיתוח. בקריית שמונה כיום למעלה מארבע מאות מתנדבים יצוניים זמניים, המתנדבים הם מסוגים שונים: אנשי חו"ל מ"שירות לעם" ובני של"פ מבתי ספר במרכז ארץ, חיילות נח"ל, חיילות מחילות אחרים ו"סתם אזרחים": צעירים אנשי ארגונים וולונטרים פנסיונרים, חברי תיאטרון שנסו זמנית מן הבוהמה ובנות דתיות מ"שרות לאומי". חברי גרעין עודד" וקיבוצניקים רבים הבאים מידי יום או מידי ימים אחדים מקיבוצי הסביבה. הייתכן אותם מתנדבים אינן עושים זאת בדרך הנכונה? לעניות דעתי שלוש הן בעיות העיקריות של ריית שמונה: חוסר יציבות האוכלוסייה: לארבעה עשר אלף התושבים הנוכחיים "חטוטר" בדה- כמעט מאה אלף איש עזבו את קריית שמונה משך שנות קיומה. דימוי עצמי נחות: לרבים התושבים הרגשת נחיתות גדולה יחסית לערים אחרות, למרכזים אחרים. האורות במרכז הארץ נוצצים יותר, עליונים יותר. מנטליות של תלות: עיר "מסורת" של תלות, של סעד של "שנור". לות בנותנים בלמעלה, בסעד מן החוץ. הפעילות ההתנדבותית החיצונית והזמנית, עלולה לתרום שלוש בעיות העיקריות של קריית שמונה: היא מוסיפה לתחושה של "תחנת רכבת", היא מסייעת לרגשי הנחיתות.

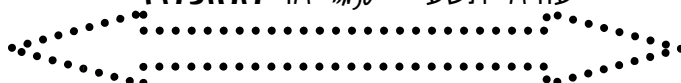
ג. חיבור הסניף לקהילה

כל סניף פועל בתוך קהילה מסוימת - שכונה, יישוב, עיר, או קהילה מסוג זה או אחר. פעולה בכל מקום בו יש אופי מיוחד, אנשים ייחודיים וצרכים שונים, מחייבים אותנו להידרש אל האתגר שנושא זה מציב בפנינו. כיצד עלינו להתאים את ערכי התנועה לנורמות המקובלות? כיצד יש לקיים את שיתופי הפעולה? מהו תפקיד הסניף ביחס לצרכים הקהילתיים הייחודיים למקום בו הוא פועל, וכיצד עלינו לעשות זאת באופן נכון?

לשם הרחבת הריעה מצורכים לכרך זה:

✓ שיתוף קהילתי כן ולא

✓ מי כה המוגבל (חילי טרופה)

שיתוף קהילתי: כן ולא מאת יזהר בן נחום

מה זו קהילה ומה נדרש כדי להפוך אוסף של בני אדם, שהדבר היחיד המשותף להם הוא מיקומם הגיאוגרפי, לקהילה? הקהילה שלנו, קהילת בית קמה, עוסקת במגוון של נושאים: פינוי אשפה, חינוך, תרבות, בטחון והקמת מוסדות כמו בית כנסת ובריכה. השאלה המעניינת היא: למה בעצם? למה לעשות את הדברים יחד? מה רע בזה שכל אחד ידאג לעצמו? לגבי חלק מהנושאים שהזכרתי, התשובה היא: יעילות. אם כל אחד מחברי הקהילה יעמיס את האשפה הביתית שלו על רכבו הפרטי, ייסע עד "דודאים" ויפרוק אותה שם, זה יהיה פחות יעיל מאשר פינוי משותף של האשפה, אבל עדיין לא שמעתי משהו טוען, שלשיתוף הפעולה בנושא פינוי האשפה יש ערך מוסף חברתי, שמגבש את הקהילה ובונה מערכת של יחסי אנוש, הבנויה על חברות ולא על תביעות משפטיות.

לגבי תחומים אחרים שבהם הקהילה עוסקת, כמו חינוך ותרבות, הסיבה לשיתוף הפעולה היא הפוכה. מה שחשוב הוא דווקא הגיבוש החברתי של הקהילה ולא בהכרח היעילות. יכול להיות שאם כל אחד מאתנו ידאג לסיפוק הצרכים התרבותיים שלו, למשל, בכוחות עצמו, זה יהיה הרבה יותר יעיל. את סדר פסח בבית קמה כל אחד חוגג בנפרד, אז למה להתאמץ ולקיים מסיבת חנוכה משותפת? הוא הדין לגבי חינוך. יש יישובים בגודל של בית קמה שאין בהם מערכת חינוך. לא מזמן קראנו בעיתון על קיבוץ שאין בו אפילו מגרש משחקים. ההורים לוקחים את הילדים במכונית הפרטית ונוסעים לחפש נדנדות ביישובים שכנים, אבל כל מי שמגיע למגרש המשחקים שלנו, מול המרכזיות, יודע שהערך החברתי של המקום הזה חורג הרבה מעבר לפתרון הטכני של נדנדות קרובות יותר למקום המגורים ואגב, זה לא רק ביישוב קטן. גם כלתי בחיפה יוצרת קשרים חברתיים במגרש המשחקים.

העובדה, שלא כל המשפחות בבית קמה בוחרות להשתלב במערכת החינוך המקומית וכשמגיעים לחינוך הבלתי פורמלי בגיל הנעורים האחוזים יורדים עוד יותר, מוכיחה שלא כולם שותפים לדעותיי בנושא של שיתוף פעולה קהילתי וצרכי הפרט וזה בהחלט לגיטימי, אבל עדיין, עצם העובדה שיש כאן פעילות קהילתית, מקרינה גם על מי שלא לוקח בה חלק. יש נושאים שבהם ההבחנה בין שתי המטרות פחות ברורה, כמו נושא הבריכה. מבחינת השיקול הכספי הטהור, לא בטוח בכלל שמשתלם להקים בריכה בבית קמה. בטווח הקרוב, בוודאי זול יותר לנסוע לשחות ביישוב שכן. רק כאשר יפורסם לידיעת הציבור מספר המשפחות שנרשמו לפרויקט, נדע עד כמה הנימוק שהושמע באסיפת התושבים בדבר הערך החברתי של בריכה מקומית אכן שכנע.

לפחות בנושא אחד - בית הכנסת, משתלבות בוויכוח גם העדפות ערכיות. אני, כחילוני, מעדיף לראות בהקמת בית כנסת בבית קמה מענה לצורך של פרטים החיים בקהילה, משום שאינני רוצה לראות את בית הכנסת משתלב בתהליך הגיבוש הקהילתי. כפי שאפשר ללמוד מהניסיון המר של מעיין ברוך, ליחסים חברתיים יש גם תוצאות כלכליות, אבל בכל מקרה איננו פטורים מהדיון בשאלה, סביב אלו ערכים אנחנו מגבשים את הקהילה.

מי פה המוגבל/ חילי טרופר

היחס למוגבל ולשונה מקורו בתפיסות חברתיות עמוקות. האם מצאת את עצמך עונה לעיוור באיטיות מרובה כאילו היה מפגר? או התעלמת מאדם משותק כי חשבת שהוא נכה גם בשכלו? חילי טרופר קורא לשינוי ותיקון יסודי של המודעות החברתית. פועל צדק סעיפים רבים מופיעים בחוק השוויון לאנשים עם מוגבלויות שאמור לחולל מהפכה דרמטית בחייהם. למשל, האיסור להפלות אדם בשל מוגבלותו בקבלה לעבודה, בתנאי עבודה ובקידום בעבודה ובלבד שהוא כשיר לתפקיד. על אף ההסתייגות הראשונית, הרי שבחלק נכבד ממקומות העבודה בישראל אין מניעה שאדם עם מוגבלות יועסק בהם. על פי החוק יש גם לדאוג, בתוך 6 עד 12 שנים, להנגשת כל המוסדות, המבנים והשירותים הציבוריים, כולל העסקיים, לאנשים עם כל סוגי המוגבלויות.

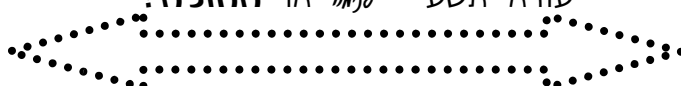
לחוק זה חשיבות עצומה ויש בכוחו להסיר מחסומים אין ספור אשר מעמידה החברה בפני אנשים עם מוגבלות. המחשבה כי בעוד מספר שנים משרדי ממשלה, בתי כנסת ומרכזים מסחריים יחויבו להפוך לנגישים לכל אדם יש בה כדי לטעת תקווה רבה בקרב מי שכיום אינו יכול לבוא בשערי מוסדות אלו ככל אדם אחר ובקרב כל מי שדמותה המוסרית של החברה בישראל יקרה ללבו. מבלי לגרוע מחשיבות החוק, חשוב לזכור שהחוק אינו חזות הכל. הוא אומנם יוצר עובדות חדשות וצודקות בשטח והוא משפיע על האווירה הכללית, אך הנורמות החברתיות והיחס בין אדם לאדם בעניין זה כמו גם בעניינים אחרים, אינם תולדה של חוק כזה או אחר בלבד.

לא בטוח, למשל, שהחוק ישנה את המקרים הפשוטים, שלעיתים נדמים כסדרי עולם מבראשית: המלצרית הניגשת לשולחן שבסמוך אליו יושב אדם רתוק לכסא גלגלים ושואלת מעל לראשו את האדם היושב על הכסא הרגיל מה האדם בכסא הגלגלים מעוניין להזמין. או מקרה בו עיוור שואל אדם ברחוב כיצד מגיעים למקום מסוים והמשיב עונה לו באיטיות ובהטעמה, כאילו השואל איננו רק עיוור אלא גם ילד קטן. מקרים אלו והתייחסות זו, שאין מקורה בזדון כמובן, מקורם בתפיסות חברתיות עמוקות הרבה יותר, שגם חוק מבורך כמו חוק השוויון אין בכוחו לשנות. השינוי והתיקון במקומות האלו הוא בראש ובראשונה תוצר של מודעות חברתית. כל עוד הגישה כלפי האדם עם המוגבלות היא גישה בה מתערבבים רחמים, מסכנות, אין אונים וחוסר תקווה הרי שבמציאות לא יתחוללו תמורות משמעותיות.

כל עוד אדם המשותק ברגליו ייתפס גם כמי שאינו מסוגל להזמין מאכלים באופן עצמאי במקרה הרע או שאינו מסוגל ללמוד בבית ספר רגיל במקרה הרע יותר, או כל עוד אדם עיוור ייחשב כמי שאינו מסוגל להבין הסברים מורכבים במקרה הרע ואינו יכול להשלים מניין בבית הכנסת במקרה הרע יותר הרי שמקומם בחברה של האנשים עם המוגבלות יותר בשוליים. היום אנו יודעים, שאפשר גם אחרת, הקבוצות והשבטים בהם משולבים ילדי החינוך המיוחד בתנועות נוער כמו הצופים, עזרא ובני עקיבא הם דוגמא אחת מני רבות לתפיסה שרואה בכל אדם - אדם שלם, שאם רק יוסרו מדרכו המגבלות שניתן להסיר, הרי שהוא יוכל להתנהל באופן עצמאי ושווה.

ואולי נכון יותר לומר שלא אותו אדם חירש או משותק הוא האדם עם המוגבלות, אלא אנחנו חברה מגבילה. שהרי לכל אחד מאיתנו ישנן מוגבלויות שונות, שיתכן ואינן באות לידי ביטוי משום שהמציאות שכולנו שותפים בעיצובה מסירה אותם מעל פנינו. לעומת

זאת, יש כאלה שהמציאות שלהם, שאנו שותפים דומיננטיים בעיצובה, עמוסה במחסומים היוצרים חיץ ובמגבלות המונעות מהם לתפקד באופן עצמאי, תוך שמירה על כבודם. הבימה

במרכז בית הכנסת לא חייבת להיות מוגבלת לאנשים מסוימים, המדרגות שבחרנו לבנות אליה הם מגבלה שיצרנו, כנראה בשוגג.
נקודת ההתחלה של השינוי ביחס לאנשים עם מוגבלות היא בתהליך חינוכי ותודעתי חשוב, ברוח השילוב בתנועות הנוער, אשר יונק את יסודותיו מהיסוד המוסרי והבסיסי של: "כי בצלם אלוהים עשה את האדם" – כל אדם

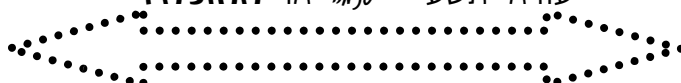

ד. סוגיות על סדר היום

בשנים האחרונות, זימנה המציאות לידנו שאלות כבדות משקל שעלו על סדר היום הציבורי. הגירוש חגוש קטיף, חטיפת גלעד שליט ומבצע עופרת יצוקה הן רק דוגמאות ספורות לכך. כתנועה הרואה אחריות על כלל הציבור בישראל, עלינו להיות קשובים לתהליכים המתרחשים בחברה בישראל, לבחון באופן כנה ואמיתי את השאלות שתהליכים ואירועים אלו מציבים בפנינו. האם על התנועה לומר אמירה, או שעליה רק לחדד את הכיוונים העיקרים בכל נושא? האם ההתייחסות לסוגיות אלו צריכה להיעשות רק בכורמים כנים תנועתיים או שעלינו לכנות גם לצבורים אחרים? מהן הדרכים המעשיות הרלוונטיות להתייחסות תנועתית? האם התנועה צריכה לקבוע קווים מדומים לפעילות חניכיה או מדריכיה, בתחומי אלו? לשם הרחבת הריעה מצורכים לפרק זה:

✓ תנועות נוער ופוליטיקה-הילכו יחדיו?

✓ קואליציית נוער

עזרא תשע - פנימה או החוצה?

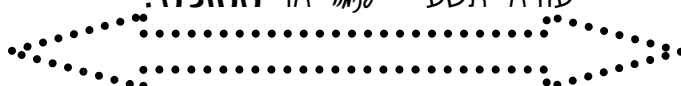
תנועות נוער ופוליטיקה- הילכו יחדיו?

פוליטיקה היא התחום הציבורי המארגן את חיי הכלל באמצעות הפעלת משאבי עוצמה ומימוש אינטרסים של פרטים שונים בחברה. פוליטיקה דמוקרטית מניחה שבחברה דמוקרטית יש להשתמש בכוח פוליטי כתחליף לאלימות, באופן מוגבל ומרוסן, מתוך קבלה מושכלת של פשרות שהן רע במיעוטו ותוך התחשבות בהכרעות הרוב ושמירה על זכויות המיעוט. לפוליטיקה המודרנית יש כמובן מימד מוסדי הקשור בשלטון ועוסק בתהליכי בחירות, ייצוג, חקיקה, ביצוע ושיפוט. המימד האזרחי, המופשט יותר, עוסק בקשר בין זכויות וחובות, ביחסי הגומלין בין הפרט לחברה, ובמידת אחריות האדם על התחום הציבורי שבו הוא מתגורר ופועל. החל מסוף המאה ה-18 התאפיינה הפוליטיקה גם במימד אידיאולוגי שחתר אל עבר מימוש חזון החברה הטובה הרצויה לגוף זה או אחר.

אידיאולוגיות גדולות כמו ליברליזם, שמרנות, סוציאליזם, סוציאל דמוקרטיה, לאומיות, פאשיזם, קומוניזם ואחרות, צמחו במהלך המאה ה-19 התפצלו והורחבו בד בבד עם פוליטיקת ההמונים שהתגבשה בחברות המודרניות באירופה ובמקומות אחרים בעולם. אך רוב אידיאולוגיות אלה מיצו את עצמן: במקרים קיצוניים הן הפכו לקטסטרופות. במקרים רבים הן התרסקו על סלעי מציאות אנושית מורכבת ודינאמית, עומעמו וסולפו עד כדי גיחוך, או איבדו מסיבה זו או אחרת כל רלבנטיות למצב משתנה של חברה נתונה. כיום ברור שבעולם הפוסט-מודרני הפוליטיקה איבדה את המימד האידיאולוגי שאפיין אותה לפני דור או שניים. יתרה מזאת, יש סימנים שהפוליטיקה הפכה לזירת התגוששות כוחנית, מניפולטיבית, וחפה מכל סוגיה עניינית. כתוצאה מכך היא מצמיחה כלפיה עוינות וסלידה מצד חלקים רחבים בציבור.

בתקופת הפוליטיקה האידיאולוגית מסגרות החינוך אשר דגלו בחינוך פוליטי אידיאולוגי, דגלו למעשה בחינוך שהתאפיין בנקיטת עמדה, אינדוקטרינציה, וסגירות כלפי אידיאולוגיות מתחרות. כריאקציה טענו רבים כי חינוך דמוקרטי אמיתי חייב להיות נקי מפוליטיקה סיעתית, ולהנחיל ערכים דמוקרטיים ממסדיים בלבד, כלומר להתמקד בהענקת כלים דמוקרטיים לכולם תוך שמירה על חופש הבחירה ע"י הוצאה מוחלטת של פוליטיקה סיעתית אידיאולוגית ממתחם בית הספר.

בישראל תופעה זו התבטאה בהעדפת ה"ממלכתיות", שמהותית התרוקנה מכל תוכן פוליטי אידיאולוגי, והשאירה את הזירה הזאת לתנועות הנוער ולחינוך בלתי פורמאלי. אלא שעם שוך העידן האידיאולוגי התברר שהוצאת הפוליטיקה מבתי הספר חותרת תחת הכוונת הטובות של יוזמי הרעיון: הולך וצומח דור צעיר חף מכל אידיאולוגיה, שנחשף באופן רדוד לצדדים השליליים של התרבות הפוליטית, ולכן מתעב פוליטיקה ורואה בה תחום בזוי. דור זה מפתח תגובות עוינות לעיסוק הפוליטי ונמנע מכניסה לתחום הציבורי, לא מממש את זכותו הדמוקרטית לבחור, ומכאן לשלוט על עתידו, ואם עושה זאת הרי פועל מתוך ניכור והעדפת הרע במיעוטו. יתרה מזאת, בקרב חלקים נרחבים מהדור הצעיר הסלידה מהפוליטיקה מפתחת נטייה לאימוץ ניהיליזם קיצוני או כמיהה לחלופה סמכותית טוטליטארית. הניהיליזם הקיצוני מתבטא בברירה

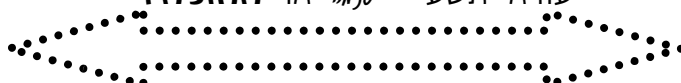

מהתחום הציבורי, בורות כלפי מנגנוני הפעלת הכוח, אפאטיות ואדישות למתרחש מעבר לדלת אמותיהם. הכמיהה הטוטליטארית מתבטאת יותר מכל בציפייה ל"איש חזק שיעשה פה סדר."

הריחוק שנוצר בין מרבית הציבור לבין הפוליטיקה, משאיר את התחום לשליטה ותמרון של קבוצות מיעוט רבות עוצמה ומעצים את יכולת המחטף של מעטים העוסקים בפוליטיקה. כך הולך וגדל הניכור בין הפוליטיקאים וקבוצות אינטרסים חזקות, לבין כלל החברה ובעיקר הצעירים שבה. לאחרונה עוסקים רבים בתחום התיאוריה והמעשה החינוכיים בסכנה זו: חוקרי חינוך, אינטלקטואלים מתחומים משיקים, מומחים ובעלי תפקידים במערכת החינוך, מנהלים ומורים מרגישים צורך אמיתי לביצוע שינוי במגמה ולהחזיר את החינוך הפוליטי-אזרחי לכותלי בית הספר. הם בודקים דרכים לשיקום החינוך הפוליטי במטרה לטפח אוריינות פוליטית בדור הצעיר, לחזק את תחושת האזרחות שלו, ולבצע רהביליטציה ל"פוליטי" אל מול פיחות הערך שנעשה לו על ידי הפוליטיקאים עצמם, קבוצות האינטרסים שמשפיעות עליהם, וסביבת עבודתם התקשורתית.

רבים מסכימים כי יש לעודד דיאלוג, חשיבה ביקורתית והתנהגות מעורבת בקרב הצעירים כתנאי להכשרתם לכדי אזרחים אחראים בחברה דמוקרטית, דינאמית ומאתגרת העוברת שינויים מפליגים. רבים מניחים שניהיליזם אנרכיסטי מחד וכמיהה לסמכות טוטליטארית מאידך, הנראים כשתי אופציות מנוגדות זו לזו באופן חריף, אינם אלא שני צדדים של אותה מטבע מסוכנת הנובעת מרגשות תסכול, זעם, וחוסר אונים של דור צעיר הסולד מהפוליטיקה ומביטוייה אך אין לו כלים לשנותה. רבים תולים את האשמה גם במערכת החינוך המקבלת ואף מעודדת בורות כלפי התחום הפוליטי, לא מתמודדת עם האדישות ציבורית, הפסיביות והציניות בקרב הצעירים, ונמנעת ככל האפשר מטיפוח חשיבה ביקורתית.

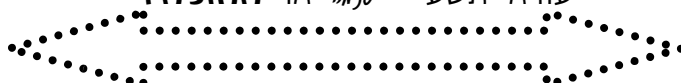
כך הולך ונוצר החל מהשליש האחרון של המאה העשרים תחום החינוך לתודעה פוליטית-אזרחית כשדה מחקרי והתנסותי, הנובע מתוך אי נחת כלפי המצב הקיים, ומחפש דרכים לתיקון ושיקום על ידי החזרת הפוליטיקה (כביטוי של אחריות ושליטה עצמית, ולא כביטוי סיעתי) אל בית הספר, מוסדות החינוך והמרחב בו מתחנכים צעירים. יש הקוראים לכך חינוך לאזרחות, אחרים מכנים זאת חינוך דמוקרטי, יש המדגישים את החינוך הערכי, ואחרים עוסקים בטיפוח חינוך חברתי. כל אחד מתחומים אלה שייך לשדה החינוך לתודעה פוליטית, הכולל בתוכו תכני ידע (לימודי אזרחות או לימודי מדעי המדינה) התנהגות ציבורית (התנסות בקבלת החלטות דמוקרטיות בבית הספר או בחברת תלמידים), אוריינטציה מוסרית (דיון בערכים ושיפוט ערכי), ומימד של זהות (השתייכות הפרטים לקבוצות חברתיות). מתברר כי למרות אי הנחת מהמצב הקיים והרצון הכן לשפרו, החוקרים ואנשי החינוך העוסקים בנושא חלוקים בהגדרת הבעיות, בדרכי הפתרון, במתודות המוצעות, ובהיבט המערכתי של השינוי המוצע. הוויכוח בא לידי ביטוי החל משלב הגדרת מושגי היסוד (מה התוכן הממלא את הביטוי "אוריינות פוליטית", לדוגמא) ועד ליישומם היעיל והראוי ביותר של אותם מושגי יסוד המוסכמים. כך נוצר שדה מורכב הדורש מיפוי ראשוני לאור איזה שהם מושגים ומערכת צירים אשר יסייעו בידי המעוניינים בכך לנווט דרכם במבוך החינוך הפוליטי החדש והמתחדש.

קואליציית נוער

קיבלתי הזמנה להצטרף לקואליציית הנוער של מנו"ע. הארגון הוא ארצי, ייפגש מעט מאוד ועיקר העבודה תהיה באימייל, טלפונים, חלוקת מטלות וכיו"ב. הרעיון הוא ליצור ארגון נוער חברתי פעיל לשינוי משמעותי במדינה. אין לי מושג כמה רציני זה וגם לא כמה יעיל זה יהיה, אבל אולי שווה לנסות. הצהרת הכוונות שהם שלחו: קואליציית הנוער – הצהרת כוונות קואליציית הנוער היא אמצעי ליצירת שיתוף פעולה בין בני נוער, למטרת עשייה משותפת למען החברה. בקואליציה ישתתפו נציגים מכל תנועות הנוער וארגוני הנוער השונים במדינת ישראל, המעוניינים להשתתף בבניית פרויקט לשינוי חברתי בתפוצה נרחבת שמנוהל ומתופעל על-ידי בני נוער. הרציונל אנו מאמינים כי בני נוער המתנסים בתהליכים של שינוי חברתי, מפתחים אמון ביכולתם להשפיע על החברה ורצון לקחת חלק פעיל בחיים האזרחיים בישראל, כבני נוער היום וכבוגרים בעתיד. מלבד זאת, לבני נוער יש לעתים יכולת להשפיע בתחומים מסוימים אף יותר ממבוגרים; במישור האדיאולוגי – בני נוער פעילים מפגינים לרוב להט, דבקות במטרה והתלהבות מעשייה ממשית, ובמישור הפרגמטי – יוזמות ופעילויות של בני נוער זוכות פעמים רבות לסיקור תקשורתי ולאחדת התקשורת במידה רבה יותר מיוזמות דומות של מבוגרים. כיום בני נוער רבים עוסקים במגוון פעילויות של שינוי חברתי בכל רחבי הארץ, הן במסגרות מסודרות כגון תנועות נוער, ארגוני נוער ומועצות נוער, והן כפרטים. בפעילותם הם משנים ומשפרים את סביבתם תוך קידום נושאים שונים בחברה הישראלית. אנו מאמינים שעבודה משותפת של כל הקבוצות האלו תיתן כוח לקדם נושאים רחבי היקף שעל סדר היום של הנוער ושל החברה בישראל. לתפיסתנו, הקמת מסגרת מאחדת לכל הכוחות החיוביים הפועלים לשינוי החברה היא הכרחית. לכן אנו יוזמים את הקמתה של קואליציית הנוער. הקואליציה תהיה מסגרת לא-מפלגתית שבה יפעלו כל תנועות וארגוני הנוער במדינת ישראל, לקידום נושאים וסוגיות שכל בני הנוער (באמצעות נציגיהם) מסכימים עליהם, מתוך דאגה, אחריות ורצון לחיות בחברה טובה יותר. בני הנוער הם שיובילו, ירכזו ויהיו חברים בקואליציה. הקואליציה תאפשר ערוץ קשר על-ארגוני לצד עשייה ממשית למען החברה בישראל. מטרות הקואליציה • יצירת שיתוף פעולה בין ארגוני נוער, תנועות נוער וקבוצות נוער למען שיפור החברה • הובלת יוזמות לשינוי חברתי שתטפלנה בבעיות המטרידות את בני הנוער ואת החברה בישראל רקע קואליציית הנוער היא יוזמה של מנו"ע – מטה נוער לשינוי חברתי – הפועל במכון ון ליר בירושלים במטרה לעורר את הזהות האזרחית בקרב בני הנוער, לעודד לאזרחות פעילה, ליצור קהילה של בני נוער

היוזמים שינוי חברתי, ולסייע להם בפעילותם. במשך עבודתנו במטה בשנתיים האחרונות, חקרנו את נושא השינוי החברתי בקרב בני נוער, פיתחנו חומרי הדרכה רבים, הקמנו קבוצות של נוער פעיל וקיימנו אירועים וכנסים רבים. אל הכנסים שלנו הוזמנו כדוברים מגוון רחב של בני נוער פעילים, שניהלו ביניהם שיחות מפרות מאוד, העלו רעיונות לשיתוף פעולה ומצאו תחומי עיסוק משותפים. אינטראקציות אלו הובילו אותנו להבנה שכולנו למעשה פועלים למען אותה מטרת-על – שיפור פני החברה.

עזרא תשע - פנימה או החוצה?

נספח –

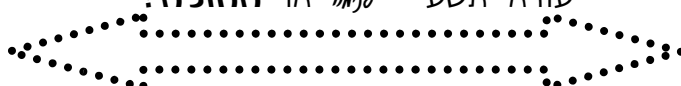
הצעות

החלטה

ועידת התשעים

תל אביב תש"ע

הצעות ההחלטה מסודרות באופן הבא:

1. מושב הדרכה

- 1.1. נושאי תוכן תנועתיים
- 1.2. תנועת הנוער עזרא - קוד
- 1.3. אופי המדריך והסניף - תורה, חינוך ומקצועיות
- 1.4. צניעות

2. מושב תנועה

- 2.1. העצמת התנועה כלפי חוץ
- 2.2. העצמת התנועה כלפי פנים
- 2.3. הבוגרים בתנועה
- 2.4. הנהגת נוער

3. מושב עם ישראל

- 3.1. המח"ר
- 3.2. הגשמה
- 3.3. חיבור הסניף לקהילה
- 3.4. אמירה תנועתית בסוגיות שעל סדר היום

כל הנושאים הנמצאים ב**מושב הדרכה**, ממוספרים בתחילתם בסיפרה "1". **תנועה**
 "2" וכן על זה הדרך. כל הצעות ההחלטה בנושא "**נושאי תוכן תנועתיים**" מתחילים
 במיספור 1.1. וכן הלאה.

הצעות ההחלטה

1. מושב הדרכה

1.1. נושאי תוכן תנועתיים

הקדמה:

1.1.1. בכל שנה עוסקת התנועה בנושא אחד שנתי מרכזי הפותח את שנת הפעילות כבר בקיץ- במחנות ובסמינריונים, וממשיך ונחתם בחתימת תקופת חודשי הארגון. מטרת הצעות ההחלטה הבאות היא לעבות את היקף הנושאים העוברים בתנועה במהלך השנה, להרחיב את היקף האוכלוסיה הנחשפת אליהם ולוודא שהנושאים יונקים מעולמות תוכן שונים ומגוונים התואמים את ערכי התנועה.

מספר הנושאים

1.1.2. הועידה קוראת למחלקת ההדרכה לעסוק בכל שנה בשני נושאים חצי שנתיים. הראשון יתמקד בתקופת הקיץ ויעבור במחנות ובסמינריונים (למעט סמינריון מרכזות), והשני יתמקד בתקופת החורף ויעבור בחודש הארגון.

1.1.3. הועידה קוראת למחלקת ההדרכה לעסוק בנושא נוסף שיהיה מיועד לרכזי התנועה, המרכזות והמדריכים בלבד. נושא זה יעבור בתקופה שאחרי חודש הארגון, ומטרתו להעמיק את השיח והחשיבה ברובד ההנהגה של התנועה.

אוכלוסיית היעד

1.1.4. הועידה קוראת למחלקת ההדרכה להכשיר ולהכין את רכזי התנועה, המרכזות והמדריכים לקראת הנושא השנתי.

1.1.5. הועידה קוראת למחלקת ההדרכה להכין חומרי הדרכה שיסייעו לרכזי התנועה, המרכזות והמדריכים בהעברת הנושא לחניכי התנועה.

1.1.6. הועידה קוראת למחלקת ההדרכה להכין חומרי קריאה ולימוד עבור הנושא השלישי המיועד לרובד ההנהגה בתנועה ולהעבירו באמצעות עלון תנועתי, אתר התנועה, סדנאות ועוד.

גיוון הנושאים

1.1.7. הועידה קוראת למחלקת ההדרכה לעסוק בנושאים מגוונים היונקים מארבעת הרבדים במציאות: אש (נושאים אקטואליים, נושאי קונפליקט), אויר (נושאי חזון, תורה, אמירה תנועתית), אדמה (נושאי מורשת, נושאים פרקטיים) ומים (נושאי העשרה).

1.1.8. הועידה מציעה למחלקת ההדרכה לעסוק בארבעת הרבדים בנושאים הבאים בחמש השנים הבאות:

- 1.1.8.1. אש- תרבות ההיי-טק, הגירוש מגוש קטיף והשלכותיו
- 1.1.8.2. אויר- חזון התנועה, מקום התורה בתנועה.
- 1.1.8.3. אדמה- העליות לארץ ישראל, מלחמות ישראל.
- 1.1.8.4. מים- יצירה יהודית.

מחנות

1.1.9. מתוך ראיית התנועה כאחראית על הקניית מכלול ערכים לחניכיה, קוראת הועידה לבנות תוכנית כלל שנתית למחנות וסמינריוני התנועה

1.1.10. הועידה קוראת לקרוא את שמות המחנות בשמות המתאימים לאופיים, ומבטאים את היותה של התנועה תנועה מחנכת.

1.1.11. הועידה מציעה את התוכנית הבאה :

1.1.11.1. מחנה דביר (מסיימי ג') שימת הדגש החינוכי בירושלים ומשמעותה.

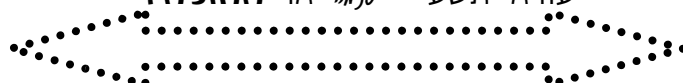
1.1.11.2. מחנה שטח (מסיימי ד') שימת הדגש החינוכי מודעות לסביבת החי הצומח והדומם וחיים נכונים בה.

1.1.11.3. מחנה ציון (מסיימי ה') שימת הדגש החינוכי במפעל הציוני והמשכו בימינו.

1.1.11.4. מחנה ישראלי (מסיימי ו') מחנה בנושא ארץ ישראל משמעותה והחיבור אליה דרך שימת הדגש החינוכי על טיולים באזור המחנה והכרות עם השטח.

1.1.11.5. מחנה צופים (מסיימי ז') התמקצעות בצופיות ובתנאי שטח, המבטל את הבדלי המעמדות בקבוצה. שימת הדגש החינוכי יעשה על משמעותה של חברה צודקת.

1.1.11.6. מחנה סיירים (מסיימי ח') התמקצעות בניווטים האחריות של דבקות במשימה ואחריותו של המוביל. עיקר שימת הדגש החינוכי יעשה סביב נושאי גבורה ומנהיגות, כפתיחה לשנת מנהיגות בתנועה שסופה סמינריון הכשרת מנהיגות.

1.2. תנועת הנוער עזרא - קוד

הקדמה:

- 1.2.1. עפ"י כהנא (תשל"ה), תנועות הנוער מהוות סוג ייחודי של מסגרת ארגונית בתחום החינוך הבלתי פורמלי, אשר להבדיל ממסגרות אחרות אינן מסתפקות ביצירת מסגרת להפגת מתחים וסיפוק תגמולים מיידיים לנוער אלא מכוונות להטעין את הנוער במשאבים חדשים באמצעות יצירת תפקידים יוצרניים.
- 1.2.2. אנו רואים בתנועה מסגרת חינוכית, חווייתית ומעצימה אשר מטרתה ליצור נוער חושב ופועל. על מנת להשיג מטרה זו:

יצירת קבוצות

- 1.2.3. הועידה קוראת למדריכי התנועה ליצור קבוצות גדולות ומגובשות דרכן יוכלו החניכים לחוות תהליכים חברתיים ולקבל כלים להתמודדות עם תופעות חברתיות.
- 1.2.4. הועידה קוראת למרכזות הסניפים לבנות את הצוות כקבוצה מגובשת.
- 1.2.5. הועידה קוראת להנהלה הארצית ליצור קבוצת מרכזות מגובשת עפ"י אזורים או חלוקה אחרת רלוונטית.
- 1.2.6. הועידה קוראת למחלקת הדרכה לעסוק בבניית והוצאת תכנים מקצועיים בנושא קבוצות אשר יעברו באופן מובנה בהכשרת מרכזות ומדריכים.

דרכי פעולה

- 1.2.7. הועידה קוראת לכל בעל תפקיד בתנועה העוסק בבניית והעברת תכנים (רכזים, מרכזות, מדריכים ומגשימים) ליצור פעילויות הבנויות מסוגים שונים של דרכי למידה.
- 1.2.8. הועידה קוראת לכל בעל תפקיד בתנועה העוסק בבניית והעברת תכנים ליצור פעילויות ואירועים המכילים בתוכם 4 דרכי התחברות המושתתות על ארבעת היסודות והם: רוח, אש, מים ואדמה.
- 1.2.9. הועידה קוראת לכל בעל תפקיד בתנועה העוסק בבניית והעברת תכנים לתת מקום משמעותי לפעילויות העוסקות בהישרדות בשטח ומחנאות.

1.3. אופי המדריך והסניף - תורה, חינוך ומקצועיות

הקדמה:

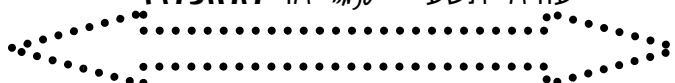
1.3.1. תנועת הנוער עזרא רואה את עצמה כחוד החנית של הציבור הדתי לאומי. מתוך כך, רואה התנועה את תפקידה בהצבת דוגמת מופת של התנהגות ראויה למנהיג ופעיל במדינת ישראל. התנהגות זו תציב מודל לשאר החברה ותקרין מאופי התנהגותה בסניפים ובחיי היום יום של חניכיה, מנהיגיה ובוגריה. התנהגות למופת מבחינה תורנית, ועבודה מקצועית ללא פשרות, היא הדרך בה מאמינה התנועה ואליה היא מחנכת בכל תחומי העיסוק בה יבחרו בוגריה. לשם כך, התנועה תפעל לקדם ולהתקדם בתחומים הבאים, הן בהווי הסניף הכללי, הן אצל חניכיה, והן אצל מנהיגיה:

הווי הסניף והתנהלותו:

- 1.3.2. בסניף ישמרו כל גבולות ההלכה ואופיו יתאם את רוח ההלכה.
- 1.3.3. על רכזי הסניף לפעול לכך שאופי הסניף ישקף את דרכה של התנועה, הן באווירה בו, והן ברמת אחזקתו.
- 1.3.4. בסניף תושמע מוסיקה המקדמת ומחזקת את הערכים בהם התנועה מאמינה - שירים המבטאים יחס חיובי אל תורת ישראל, עם ישראל וארץ ישראל.
- 1.3.5. שירים או התנהגויות אחרת שאינם מחזקות ערכים אלו, לא יונהגו בסניף בפומבי.
- 1.3.6. כל סניף ימנה אחראי מטעמו על הציוד ומבנה הסניף אשר ידאג לשמירה על רמה נאותה של חזות חיצונית.
- 1.3.7. התנועה קוראת לרכזי הסניפים להרבות קיום פעילות תורנית בסניפים.
- 1.3.8. סניפי התנועה יהיו פעילים באופן קבוע לפחות שני ימות פעילות שבועיים.
- 1.3.9. פעילות לכלל הסניף תתקיים באופן קבוע לפחות פעם בחודשיים.

הצוותים בתנועה

- 1.3.10. התנועה קוראת לכל הצוותים הפועלים בתנועה לשקף בצורת פעילותם את הערכים בהם דוגלת התנועה.
- 1.3.11. הועידה קוראת לראשי הצוותים לקבוע את הנושאים הבאים כצורת התנהגות מחייבת בכל צוות העובד בתנועה, ולהעשיר את הצוותים בנושאים דלקמן:
 - 1.3.11.1. דיונים מתוך תפיסת עולם הצומחת מתוך המקורות ומחוברת לתורה והדרכתה.
 - 1.3.11.2. שיח חינוכי.
 - 1.3.11.3. הקשבה וכבוד הדדי.
 - 1.3.11.4. רצינות בדיונים וחשיבה לעומק.
- 1.3.12. על מנת להראות ערכים אלו, קוראת התנועה לכל הצוותים לקבוע לימוד קבוע לכל צוות, כדוגמא אישית ללמידה והתפתחות רוחנית.

1.3.13. הועידה קוראת לצוותים לשלב בישיבות הצוות העשרה הרלוונטית לנושא בנושאים הנ"ל.

1.3.14. התנועה קוראת לצוותים להציב דוגמא אישית כלפי פנים וכלפי חוץ, ולפעול בשיתוף פעולה ובלקיחת אחריות על פעילויות כלליות בסניף, בתנועה ובאזור.

המנהיג העזראי

1.3.15. מדריכי התנועה ייצגו בהתנהגותם את הערכים בהם מאמינה התנועה ויהוו מודל לחניכיהם ולכלל הציבור בארץ.

1.3.16. הועידה רואה בלימוד ובהתפתחות האישית ערך חשוב, וקוראת לכל המשמשים בתפקידי הנהגה בתנועה לשמש דוגמא אישית וללמוד ולהתקדם רוחנית במסגרת קבועה.

1.3.17. הועידה קוראת למנהיגי התנועה לייצג את התנועה ולהגשים את ערכיה בכבוד בכל תחום בו הם פועלים, תוך מתן דגש על ערכי התנועה.

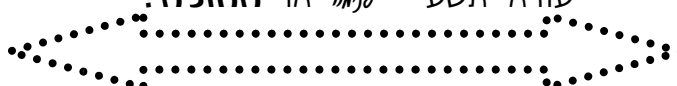
1.3.18. התנועה קוראת למדריכים לייצג בהתנהגותם ערכים אלו, ולחיות חיים של קדושה ועוצמה אל מול תופעות תרבותיות שונות.

1.3.19. הועידה קוראת לתנועה להכשיר את מדריכיה ולבנות מערך סדנאות וימי עיון המקדם את המרכזות, המדריכים והמגשימים ומקנה להם כלים רוחניים ומקצועיים על מנת להעביר את ערכי התנועה לחניכיהם.

1.3.20. הועידה קוראת למרכזות הסניפים לבנות מערך הכשרה בשיתוף עם רכז האזור ומחלקת הדרכה, ולקיים הכשרה קבועה לצוותיהם בהתאם לתוכנית ההכשרה לצוות.

1.3.21. הועידה קוראת להנהלה הארצית להוזיל עד כמה שניתן את ההשתתפות הכספית של מנהיגיה בהכשרות התנועיות.

1.3.22. הועידה קוראת לכל המשמש בתפקידי הנהגה לצאת לכל ההכשרות התנועיות ולהציב מודל של מדריך מודל המחובר למפעלי התנועה.

1.4. צניעות

הקדמה:

1.4.1. נושא הצניעות מהווה את אחת ההתמודדויות המשמעותיות שיש לנוער בימינו בכלל, ובתנועת נוער בפרט. אנו מבקשים להדגיש כי יסוד הצניעות הוא ביכולתו של האדם לחיות את חייו על פי פנימיותו ואמונתו, ולא מתוך חשש מתמיד ומבט על חיצוניות.

1.4.2. יחד עם זאת אנו מבינים כי תפיסת עולם זו צריכה להיות מעוגנת בעוגנים הלכתיים וחברתיים ברורים, וכי אין לה להישען על מהות פנימית בלבד.

1.4.3. נושא הצניעות מחולק לשלוש רמות שונות של החלטות העוסקות בשלושה מעגלים שונים של חיי החניך בתנועה- המעגל האישי, הסניפי והתנועתי.

צניעות הפרט:

1.4.4. החניך בתנועה ישאף לחיות חיים צנועים הבאים לידי ביטוי באופן דיבורו, סגנון לבושו, תחומי העניין והבילוי שלו ותחומי העיסוק בחיים.

1.4.5. כל חניך וחניכה ישאפו להתלבש על פי ההלכה.

1.4.6. הוועידה קוראת לסניפים לקבוע רף ברור לצניעות הדיבור והלבוש לחניכיה, תוך התייעצות עם רבני התנועה או רב הסניף.

צוות ההדרכה:

1.4.7. צוותי ההדרכה בתנועה הינם מעורבים. נושא זה טומן בחובו אתגר גדול ויש להתייחס לשאלות הנובעות מעובדה זו בכובד ראש.

1.4.8. הצוות מהווה דוגמה לכלל חניכי הסניף, ולכן יש להימנע ככל האפשר מפעילות מעורבת מיותרת.

1.4.9. פעילות ערכית תוכל להתקיים בפורום מעורב, תוך הקפדה על ערכי הצניעות.

1.4.10. מרכזת הסניף תקדיש זמן לדיון בשאלת 'דוגמה אישית' המתבטאת מנושא זה, ותדגיש את חשיבות התנהלות צוות ההדרכה כמודל לחיקוי.

פעילות חג"ס:

1.4.11. יש לחלק בין פעילות ערכית לפעילות חוויתית.

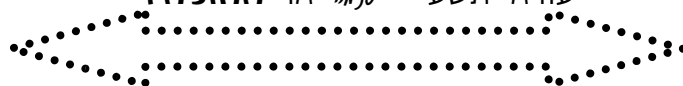
1.4.12. פעילות חג"ס בתחום הערכי- כגון: פעולות חג"ס, שיעורים, ערבי לימוד וכדו', יהיו מעורבים.

1.4.13. פעילות חג"ס חוויתית- כגון: טיולים, מסיבות ואירועים שונים יהיו נפרדים, ככל האפשר.

1.4.14. יחד עם זאת תיערך מחשבה מקדימה לכל פעילות התנדבותית של חג"ס, ע"י המרכזת, רכזת ההגשמה, בוגרים ורכז האזור, תוך התייעצות עם רב הסניף.

הופעות בשבתות ארגון:

1.4.15. לכל סניף תנתן האפשרות להגדיר את התנהלותו בתחום זה.

1.4.16. יחד עם זאת ברור כי אין לאפשר הופעה של בנות מגיל בת מצווה בריקוד לפני בנים.

תנועות:

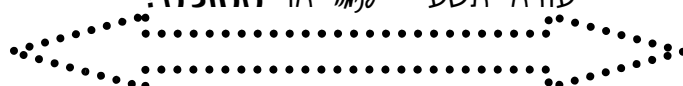
1.4.17. תנועת עזרא גאה בהפרדת המחנות ובקיום של פעילות לפי כללי ההלכה ותמשיך כך!!

1.4.18. ולכן- סמינריונים ארציים- שבת גרעין, הכשרת מנהיגות והכנה למחנה, ובנוסף- מחנות הקיץ, יתקיימו במתכונת נפרדת.

1.4.19. באירועים אזוריים ואחרים שמתקיימים, לפי הצורך, כאירועים בהם שוהים באותו מתחם בנים ובנות, תהיה הפרדה משמעותית באוכל, אולם, על פי פסקי רבני התנועה, אין צורך במחיצה.

1.4.20. מחלקת ההדרכה של התנועה תבנה חומרי הדרכה שיעסקו בנושא חינוך לצניעות מכל היבטיו- הרוחניים, הערכיים, ההלכתיים וההתנהגותיים.

1.4.21. הועידה קוראת לפעילים כולם לשמור על צניעות בכל היבטיה- החל מהלבוש, דרך הדיבור, המחשבה וההתנהגות, עד להקפדה על קיום אירועים צנועים וראויים.

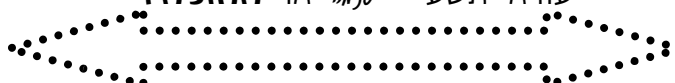

2. מושב תנועה

2.1. העצמת התנועה כלפי חוץ

הקדמה

- 2.1.1. תנועת עזרא קיימת כבר 90 שנה, בחו"ל ובארץ ישראל. בתשעים שנותיה התנועה פעלה במישורי חינוך ועשייה רבים ורשמה לעצמה הישגים מרשימים כגון הקמת מוסד השירות הלאומי, הקמת יישובים והקמת ישיבות הסדר שונות. עם זאת, התנועה פועלת מאז ומתמיד בצנעה, כמעט ללא פרסום הישגיה ובשל כך (בין השאר) היא מייצגת רק חלק מהציבור הדתי לאומי בארץ.
- 2.1.2. על מנת לאפשר לתנועה לייצג חלק גדול יותר מהציבור הדתי לאומי בארץ ולהוות מודל לחיקוי לכלל האוכלוסיה, הועידה קוראת לפעול במספר מישורים על מנת להתפתח, לגדול ולהעצים את הכוחות הקיימים בתנועה היום.
- 2.1.3. הועידה קוראת לרכזי האזור לפעול למען פתיחת סניפים חדשים מצפון עד דרום, במקומות בהם מרוכז ציבור דתי לאומי, על מנת לצרף עוד חלקים בעמ"י לחזון התנועה.
- 2.1.4. הועידה קוראת לפתוח מוסדות חינוך בחסות התנועה. הועידה רואה בכך אפשרות להשריש את דרכה וחזונה בצורה מקיפה ולחזק את הקשר בין התנועה לחניכיה ובוגריה.
- 2.1.5. הועידה קוראת להקמת מסגרות עשייה חברתית במסגרת התנועה.
- 2.1.6. הועידה קוראת לפתוח בתי מדרש ולימוד (ישיבות, מכינות ומדרשות) עבור בוגרי התנועה והורי התנועה.
- 2.1.7. הועידה קוראת לקבוע את יעדיה לשנים קרובות בתחום זה על מנת להיות יותר ויותר משמעותיים בעולם החינוך, העשייה ותנועות הנוער.
- 2.1.8. הועידה קוראת להנהגת התנועה לדאוג לפרסום הפעילות המתרחשת בתנועה באמצעי התקשורת המתאימים.
- 2.1.9. הועידה קוראת להנהגת התנועה להשתתף באופן פעיל ומשפיע בפורומים, כנסים ואירועים שונים שיכולים לקדם את ההכרה בתנועה ואת העצמתה, כמובן תוך ייצוג הולם בלבוש חולצת תנועה.
- 2.1.10. הועידה קוראת לסניפים השונים להיות שותפים פעילים ומשפיעים באירועים מקומיים וארציים שונים שיכולים לקדם את ההכרה בתנועה ואת העצמתה, כמובן תוך ייצוג הולם בלבוש חולצת תנועה.

2.2. העצמת התנועה כלפי פנים

הקדמה:

- 2.2.1. הועידה רואה חשיבות עליונה בבניית זהות תנועתית אחידה. הועידה קוראת לסניפים לאמץ את הזהות האחידה כבסיס לבניית זהות ייחודית – סניפית.
- 2.2.2. לצורך כך מבקשת הועידה לבטל את ההבדלים הקיימים בהתייחסות הסניפים והאזורים השונים למפעלי התנועה הארציים והסניפיים. דבר זה יבוא לידי ביטוי בהאחדה של שמות המפעלים והפרויקטים, בבניית תהליך אחיד במפעלים השונים ובהדגשת חשיבותם של מפעלים ארציים.

שם התנועה:

- 2.2.3. תנועת נוער הינה מציאות דינמית שצריכה להגיב לשינויים המתרחשים בהווה הציבורית. עקב כך רואה הוועידה חובה לשנות את שם התנועה.
- 2.2.4. תנועת הנוער עזרא רואה בחזונה את הפעילות של נוער המחויב באופן משמעותי לתורה ולמצוות, ועל כן מחליטה הוועידה ששם התנועה יהיה מעתה: "עזרא-תנועת הנוער התורני לאומי בארץ-ישראל"
- 2.2.5. החלטה זו הינה חלק מהגדרת חזון התנועה ופנייתה לציבור תורני לאומי רחב.
- 2.2.6. סמל התנועה וחולצת התנועה יישארו על כנם.

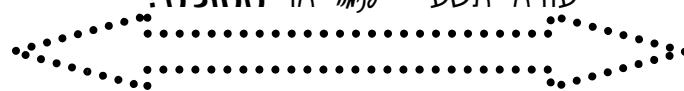
לבוש:

- 2.2.7. לבוש רשמי פירושו: חולצת תנועה כחולה באמצע שבוע וחולצת תנועה לבנה ומכנס / חצאית כחולה בשבתות.
- 2.2.8. הועידה קוראת לכל חניכיה ומדריכיה ללבוש את חולצת התנועה בצורתה הרשמית ללא כל סממנים סניפיים ו/או אזוריים:
- 2.2.9. צבע השרוך יהיה לבן, צבע אחיד לכל החולצות.
- 2.2.10. אין להדפיס דבר על חולצות התנועה- מלפנים או מאחור.
- 2.2.11. יש ללבוש את החולצה הרשמית בלבד (חולצה עם מקום לשרוך). חולצות אחרות (טריקו וכדוי') ילבשו רק במסעות או מחנות.

מדריכים:

- 2.2.12. התנועה קוראת לכל המדריכים להגיע בלבוש רשמי לכל פעילויות התנועה.
- 2.2.13. הפעילויות בהן נדרשים המדריכים להגיע בלבוש רשמי הן:
- 2.2.13.1. פעילות קבועה בסניף- שבת ואמצ"ש.
 - 2.2.13.2. כל פעילות סניפית אחרת.
 - 2.2.13.3. מסעות וטיולים.
 - 2.2.13.4. מחנות הקיץ.
 - 2.2.13.5. שבתות הנהגה
 - 2.2.13.6. בכל פעילות בה מתכנסים במסגרת התנועה.

חניכים:

2.2.14. כחלק מבניית הזהות התנועתית, קוראת הועידה לחייב כל חניך להגיע לפעילות בלבוש התנועתי.

2.2.15. הועידה מחליטה כי חניך או מדריך הלוש חולצת תנועה, אינו צריך לבוא עוד עם עניבה.

פעילות קבועה בשבת:

2.2.16. מתוך הבנת החשיבות של אירוע קבוע, מאחד ומקשר בין החניכים לבין התנועה, כל פעילות בשבת בסניף תתחיל במסדר.

2.2.17. המסדר יתקיים לפי הסדר הבא:

2.2.18. המסדר יתקיים כאשר החניכים עומדים בצורת 'ח'.

2.2.19. מרכזת הסניף תפתח בדברי תורה הקשורים הן לפרשת השבוע והן לסוגיות חינוכיות אקטואליות.

2.2.20. מרכזת הסניף תודיע את ההודעות, אם ישנן.

2.2.21. כל החניכים ישירו את המנון התנועה, ואותו בלבד.

2.2.22. רק לאחר קיום המסדר ניתן יהיה לפתוח בפעילות הקבועה- תפילת מנחה ופעולות המדריכים.

שבת ארגון:

2.2.23. הועידה רואה חשיבות עליונה באחדות השורות, וביצירת לוח שנה תנועתי מסודר ומקובל. עקב כך קוראת הועידה לקיום שבת ארגון ארצית.

2.2.24. ההנהלה הארצית תכין נושא שנתי, על פיו תכין מחלקת ההדרכה בתנועה חוברת הדרכה ומערכי פעילות. בנושא זה יפעלו הסניפים במסגרת חודש הארגון הארצי.

2.2.25. הועידה מטילה על ההנהלה הארצית לבחור את שבת הארגון הארצית, בשבת קבועה בין סוכות לחנוכה.

2.2.26. הועידה קוראת להנהלה להשאיר את חופשת החנוכה פנויה לצורך קיום סמינריונים ו/או מסעות חג"ס.

2.2.27. במסגרת שינוי זה קוראת הועידה לכנות את פרויקט זה בשם 'שבת ארגון' ולא בשמות אחרים המקובלים היום.

2.2.28. הועידה מחליטה כי כל טקס סיום של שבת הארגון יהיה במתכונת דומה- תחילתו בטקס בעל מתכונת ארצית, והמשכו בהופעות כמקובל בכל סניף. בדרך זו תיווצר אחדות תנועתית וייחודיות סניפית.

2.2.29. טקס שבת הארגון יכלול את הדברים הבאים:

2.2.29.1. הנחיה קבועה של מרכזת הסניף.

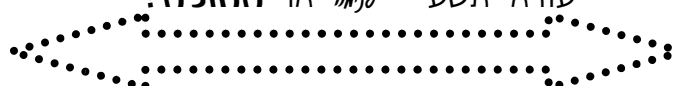
2.2.29.2. הקראת דבר רבני התנועה.

2.2.29.3. ברכות.

2.2.29.4. יזכור.

2.2.29.5. דבר התנועה- שליח.

2.2.29.6. שירת המנון המדינה והמנון התנועה.

2.2.29.7. הופעות.

2.2.29.8. הועידה מטילה על מחלקת ההדרכה לבנות מתכונת טקס אחיד ולהפיץ אותו בין הסניפים.

מפעלים תנועתיים:

2.2.30. הועידה קוראת להמשיך ולחזק את המפעלים התנועתיים:

2.2.30.1. שבת גרעין.

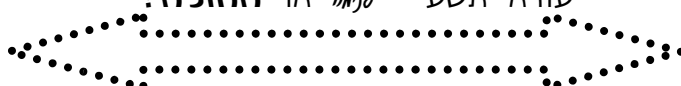
2.2.30.2. שבת הנהגה.

2.2.30.3. מחנות הקיץ.

2.2.30.4. סמינריוני הכשרת מנהיגות.

2.2.30.5. נטיעות.

2.2.31. הועידה קוראת לניצול חופשת חנוכה לצורך קיום סמינריון למדריכים בפועל, ו/או מסע חג"ס ארצי.

2.3. הבוגרים בתנועה

הקדמה:

- 2.3.1. תנועת עזרא מהווה חלק משמעותי בחייו של כל עזראי, גם לאחר יציאתו לחיים. המטען שבוגר התנועה נושא עימו לא יסולא בפז, והכישורים, החוויות והקומה הערכית שנוספת לו ילוו אותו בכל מקום. באופן הדדי, בוגרי התנועה מייצגים אותה בכל שלב בחייהם: בישיבה, בשירות הלאומי, בצבא, במדרשה, בעבודה ובכל מקום.
- 2.3.2. הוועידה קוראת לכל בוגרי התנועה להצטרף לעשייה התנועתית בכל המישורים: בהצטרפות לצוות מעבירי ההכשרות התנועתיות, לצוות הארגוני, לצוות כותבי החוברות, לתפקידים שונים בהנהגה הארצית, בהנהגה המתנדבת ועוד.
- 2.3.3. הוועידה קוראת לפתיחתו של עמוד לבוגרים באתר התנועה בו הבוגרים יוכלו להתעדכן בנעשה בתנועה, בתפקידים בהם יוכלו להשתלב, להשתתף בשיח בנושאים אקטואליים ולפרסם ולהגיב על דעות ועמדות בעניינים שונים.
- 2.3.4. הוועידה קוראת לכל גרעין היוצא ממהדרכה לקבל על עצמו משימה לקראת יציאתו לעצמאות. במהלך כיתה י"ב הגרעין יגבש את מטרותיו ודרכי פעולתו, ובסיום השנה יממש אותה במקומות השונים בהם ימצאו חברי הגרעין.
- 2.3.5. הוועידה קוראת לכל גרעין להתאסף בתדירות של פעמיים בשנה, לבחון את התקדמות מימוש המשימה ולהציב יעדים להמשך.
- 2.3.6. הוועידה קוראת להנהלת התנועה להקים מסגרות תנועתיות לבוגרי התנועה, שבבסיסם לימוד ערכים ותרבות ברוח התנועה.
- 2.3.7. הוועידה קוראת לבכר את בוגריה בקבלה לתפקידי הנהגה. הן הנהגות הסניפים (מדריכים ומרכזות), הן במפעלים התנועתיים (מחנות מסעות שבתות וסמינריונים) והן בין עובדי ההנהלה.
- 2.3.8. הוועידה קוראת לבוגריה להוביל וללוות את הסניפים והתנועה (מחנות, סמינריונים, כתיבת חוברות וכד') לאחר יציאתם מתפקידי הדרכה.
- 2.3.9. הוועידה קוראת להקים גוף של מדריכים בוגרים מבין בוגריה, שתפקידו ללוות ולהדריך את הקבוצות של חבריא ג', בתאום עם הנהגות הסניפים וההנהגה האזורית.
- 2.3.10. הוועידה מטילה את האחריות ללווי והכשרת מדריכים אלו על ההנהלה הארצית.

2.4. הנהגת נוער

הקדמה

2.4.1. תנועת עזרא מכוונת כיום לתת מענה לילדים ונוער בגילאי כיתות ג'-ט'. כשחניך מסיים את כיתה ט', התנועה מציעה לו להשתלב באחד משני תפקידי הנהגה: הדרכה או הגשמה. הועידה רואים חשיבות רבה בחיזוק התנועה כתנועת **נוער**, כתנועה שמעצימה את הנוער, פותחת בפניו אופקים ומציעה לו תפקידים ואפשרויות שונות. חלק מהעצמה זו מחייבת את התנועה לשלב את הנוער בחלק משמעותי מהשיח, החשיבה וקבלת ההחלטות המתבצעת בהנהגת התנועה.

מבנה הנהגת הנוער הכללית

2.4.2. הועידה קוראת להקמת גוף שייקרא "הנהגת נוער". גוף זה יכיל נציגים מאותה שכבת גיל מכל הארץ.

2.4.3. הועידה קוראת להקמת הנהגת נוער לכל גרעין חדש.

2.4.4. הועידה קוראת לכל חבר גרעין המעוניין בכך להצטרף להנהגה, עם זאת החבר המעוניין יהיה מחויב להגיע למפגשי ההנהגה ולקחת חלק פעיל במשימות שההנהגה תיקח על עצמה.

2.4.5. הועידה קוראת להנהגה הארצית להקצות מלווה לכל הנהגת נוער שיסייע בהקמתה ובתפעולה השוטף.

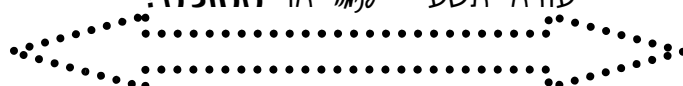
2.4.6. הועידה קוראת להנהגה הארצית להקצות תקציב לפעילות שהנהגת הנוער תיקח על עצמה.

השתלבות הנהגת הנוער בהנהגת התנועה

2.4.7. הועידה קוראת להנהגת הנוער של הגרעין החדש להיות שותפה בבחירת שם הגרעין והמשימה אותה יקבל.

2.4.8. הועידה קוראת להנהגת הנוער להיות שותפה בבחירת נושאי התוכן התנועתיים ובכתיבת חוברות ההדרכה התנועתיים.

2.4.9. הועידה קוראת להנהגת הנוער ליצור קבוצות חשיבה וביצוע הממוקדות במחלקות השונות בתנועה: מחלקות אזוריות, מחלקת הגשמה ומחלקת המח"ר.

3. מושב עם ישראל

3.1. המח"ר

רקע:

3.1.1. סניפי המח"ר (הידועים בשם הקודם "סניפי העולים והפיתוח") הוקמו על מנת לתת מענה חינוכי לאוכלוסיות שאינן מהוות חלק מהזרם המרכזי של התנועה, והן אוכלוסיות מסורתיות בעלות רקע סוציו-אקונומי נמוך.

3.1.2. התנועה רואה חשיבות רבה במתן מענה חינוכי לאוכלוסיות אלו, הן בגלל החסד וקירוב הלבבות הנוצר כתוצאה מכך והן בגלל הערך המוסף שאוכלוסיות אלו תורמות לתנועה.

קווי יסוד וחיבור לתנועה:

3.1.3. סניפי המח"ר מהווים חלק אינטגרלי מסניפי התנועה ועליהם לעמוד בקווי יסוד תנועתיים בסיסיים. עם זאת, במקרים מסוימים יש להציב רף תורני, חינוכי וכלכלי שונה על מנת להתחשב בפערים הקיימים בין האוכלוסיות בתנועה. לכן הוגדרו הכללים הבאים:

3.1.4. הועידה קוראת לסניפי המח"ר לקחת חלק בכל מפעלי התנועה השונים.

3.1.5. כל המאפיינים התנועתיים, אלו שהיו מקובלים עד היום ואלו שיוחלטו בוועידה הנוכחית, חלים במלואם על סניפי המח"ר.

3.1.6. חניכים בסניפי המח"ר, מתוקף היותם חניכי התנועה, ישלמו דמי חברות ותשלומי השתתפות במפעלים הסניפיים והתנועתיים השונים. עם זאת, הועידה קוראת להקמת צוות מיוחד שיקבע את גובה התשלום ומנגנון הגביה בהתאם ליכולת של כל סניף. הצוות יכלול נציגים ממחלקת המח"ר, גזברות התנועה והסניף.

3.1.7. הועידה קוראת לסניפי המח"ר להציב רף קבלה תורני מינימלי לסניף שיכלול סממני זהות דתיים בסיסיים והם: כיפה לבנים וחצאית וחולצה לבנות. כמו כן, המסגרת המחייבת של הסניף תכלול לפחות תפילה אחת בשבת.

יחסיות:

3.1.8. על מנת להצליח לתת מענה חינוכי ומקצועי וגב כלכלי לסניפי המח"ר מצד הנהלת התנועה, כמות סניפי המח"ר צריכה להישמר ביחס מסוים לעומת כלל הסניפים. המינון הנוכחי הוא כ- 1:5. ולכן הועידה קוראת לשמירה על יחס דומה בין הסניפים, וככל שתגדל כמות הסניפים בתנועה תגדל גם כמות סניפי המח"ר בהתאם.

הגדרת חזון ומטרות:

3.1.9. סניפי המח"ר צריכים להוות מוקד קהילתי חינוכי חברתי ומסגרת מחייבת המצמיחה מנהיגות מקומית. על מנת ליצור מוקד קהילתי ולהצמיח מנהיגות מתוך הסניף:

3.1.10. הועידה קוראת לסניפי המח"ר ליצור גרעין סניפי קבוע וחזק אשר בו תתמקד פעילות הגיוס והשימור ואליו יצטרפו האחרים המעוניינים.

3.1.11. הועידה קוראת למדריכים ומרכזות בסניפי המח"ר לעודד מנהיגות בקרב החניכים הבוגרים ע"י :

3.1.12. יצירת הזדמנויות להתנסות במנהיגות

3.1.13. יצירת קבוצת בוגרים מגובשת

3.1.14. עידוד חניכי אורות להשתתפות בהכשרות התנועה לקראת תפקידי הנהגה

3.1.15. הצבת רף תורני ומקצועי גמיש יותר כלפי מדריכים מתוך הסניף תוך מתן ליווי מתאים

3.1.16. יצירת מסגרות הנהגה חלופיות חלופיות (למשל : הגשמות)

מחלקת המח"ר וצוות חשיבה

3.1.17. הועידה קוראת לדאוג לקיומו של בעל תפקיד מקצועי האחראי על בניית תכנים ומתן מענה מקצועי לצוות ההנהלה, למרכזות ולמדריכים בנושא סניפי המח"ר.

3.1.18. הועידה קוראת להקמתו של צוות חשיבה פנים-מערכתי שיורכב מבעלי תפקידים שונים ויתכנס 4 פעמים בשנה לדון בנושאי ליבה הקשורים לסניפי המח"ר.

3.1.19. הועידה קוראת למחלקת הדרכה להקים צוות חשיבה חוץ-מערכתי שיורכב ממדריכים בפועל, מרכזות בפועל, בוגרים ומרכזות לשעבר של סניפי המח"ר. צוות זה יתכנס אחת לחודשיים וידון בנושאי ליבה הקשורים לסניפי המח"ר ויקח חלק בבניית התכנים ותוכניות העבודה של סניפי המח"ר.

הכשרת פעילים

3.1.20. הועידה קוראת למחלקת המח"ר ומחלקת ההדרכה לבנות תוכנית הכשרה למדריכים ולמרכזות בסניפי המח"ר. המדריכים והמרכזות מחויבים להשתתף בהכשרות אלו.

3.1.21. הועידה קוראת למחלקת המח"ר ומחלקת ההדרכה להמשיך ולבנות תוכניות עבודה המתאימות לצרכים העולים מן השטח.

שיתופי פעולה בין סניפים

3.1.22. אנו רואים חשיבות ביצירת שיתופי פעולה בין סניפי המח"ר לשאר הסניפים בתנועה.

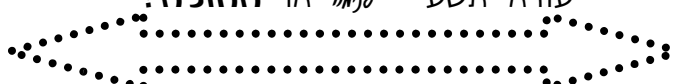
3.1.23. הועידה קוראת לסניפי מח"ר וסניפים רגילים אשר נמצאים בקרבה גיאוגרפית לקיים פעילויות סניפיות וקבוצתיות משותפות, לפחות אחת מכל סוג בשנה.

3.1.24. הועידה קוראת לסניפים המעוניינים לצאת כסניף או לשלוח נציגים מטעמם לחגוג את שמחת תורה במקומות בהם יש צורך בתגבור תורני, לתת עדיפות ברורה לסניפי המח"ר השונים, בבחינת "עניי עירך קודמים".

3.1.25. במקרים בהם יש עדיין צורך במנהיגות חיצונית לסניף ויש יכולת מצד סניפים שכנים, הועידה קוראת לסניפים שכנים לשלוח לסניפי המח"ר מדריכים מתאימים וראויים.

שם

3.1.26. הועידה קוראת להכריז באופן רשמי על שמם של סניפי העולים והפיתוח כ"סניפי המח"ר", שהם סניפים מחייבים, חברתיים ורציניים.

3.1.27. כחלק מראיית חשיבות שמות הסניפים, ומתוך בחינת המרכיבים השונים ביחס לחיבור האולוכסיה מחד, ושימור אופייה מאידך, קוראת הועידה לכל הסניפים להיקרא בשם בעברית, ולא בשפות אחרות, כגון אנגלית רוסית או אמהרית.

3.2. הגשמה

הקדמה:

3.2.1. מאז הקמת התנועה הייתה ההגשמה חלק מרכזי מפעילותה. עם השנים, חידשה ההגשמה את מטרותיה ומשימותיה לפי הצרכים המשתנים בעם ובמדינה. בשנים האחרונות התחזק מושג ההגשמה בתנועה וקיבל מקום מרכזי מאוד. התנועה רואה בהגשמה ערך חשוב וגדול אותו יש לחזק ולקדם כדי להשפיע כלפי חוץ, כל זאת בחשיבה ובזהירות על מנת שלא לפגוע בפעילות התנועה כלפי פנים.

מחלקת הגשמה:

3.2.2. התנועה תפעל להקמת "מחלקת הגשמה", שתכלול:

3.2.3. מוקדי הגשמה בגילאי תיכון

3.2.4. תכנית שלי"פ

3.2.5. גרעיני שרות לאומי

3.2.6. גרעיני עשייה לבוגרי התנועה

3.2.7. תנועת "עזרא" רואה ערך בפעילות של מחלקת ההגשמה ברמה הרחבה מעבר לפעילות המוקדים הקבועים ותפעל למען קידום העשייה כתנועה.

3.2.8. ההגשמה תפעיל במהלך השנה 4 מבצעים ארציים בהם ישתתפו ההגשמות והסניפים

3.2.9. מבצע חנוכיות יישאר במתכונתו הנוכחית- יש עניין לעשות מאמץ לחלק חנוכיות כשרות. במידה והן לא כשרות- צריך ליידע את הציבור.

3.2.10. כדי לקדם את פעילות ההגשמה הן בפרויקטים והן בבניית תכני הפעילות, יוקם צוות היגוי שיורכב מ: מגשימים מכל פרויקט, בוגרים של ההגשמה, הנהלה, אנשי מקצוע.

3.2.11. הצוות ידאג לבנות תכניות ולהוריד אותן לשטח.

3.2.12. צוות ההיגוי יתמקד ב: החלטות על תכנים שיעברו במוקדי ההגשמה השונים. ההחלטות לא יחייבו את ההגשמות, אלא יספקו תכנית עבודה מומלצת.

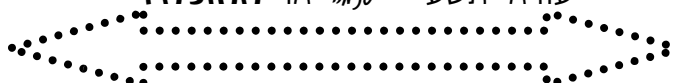
פרויקטים תנועתיים

3.2.13. הנהלת התנועה תכתוב חוברת הדרכה להגשמה ממוקדת פרויקט

3.2.14. תנועת "עזרא" רואה ערך בהנחלת ההגשמה לחניכים מכניסתם לתנועה בכיתה ג', לכן היא תבנה מערך הדרכה שיעסוק בתכני ההגשמה שיעבור למרכזות ולמדריכים בהכשרות השונות.

3.2.15. כל מדריך יעביר אחת לשנה, לפחות, מערך שעוסק בהגשמה, הכולל מפגש עם עשייה של ההגשמה, לימוד ועשייה בפועל.

3.2.16. לכל קבוצה בתנועה תותאם משימת הגשמה קבועה, אותה היא תבצע לאורך כל השנה. בטקס העלאת הקבוצות, יקבלו החניכים את המשימה החדשה. משימת השיא תתקבל בשבת גרעין ותישאר המשימה הקבועה של הגרעין.

3.2.17. סניף שלא יוצאים ממנו מגשימים למוקדים השונים, יבנה מסגרת הגשמה המותאמת לו.

3.2.18. מחלקת ההגשמה תפעל להפקת אירועים כלליים להגשמה, כגון: שוק פורים, מגשימים חלום, קייטנות וכו'..

פעילות תנועתית

3.2.19. התנועה תגדיר מפעל/ מספר מפעלים תנועתיים, שישתתפו בהם מוקדי ההגשמה השונים.

3.2.20. במפעלים, שבהם ההגשמות לא ישתתפו, תיווצר מסגרת שתיתן תפקיד למגשימים ובכך לאפשר להם לצאת בחינם או בסכום סמלי.

חג"ס וסניפים

3.2.21. ייעשו פרויקטים משותפים של ההגשמה והסניף שקשורים לפרויקט הקבוע
3.2.22. ייעשו פרויקטים משותפים בין המגשימים לסניף שייבחרו ע"י צוות ההדרכה וההגשמה ביחד.

3.2.23. הסניף יגיע לפעילות של ההגשמה לפחות אחת לשנה

3.2.24. המגשימים יהיו שותפים להתנדבויות של הסניף

3.2.25. המגשימים יגיעו לפעילות של הסניף: מסדר, חג"ס ופרויקטים.

3.2.26. יהיו נציגים מההגשמה בועדות חג"ס שייבנו פעילויות משותפות להגשמה וחג"ס

תחומי עשייה:

3.2.27. התנועה תתמקד בשני מישורי עשייה מרכזיים:

3.2.28. העמקת הזהות היהודית- תכנית ע"צם- תכנית בר/בת מצווה לאוכלוסייה חילונית.

3.2.29. מועדוניות רווחה ועולים

3.2.30. התנועה תדאג להכשיר את המגשימים בתחומי העשייה שלהם

3.2.31. התנועה תלווה פרויקטים בתחומים שונים שיעלו מהשטח.

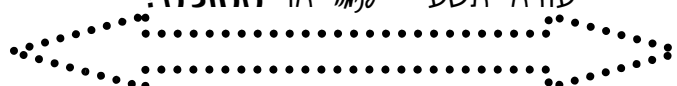
3.2.32. ההגשמה תעסוק בתחומים נוספים בעיקר במתכונת הפרויקטים הארציים:

3.2.33. תרומה למען אוכלוסיה עם צרכים מיוחדים

3.2.34. קירוב בין דתיים לחילוניים

3.2.35. הפצת יהדות

3.2.36. התנועה תפעל להרחבת מוקדי ההגשמה ברחבי הארץ.

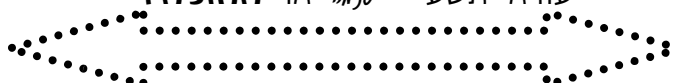

3.3. חיבור הסניף לקהילה

הקדמה:

- 3.3.1. סניפי התנועה נמצאים בקהילות. וודאי אם מדובר בסניפי יישובים, אך גם בסניפי ערים ישנו, או צריך להיות חיבור בים הסניף לבין הקהילה הקרובה אליו- הורים, שכנים, תושבי העיר וכדו'.
- 3.3.2. בנוסף, הועידה רואה בחיוב את השפעת הסניף על העיר או השכונה בה הוא נמצא, זאת במטרה להשפיע על עוד ועוד מעגלים ולחיבורם לחזון התנועה.
- 3.3.3. החלטות:
- 3.3.4. כל סניף יוביל אירוע גדול לתושבי העיר/יישוב פעמיים בשנה.
- 3.3.5. לכל סניף תהיה נציגות משמעותית במועצת הנוער המקומית, במידה ולא קיימת- הסניף יפעל להקים גוף כזה.
- 3.3.6. כל מדריך יהיה שותף בהתנדבות כלשהי מטעם הסניף.
- 3.3.7. יהיה שיתוף פעולה פורה עם מתנ"ס (ו/או גופים אחרים באזור).
- 3.3.8. חניכי אורות יעברו קורס מנהיגות בדגש על מעורבות בקהילה.
- 3.3.9. הסניפים יהיו שותפים מלאים לאירועים עירוניים. במידה ותהיה בעיה אידיאולוגית או דתית עם האירוע, נציגים מהסניף ינסו להיות חלק מצוות ההיגוי של האירוע.
- 3.3.10. בכל סניף יוקם לוח שעוסק באקטואליה כללית ומקומית.
- 3.3.11. פעם בשנה החג"ס יצא למפגש עם אוכלוסיות שונות (בית לוינשטיין, רטורנו וכד').
- 3.3.12. החג"ס יפעל לקיום מפגשי הידברות עם תנועות אחרות באזור.
- 3.3.13. מומלץ שאת טקס יום הזיכרון לרצח רבין תיזום התנועה והוא יתקיים באחריותה. לטקס זה יוזמנו שאר תנועות הנוער בעיר/באזור.
- 3.3.14. יוקם גוף המורכב מנציגים מכל סניף (עפ"י אזורים) והם יהוו ועדת חג"ס אזורית הפועלת בין השאר להתנדבויות כלליות ואירועים כלליים.

3.4. אמירה תנועתית בסוגיות שעל סדר היום

הקדמה:

3.4.1. הועידה רואה חשיבות עליונה בעיסוק בסוגיות השונות המגיעות לדיון בחברה הישראלית. הועידה קוראת לסניפים להיות מעורבים, משמעותיים ורלוונטיים לנושאים העומדים בראש סדר היום הציבורי.

תקשורת:

3.4.2. אנו צריכים להתייחס לתקשורת כחבר פיפיות עם כוח השפעה גדול ביותר. עלינו לבחון את הנושאים העומדים על סדר היום ולהתייחס לנושאים הרלוונטיים אלינו.
3.4.3. יש לעודד יצירת תקשורת אחרת שבה יותר נושאים מוצאים את ביטויים כפי שאנו מאמינים שצריכים לצאת, בתוכן הראוי, בהתייחסות הראויה ובמינון הראוי, תוך מגבלות: צנעת הפרט, לשון הרע ורכילות, מחד וחופש המידע וזכות הציבור לדעת מאידך.

דוגמאות לנושאים:

- 3.4.4. מעת לעת עולים נושאים שדורשים התייחסות של התנועה. ניתן כמה דוגמאות מימים אלו אך ברור שיש להתעדכן עם הזמן.
- 3.4.5. פדיון שבויים-הן עסקת שליט והן פולארד (ניתן להשוות לסוגיית טננבאום, גולדווסר וכו') המצריכים התייחסות תנועתית על כל ההיבטים המסובכים שלה. אם זה בימי עיון ואם זה בחוברות הדרכה או אף במנשר רשמי המתפרסם באתר.
- 3.4.6. סוגיית גירוש ילדי העובדים הזרים.
- 3.4.7. הסוגיה האקטואלית תמידית – מסירת שטחים תמורת שלום... תוך עיסוק נסתר בשאלת הפוליטיקה והתנועה.
- 3.4.8. ארכיאולוגיה ותנ"ך...
- 3.4.9. היחס לאוכלוסיה הערבית...
- 3.4.10. מצעד הגאווה והמחאה המותרת בעניין...
- נושאים כלליים שתמיד בוערים:**
- 3.4.11. איכות הסביבה ומשמעותה לנו.
- 3.4.12. האינטרנט והשפעותיו
- 3.4.13. ארץ ישראל, עם ישראל ותורת ישראל

